

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดตาก

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2549

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดตาก

บทคัดย่อ
ของ
ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2549

ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล. (2549). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบ็ญจา ส่งเจริญ.

การศึกษาวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน 2) ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก 3) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดตาก ประจำปี พ.ศ 2547 และ 4) เสนอแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น 107 คน นักท่องเที่ยว 208 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 20 คน และผู้ประกอบการ 15 คน วิธีการวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้าง และมีรายได้สุทธิน้อยกว่า 5,000 บาท
2. จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมาก โดยมีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ง่าย มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีจำนวนโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบุคลากรพอเพียงในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว พอเพียง ในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายสื่อความหมายชัดเจน และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ มีการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น
3. ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรักษา และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นมากที่สุด ในด้านท่องเที่ยว ประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสมาคม หรือชมรมการท่องเที่ยว และการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากขึ้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้ และการสร้างงาน และมีข้อเสนอแนะให้มีการอบรมความรู้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ ปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
5. แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ 2547 ประกอบด้วย 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 กลยุทธ์ และ 35 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้

จริง จำนวน 16 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับด้านการบริหารจัดการมากที่สุด และสอดคล้องกับด้านการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์จังหวัด แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549 จำนวน 15 กิจกรรม

6. จังหวัดตากควรกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีพันธกิจในการกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการสร้างงาน และการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนท้องถิ่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของบุคลากรในการให้บริการ

7. แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ควรประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้ โดยมีกิจกรรมที่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้

STRATEGIC PLANNING FOR SUSTAINABLE ECOTOURISM DEVELOPMENT
IN TAK PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
SIRIRAT TOSUMPHANMONGKOL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University

October 2006

Sirirat Tosumphanmongkol. (2006). *Strategic Planning for Sustainable Ecotourism Development in Tak Province*. Master thesis, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Pisamai Jarujitipant and Asst. Prof. Benja Songjareon.

This research aimed 1) to study the socio-economic of the local people in Tak province, the tourism information and the local people participation in tourism, 2) to study the opinions and the suggestions in tourism 3) to analyze Tak's strategic tourism plan, year 2004 and finally 4) to propose strategic plan for sustainable ecotourism development in Tak province. Questionnaire was conducted to obtained data from 4 samples of 107 local people, 208 tourists, 20 government officers and 15 entrepreneurs. Analysis method and statistics were content analysis, percentage and mean.

The results were as follow:

1. The highest education of the most local people was primary level. Their occupations were farmer and had earned lower than 5,000 baht per month.

2. Tak province had the varieties of tourism attractions; the obvious identity was natural attractions. All of them were easy to access with good environmental management. There were sufficient infrastructures, facilities, service persons, interpretation/educational signs and activities for tourists. Ecotourism and conservation education simultaneously were contributed to tourist and local people.

3. The most of local people participation was cultural conservation. They had job opportunities in tourism areas. However they had less chance to organize and make decision about ecotourism.

4. The stakeholders's opinions, local people, visitors, government officers and entrepreneur's opinions were that the ecotourism had encouraged local people to have more participation in natural conservation, and create jobs and incomes. They suggested that local people should be more ecotourism and conservation educated. More tourism-attractions landscape improvement and more campaigns should seriously operate for Tak tourism.

5. Tak's strategic tourism plan, year 2004 comprised 5 strategies and 35 activities. These activities agreed with the ecotourism components; especially agreed with the management component and the least agreed with the participation components. Simultaneously, they agreed with Tak's strategic tourism plan, year 2004, the strategic plan

of Lower Northern part of Thailand (Group 1) and the strategic plan of tourism development 2004-2006. However, only 16 activities from 35 activities could be operated.

6. Tak province should determine the tourism's vision by focusing on "Natural Tourism Development". The mission should encourage the stakeholders to realize and participate in natural conservation, generate jobs and incomes to the local people, develop quality of the tourism attractions and facilities and finally, develop potentiality and quality of service persons.

7. The Strategic plan for sustainable ecotourism development in Tak province should contained 4 main strategies; Ecotourism Management, Local People Participation in Ecotourism, Ecotourism services and Ecotourism Marketing, with obvious and practical activities.

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดตาก

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทสำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบ็ญจา ส่งเจริญ กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่ได้ทุ่มเท และเสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน ทำให้ปริญญาโทฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นำชัย เลวลีย์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อร่วมเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ปริญญาโทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่อบรม และให้ความรู้ แก่ผู้วิจัยในทุกๆ สาขาวิชา ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุรภี อิงคากุล ดร.มนัส บุญประกอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง ที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำสำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพรวิชัย ศิริพุด ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติลานสาง คุณสุรัตน์ ธงไชย คุณสง่า เครือฮวบ คุณเหรียญชัย สอนทิพย์ ผู้ใหญ่บ้านพระธาตุ อำเภอบ้านตาก รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านในอุทยานแห่งชาติลานสาง และอุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช ที่กรุณาให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณประชาชนในจังหวัดตาก นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจ และกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	13
แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.....	21
แนวคิดการวางแผนกลยุทธ์.....	32
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก และข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว ของประชาชน.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ.2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว.....	85
แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก.....	112
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	130
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	130
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	131
สรุปผลการวิจัย.....	131
อภิปรายผล.....	138
ข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	144
ภาคผนวก.....	151
ภาคผนวก ก การบัญญัติศัพท์ Ecotourism เป็นภาษาไทย.....	152
ภาคผนวก ข ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตาก.....	154
ภาคผนวก ค แผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มที่ 1 (จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์และเพชรบูรณ์).....	170
ภาคผนวก ง ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547 – 2549.....	176
ภาคผนวก จ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างชุมชนท้องถิ่น.....	183
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	188
ภาคผนวก ช แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ.....	193
ภาคผนวก ซ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ.....	198

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ฉ ภาพถ่ายทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก.....	203
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	213

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น.....	46
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	47
3 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามเพศ.....	55
4 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามอายุ.....	55
5 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา.....	56
6 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามอาชีพ.....	56
7 จำนวนและร้อยละของประชาชนท้องถิ่นจำแนกตามรายได้.....	57
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยว จากความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น.....	58
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยว จากความเห็นของนักท่องเที่ยว.....	59
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยว จากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ.....	60
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยว จากความเห็นของผู้ประกอบการ.....	61
12 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ.....	62
13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น.....	64
14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	66
15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ.....	67
16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของผู้ประกอบการ.....	69
17 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านการบริหารและการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศของประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	70

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
18	สรุปลงผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านการบริหารและการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศของเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ.....	71
19	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการ ในการให้การศึกษาคจากความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น.....	74
20	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการ ในการให้การศึกษาคจากความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	75
21	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการ ในการให้การศึกษาคจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ.....	76
22	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการ ในการให้การศึกษาคจากความเห็นของผู้ประกอบการ.....	77
23	สรุปลงผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านกิจกรรมและกระบวนการ ในการให้การศึกษาคของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ....	78
24	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจาก ความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น.....	80
25	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจาก ความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	81
26	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจาก ความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ.....	82
27	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจาก ความเห็นของผู้ประกอบการ.....	83
28	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 กับองค์ประกอบการท่องเที่ยว.....	86
29	ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติจริงของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547.....	92
30	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 กับแผนและนโยบายต่างๆ.....	96
31	ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 ตามความสอดคล้องกับ องค์ประกอบการท่องเที่ยว.....	103

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
32 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547 ตามการปฏิบัติงานจริง.....	105
33 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547 ตามความสอดคล้องกับ นโยบายและแผนอื่นๆ.....	108
34 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547.....	110
35 สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคจากแบบสอบถาม และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด.....	113
36 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว.....	115
37 ตัวอย่างโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาต่างๆ.....	121
38 การแบ่งเขตปกครอง.....	158
39 จำนวนชนวนประชากรและบ้านในจังหวัดตาก.....	159
40 จำนวนประชากรแยกตามอาชีพ.....	161
41 พืชเศรษฐกิจสำคัญ.....	162
42 จำนวนนักท่องเที่ยว พ.ศ. 2544 – 2546.....	163

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่จังหวัดตาก.....	6
2 พื้นที่เก็บกลุ่มตัวอย่าง.....	7
3 กรอบแนวความคิด.....	9
4 แบบการจัดการเชิงกลยุทธ์.....	34
5 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์.....	35
6 การจัดทำแผนกลยุทธ์.....	57
7 แผนภูมิสรุปความเห็นด้านลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ.....	62
8 แผนภูมิสรุปความเห็นด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ ประชาชน และนักท่องเที่ยว.....	71
9 แผนภูมิสรุปความเห็นด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ.....	72
10 สรุปความเห็นด้านกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ.....	79
11 แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก.....	204
12 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ.....	205
13 ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยว.....	206
14 ป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว.....	207
15 ป้ายสื่อความหมาย.....	208
16 กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ.....	209
17 กิจกรรมส่องแก่ง.....	209
18 ลานกางเต็นท์.....	210
19 จุดชมวิว.....	210
20 ถนน, เส้นทางคมนาคม.....	211
21 ร้านขายสินค้าที่ระลึก.....	212

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้วยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจต่อเนื่อง อาทิ โรงแรมและที่พัก บริษัทนำเที่ยว ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น รวมทั้งสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว และทำการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และจากการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานโดยขาดการดูแลรักษา ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ใน พ.ศ. 2545 สหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อปลุกกระแสให้การท่องเที่ยวทั่วโลกตื่นตัว และวางแผน ปรับตัวไปตามนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว องค์กรเอกชน องค์กร ชุมชน ฯลฯ ต่างเริ่มให้ความสำคัญกับแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และรูปแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเพิ่มขึ้นมากมาย อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่อย่างต่อเนื่องด้วยความไม่รู้ ความไม่ได้ตั้งใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นๆ ในทุกๆ ปี

แม้ว่าจะมีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและนโยบายการท่องเที่ยวต่างๆ มากมาย ระดับและรูปแบบของแผนพัฒนาและนโยบายต่างๆ ก็แตกต่างกันไป ซึ่งมีตั้งแต่แผนระดับชาติจนถึงแผนระดับท้องถิ่น เช่น แผนยุทธศาสตร์ชาติ วาระแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นโยบายวัฒนธรรม นโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น แผนต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็มีจุดประสงค์คล้ายคลึงกันคือ เพื่อร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นแผนพัฒนาที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาและนโยบายต่างๆ เหล่านี้ ยังขาดการบูรณาการ ขาดการประสานงานร่วมมือกันของทุกฝ่าย ดังนั้นใน พ.ศ.2546 รัฐบาลภายใต้การนำของนายทักษิณชินวัตร จึงได้นำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการซึ่งแผนนี้ถือได้ว่าเป็นแผนที่สำคัญมากแผนหนึ่ง มาเริ่มใช้กับทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งที่สำคัญในแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการนั้น คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยวให้การท่องเที่ยว คือ หนทางสำคัญของการนำรายได้กระแสเงินสดเข้าสู่ประเทศ และการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่นำมาซึ่งผลตอบแทนในด้านรายได้เป็นจำนวนมหาศาล การท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศมีภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นได้

จังหวัดตากเป็นจังหวัดทางภาคเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 16,406.65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,324,156.25 ไร่ ใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ของภาคเหนือรองจากจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของป่าไม้และธรรมชาติอยู่มาก และยังเป็นพื้นที่ป่าที่เป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าตะวันตกที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามมากมาย ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะจำนวนมาก โดยมีประเภทธรรมชาติ 28 แห่ง ประวัติศาสตร์โบราณคดีและศาสนา 11 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม 5 แห่ง (สำนักงานจังหวัดตาก. 2547: 6) การท่องเที่ยวจึงสามารถสร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นให้กับจังหวัดได้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นแนวทางหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก ทั้งยังเป็นการก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านการท่องเที่ยว และกระตุ้นเตือนให้เกิดจิตสำนึกที่ดีและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้จังหวัดตากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความสมบูรณ์ และคงไว้ซึ่งความงดงาม และความมีเอกลักษณ์ อีกทั้งยังสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยวมายังจังหวัดตาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก เพื่อยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวภายในจังหวัด และเพื่อให้คงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจะต้องสอดคล้องกับแผนและนโยบายต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก โดยที่แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามตัวแปรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานจังหวัดตาก ใน พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยยังไม่ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า สิ่งปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่มีมีความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ในระดับใด จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (strength, weakness, opportunity, and treats) ของจังหวัดตากเป็นอย่างไร และจังหวัดตากควรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนกลยุทธ์ ใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรทำการศึกษาวิจัย และจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก โดยจะต้องสามารถตอบคำถามวิจัยที่ว่า ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ทั้งในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก รวมถึงศึกษาสภาพ

เศรษฐกิจและสังคมภายในจังหวัดตากเป็นอย่างไร อีกทั้งแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตากและแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่เหมาะสมหรือไม่ รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดตากแท้จริงแล้วเป็นอย่างไร และเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตากควรจะเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ประจำปี พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. เพื่อเสนอตัวอย่างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ข้อมูลและข้อคิดเห็นที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
2. แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ซึ่งเป็นจากผลการศึกษาวิจัยจะเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้แก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยสอดคล้องกับศักยภาพการพัฒนาของจังหวัดตาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ศึกษาข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดตากในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทย เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน และผู้ประที่เกี่ยวข้อกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ด้านภัตตาคาร/ร้านอาหาร ด้านบริษัทนำเที่ยว และด้านร้านขายของที่ระลึก

3. ขอบเขตด้านสถานที่

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก โดยทำการเลือกจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปเยี่ยมเยือน และเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมจึงเริ่มเกิดความเสื่อมโทรม นอกจากนี้ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงทำการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำการศึกษาทั้งหมด 5 แหล่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติลานสาง ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตตาก และวัดพระบรมธาตุ และเจดีย์ยุทธหัตถี (ภาพประกอบ 2)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดระยะเวลาในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – สิงหาคม พ.ศ 2549 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งปรึกษาเพื่อวางแผนในการจัดทำแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

5.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดตาก

5.1.1 การอาชีพหลัก อาชีพเสริม

5.1.2 รายได้รวม

5.1.3 การศึกษา

5.1.4 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรม

5.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก

5.2.1 อาชีพหลัก อาชีพเสริมของประชาชน

5.2.2 รายได้

5.2.3 การศึกษา

5.3 ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว

5.3.1 แหล่งท่องเที่ยว

5.3.2 โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว

5.3.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5.3.4 การบริการทางการท่องเที่ยว

5.3.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว

5.4 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ประจำปี พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

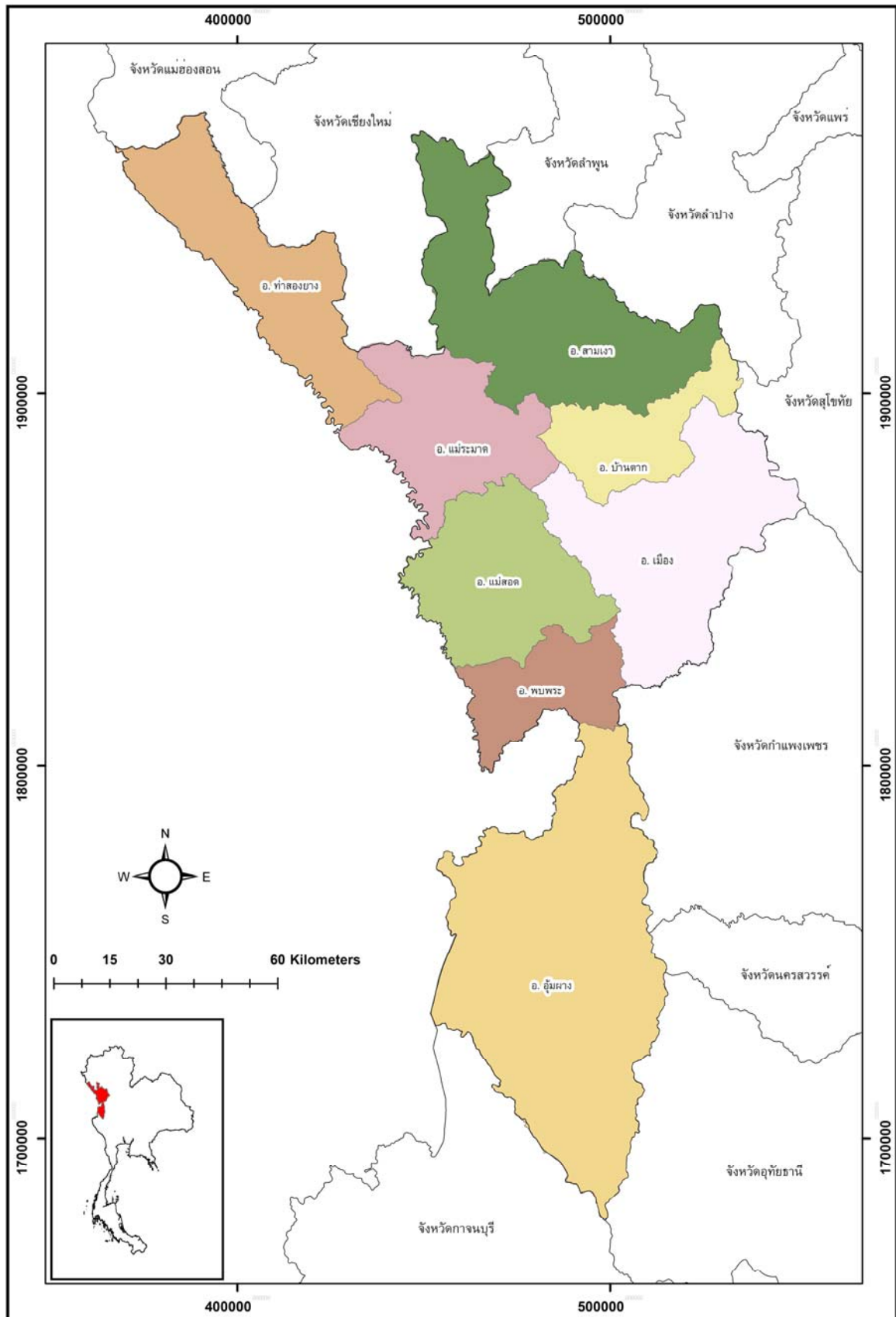
5.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของประชากร

5.5.1 ประชาชนท้องถิ่น

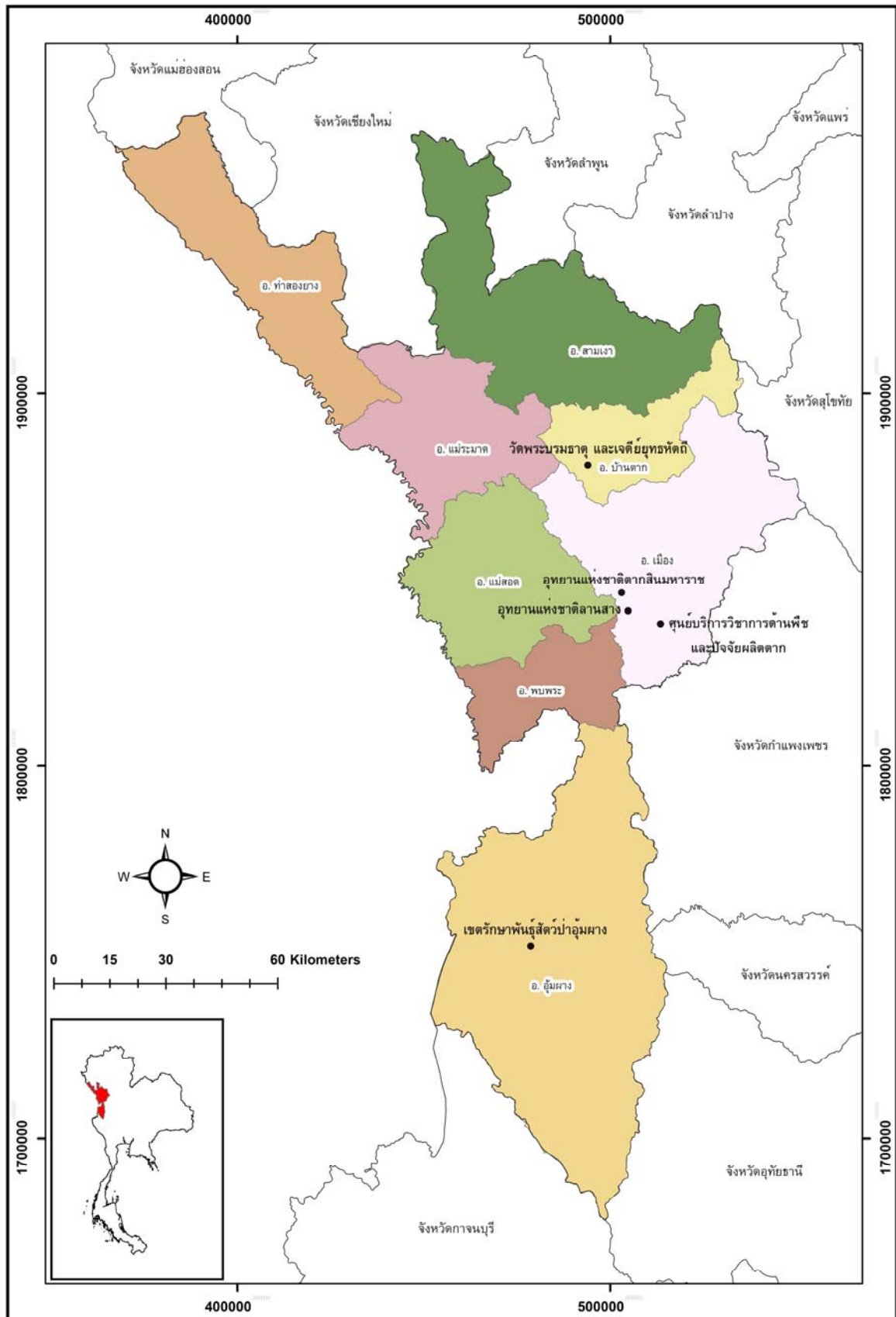
5.5.2 นักท่องเที่ยวชาวไทย

5.5.3 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน

5.5.4 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ด้านภัตตาคาร/ร้านอาหาร ด้านบริษัทนำเที่ยว และด้านร้านขายของที่ระลึก

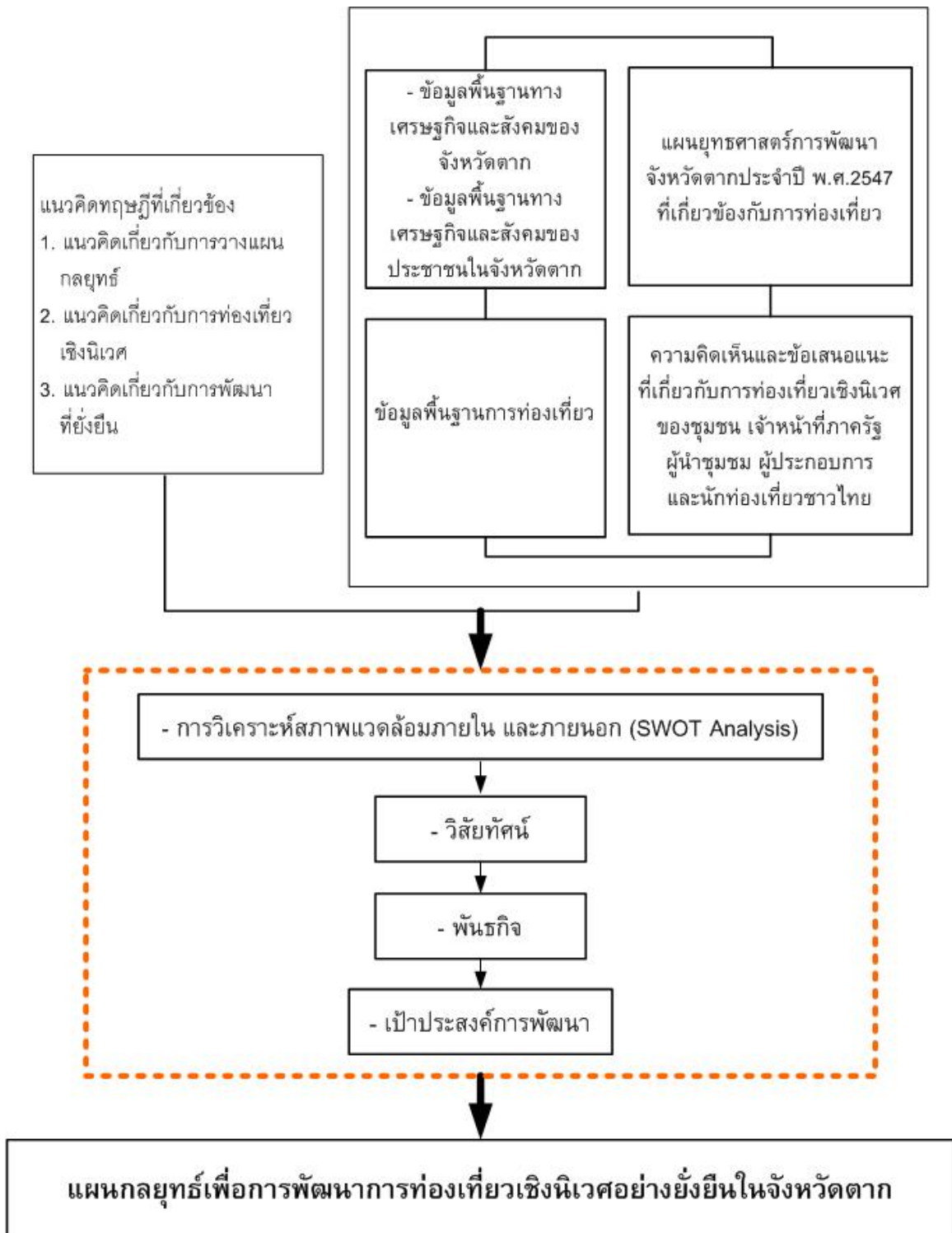
ภาพประกอบ 1 แผนที่จังหวัดตาก

ภาพประกอบ 2 พื้นที่เก็บกลุ่มตัวอย่าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการโดยอาศัย แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งสรุปได้เป็น กรอบแนวคิดได้ว่า การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่ดี จะต้องดำเนินการโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ข้อมูลจากเอกสาร/แผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตากที่มีอยู่เดิม รวมทั้งวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อนำไป วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ตลอดจนกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ดังสรุปในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. **ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดตาก** หมายถึง ข้อมูลทางด้านการประกอบอาชีพของประชากร รายได้ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และวัฒนธรรมในจังหวัดตาก

2. **ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชากรในจังหวัดตาก** หมายถึง ข้อมูลทางด้านการประกอบอาชีพของประชากร รายได้ประชากร การศึกษาของประชากรในจังหวัดตาก

3. **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด** หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตากประจำปี พ.ศ.2547

4. **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง** หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างประจำปี พ.ศ.2547 - 2551 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดเพชรบูรณ์

5. **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ** หมายถึง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในด้านลบและด้านบวก

6. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540: 2-51)

ในบางกรณีมีการใช้คำว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” แทนคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

7. **องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 2-4)

7.1 **องค์ประกอบด้านพื้นที่** หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่ทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้พิจารณาจากประเภท จำนวน ความดึงดูดใจ เอกลักษณ์ ความสะอาด และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

7.2 **องค์ประกอบด้านการจัดการ** หมายถึง การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวทั้งในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และกิจกรรม ในลักษณะที่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อสังคมน้อยที่สุด

7.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ หมายถึง รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว

7.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของประชาชนท้องถิ่น ทั้งในด้านการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การได้รับผลประโยชน์ การติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

8. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

9. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

10. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจ ดังต่อไปนี้ โรงแรม ภัตตาคาร/ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

11. การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การกำหนดกรอบหรือแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแนวทางในการพัฒนาประกอบด้วยแนวทางด้านพื้นที่ แนวทางด้านการจัดการ แนวทางด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ แนวทางด้านการมีส่วนร่วม

12. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis: Strength, Weakness, Opportunity and Threat) หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของการท่องเที่ยว เพื่อสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก

13. วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง สภาพที่ต้องการจะให้การท่องเที่ยวเป็นไปในอนาคต วิสัยทัศน์จะอธิบายทิศทางที่การท่องเที่ยวต้องการมุ่งไป สิ่งที่ต้องการจะให้การท่องเที่ยวเป็น

14. พันธกิจ (Mission) หมายถึง หน้าที่โดยรวมหรือหน้าที่หลักขององค์กรที่จะต้องกระทำ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

15. เป้าประสงค์ (Goal) หมายถึง สภาพในอนาคต หรือระดับผลการดำเนินงานที่ต้องการให้การพัฒนาการท่องเที่ยวบรรลุ เป้าประสงค์เป็นได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และทั้งในด้านเวลาและตัวเลข

16. ประเด็นยุทธศาสตร์ หมายถึง หัวเรื่อง หรือประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย กรอบหรือแนวทางในการดำเนินการ

17. แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) หมายถึง การกำหนดเกี่ยวกับประเด็นของการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต กลยุทธ์ กรอบหรือแนวทางในการดำเนินการ ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินการ ตลอดจนกำหนดแผนการดำเนินการของแต่ละแนวทางการดำเนินการ

18. ตัวชี้วัด หมายถึง ค่าของวัตถุประสงค์เชิงจุดมุ่งหมายของโครงการ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดำเนินการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งตามหัวข้อได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)
3. แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากกระแสความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้มีการพยายามคิดหารูปแบบของความยั่งยืน ในด้านการท่องเที่ยวก็เช่นกัน ได้มีหลายฝ่ายพยายามคิดหารูปแบบของการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อันเป็นเหตุให้มีการจัดการประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล โดยที่การประชุมครั้งนี้มุ่งเน้นความสนใจในประเด็นเรื่องของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จากการประชุมดังกล่าวนี้ทำให้เกิดแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเกิดจากกระแสการเรียกร้องหลัก 3 ประการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 1) ดังนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสด้านความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่ของการอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อความคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสด้านความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสด้านความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ และเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

จากกระแสดังกล่าว ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ขึ้น เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวแบบเดิม โดยรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ซึ่งได้รับการผลักดันและส่งเสริมให้เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสามารถกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541: 2-4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและมีการให้การศึกษแก่ผู้ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต่างจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในแง่ของการจัดการการท่องเที่ยวและการให้การศึกษ โดยการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะครอบคลุมการจัดการการท่องเที่ยวที่กว้างขวางกว่า แต่ไม่เน้นให้การศึกษแก่ผู้ท่องเที่ยว เพียงแต่ให้มีการจัดการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นสำคัญ

1.1 นิยาม “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

เฮคเตอร์ เซบาลอส ลาสคูเรน (Hector Ceballos-Lascurain, 1988) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources – IUCN) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ให้ความหมายว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

อลิซาเบธ บู (Elizabeth Boo, 1991) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ธรรมชาติ โดยมีความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

เวสเทิร์น (Western. 1993) ได้ปรับปรุงนิยามของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้น โดยให้ความหมายว่า การเดินทางท่องเที่ยวโดยมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น

เจเน็ต ริชาร์ดสัน (Janet Richardson. 1993: 15) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเชิงนิเวศในพื้นที่ทางธรรมชาติ ซึ่งมีการสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวผู้เดินทางมาเยือนทั้งในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรมที่สำคัญ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวผู้เดินทางมาเยือนจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนวัฒนธรรมนั้นๆ แล้ว ยังมีส่วนสนับสนุนและผลักดันให้มีการปกป้องอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ไว้ และชุมชนในพื้นที่แห่งนั้นจะได้รับรายได้และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กระทรวงการท่องเที่ยวออสเตรเลีย (The Australian Department of Tourism. 1994) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2539: 31) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน ทั้งนี้คำว่า ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การบันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กรมป่าไม้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มาจากคำว่า Eco ซึ่งหมายถึง ระบบนิเวศ และคำว่า Tourism ซึ่งหมายถึงการท่องเที่ยว เมื่อนำความหมายมารวมกันสามารถให้ความหมายได้ว่า การท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงระบบนิเวศ หรือสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ โดยที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ยังสามารถตอบสนองความต้องการของการของนักท่องเที่ยว ในด้านสถานที่ที่สวยงามและแหล่งความรู้ทางธรรมชาติ ในที่ยังสามารถรักษาวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม และสิ่งแวดล้อม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามราชบัณฑิตยสถานซึ่งกำหนดคำจำกัดความของคำว่า Ecotourism คือ “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบ

นิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ กำหนดรายละเอียดไว้เช่นกัน ดังนี้

ศุนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538: 3-4 – 3-5) ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายโดยคุณค่าลงไปก็มีอยู่สูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับสำคัญในการปกป้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้คงอยู่ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมถึงบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น ราษฎรในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มักจะเน้นวิธีการสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Programs) เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึก เช่น มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการหรือแผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่างๆ จัดให้มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ รวมไปถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวได้

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรก กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourist) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สภาพภูมิทัศน์ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย (Kutay. 1989) และมักไม่สนใจความสะดวกสบาย โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจะต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการส่งเสริมและจัดการการ ควรได้รับการพิจารณา เนื่องจากการท่องเที่ยวมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง

ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะมีส่วนช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (Low Scale - Low Impact Tourism Development) การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะมีส่วนทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ นับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์อีกทางหนึ่งเช่นกัน

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2538: 14 – 16) กำหนดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ คือ

1. Ecologically Sensitive หมายถึง จิตสำนึกหรือความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งผู้ที่ต้องมีความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่ นักท่องเที่ยว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องนำเรื่องความรับผิดชอบต่อจิตสำนึกเข้ามาเป็นแนวทางในการจัดการ

2. Low Impact หมายถึง การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด ดังนั้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องคำนึงถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ รวมถึงไม่ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดใหญ่ถาวรหรือมีปริมาณค่อนข้างมาก ควรจะเน้นสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก มีความสะดวกสบายพอสมควร สอดคล้องผสมกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม

3. Education หมายถึง การให้บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ คู่มือศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนั้นควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ โดยจะต้องฝึกอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ระบบนิเวศ และธรรมชาติให้มากขึ้น

4. Local Benefit หมายถึง การกระจายรายได้ไปยังชุมชนในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ผู้นำทาง รวมทั้งการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538: 7 – 8) กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Principles of Ecotourism) มี 8 ประการ ดังนี้

1. มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน (Natured – Based / Cultural - Based / Community - Based)
2. มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Sustainably Managed)
3. คำนึงถึงสังคมวัฒนธรรม (Inclusive of Social and Cultural Aspects)
4. ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น (Educational to Tourist and Local People)
5. คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ (Benefit to Local People)
6. คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม (Involvement of Local People)
7. แหล่งท่องเที่ยวต้องเป็นของแท้ ดั้งเดิม (Product Authentic)
8. นักท่องเที่ยวมีความพอใจ (Tourist Satisfaction)

\

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Travel) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local Community or People Participation) โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ท้ายที่สุดแล้วท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักของกองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2 - 4) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบไว้ 4 ประการ มาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่ทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้พิจารณาจากประเภท จำนวน ความดึงดูดใจ เอกลักษณ์ ความสะอาด และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ หมายถึง การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวทั้งในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และกิจกรรม ในลักษณะที่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อสังคมน้อยที่สุด
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ หมายถึง รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับชุมชนผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว
4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของประชาชนท้องถิ่น ทั้งในด้านการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การได้รับผลประโยชน์ การติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

2. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเริ่มมีบทบาทในกระแสการพัฒนาของสังคมโลกนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เมื่อองค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ (Human Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งเรียกร้องให้ทั่วโลกได้คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของทรัพยากรโลก ผลจากการประชุมดังกล่าว ทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง การพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้น เมื่อสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development: UNCED) หรือการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อ พ.ศ. 2535 ผู้แทนของ 178 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมกันลงนามรับรองแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งเป็นแผนที่เน้นให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และเห็นความสำคัญที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล พร้อมทั้งกระตุ้นให้รัฐบาลประเทศต่างๆ สร้างกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญคุ้มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน

2.1 นิยาม “ความยั่งยืน”

ความยั่งยืน ได้มีการนิยามขึ้นมา 3 แนวทางด้วยกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547: 2-6) ได้แก่

1. แนวสังคม มุ่งเน้นเรื่องเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันก็หมายถึงการตอบสนองความต้องการระดับสูงด้วย เช่น ความมั่นคง เสรีภาพ การศึกษา การมีงานทำ ความยั่งยืนทางสังคมอาจจะเน้นเรื่องการส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของคนส่วนใหญ่ เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของความยั่งยืนแนวสังคม คือ การรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีระดับสูงอย่างยาวนาน

2. แนวนิเวศ มุ่งเน้นกระบวนการทางชีววิทยาของธรรมชาติ โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงานและประสิทธิภาพของระบบนิเวศ จำเป็นต้องมีการคุ้มครองทรัพยากรและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางธรรมชาติ เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาวดังนั้นการจัดการและการรักษาระบบนิเวศรวมทั้งการสนับสนุนให้ชีวิตทั้งหลายอยู่รอดเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด

3. แนวเศรษฐกิจ มุ่งเน้นเรื่องการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นเรื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และยาวนาน

การสัมมนาว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) ใน ค.ศ.1987 ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการพัฒนาที่ตอบสนองคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปต้องยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง (WCED. 1987: 4) โดยหลักการพื้นฐานของความยั่งยืน 5 ประการ ดังนี้

1. แนวคิดการวางแผนและสร้างกลยุทธ์แบบเอกภาพ
2. ความสำคัญของการรักษากระบวนการระบบนิเวศที่จำเป็นอย่างยิ่ง
3. ความจำเป็นต้องปกป้องทั้งมรดกมนุษย์และความหลากหลายทางชีวภาพ
4. ต้องพัฒนาในวิธีที่อนุรักษ์ผลผลิตต่างๆ ให้ยั่งยืนตลอดรุ่นอายุถัดๆไป
5. ต้องทำให้เกิดดุลยภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิมด้านความยุติธรรมและโอกาสระหว่าง

ทุกชาติในโลก

เดวิด เพียร์ซ (David Pearce. 1989) นักเศรษฐศาสตร์ประจำ University College London ร่วมกับนักวิชาการของ London Environmental Economics Center (LEEC) และ Center for Social and Economic Research on the Global Economy (CSERGE) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ว่าหมายถึง การพัฒนาที่มีเป้าหมายสูงสุดในการส่งเสริมให้เกิดความสุขสมบูรณ์

ของมนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะยาว กล่าวคือ เป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความสุขสมบูรณ์ของคนในรุ่นต่อไป

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540: 92) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสั้นๆ คือ การพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2541: 57 – 63) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า หมายถึง การตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต นอกจากนี้มนุษย์จะต้องปรับเปลี่ยนมุมมองยอมรับผลกระทบจากการกระทำของตน ดังนั้นจึงต้องประสานแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และจริยศาสตร์ เข้าด้วยกัน โดยเริ่มต้นจากการปูพื้นฐานความรู้ทางด้านนิเวศวิทยา และระบบนิเวศสร้างความเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ในระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกันเอง และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนประสบผลสำเร็จ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการประชุมประจำ พ.ศ. 2546 เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้ให้ความสำคัญกับกรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจาก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยึดทางสายกลาง เพื่อให้คนไทยพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาในแบบที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน โดยได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)

จากการประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้นที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาหรือที่เรียกกันว่า GLOBE' 90 Conference ในการประชุมครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนโดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) นอกจากนี้ยังได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า “เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นใน

ปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของชนรุ่นหลังไว้ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย” (GLOBE’ 90, 1990)

ตามทฤษฎีของ GLOBE’ 90 (1990: 2) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีเป้าหมายโดยรวม ดังนี้

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อสร้างดุลยภาพในการพัฒนา
3. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น
4. เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว
5. เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันเป็นสิ่งซึ่งทั้ง 4 วัตถุประสงค์ข้างต้นต้องพึ่งพาอย่างยิ่ง

จากความหมายและคำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจาก GLOBE’ 90 Conference สามารถนำมาแปลเป็นหลักการเบื้องต้นและแนวทางปฏิบัติของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ 10 ประการ (จุลสารการท่องเที่ยว. 2542) ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อน แล้วจึงพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายหลัง เพื่อให้เหมาะสมกับระบบสาธารณูปโภคที่รองรับเป็นสำคัญ
2. มุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการท่องเที่ยวต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่
3. มุ่งพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ควรพยายามผลักดันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ
4. มุ่งให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
5. มุ่งใช้วัสดุและผลผลิตในท้องถิ่น เพื่อช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่งและเป็นการเพิ่มรายได้กับคนในท้องถิ่นนั้นๆ
6. มุ่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นเพื่อนำรายได้เข้าท้องถิ่นนั้นให้มากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนท้องถิ่น
7. มุ่งจ้างงานในท้องถิ่น โดยส่งเสริมรูปแบบของงานที่น่าสนใจ และได้รับผลตอบแทนสูงให้แก่ชุมชนท้องถิ่นนั้น

8. มุ่งพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น อันจะช่วยยกระดับการบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น
9. มุ่งรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่รอดในระยะยาว เพื่อเป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวตลอดไป
10. มุ่งทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคระหว่างภาคธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐบาล บนหลักการข้างต้น

3.1 หลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

หลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Tourism Concern. 1992) ควรมียอดประกอบ ดังนี้

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainably) ควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางสังคม และทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างมีขอบเขตและเหมาะสม เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีเป็นทุนที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจระยะยาว
2. การลดการบริโภคที่มากเกินไปและความจำเป็นและการลดของเสีย (Reducing Over-Consumption and Waste) ทำให้มีทรัพยากรเหลือเก็บไว้ใช้ได้นานขึ้น เป็นการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย และเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสีย
3. การรักษาและการส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintaining Diversity) สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และยังคงช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อีกด้วย
4. การประสานการท่องเที่ยวกับการวางแผนพัฒนา (Integrating Tourism into Planning) ซึ่งควรกระทำทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวในระยะยาว
5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economies) โดยการสนับสนุนการซื้อสินค้าที่ผลิตโดยชุมชนในท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนในท้องถิ่นนั้น
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (Involving Local Communities) ซึ่งจะทำให้เกิดคุณภาพด้านการจัดการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น และเป็นการลดความขัดแย้งของประชาชนในท้องถิ่นด้วย
7. การปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในท้องถิ่น (Consulting Stakeholders and the Public) ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งของประชาชนในด้านผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยการสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อบุคลากรในท้องถิ่นทุกระดับ ซึ่งจะเป็นช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยวได้

9. การทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบ (Marketing Tourism Responsibility) การตลาดเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการก็ต้องทำการตลาดให้ลูกค้าทราบถึงจริยธรรมของบริษัท ความรับผิดชอบต่อสังคม การตลาดนี้ ผู้ประกอบการจะต้องสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์

10. การดำเนินการวิจัย (Undertaking Research) เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการช่วยแก้ไขปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

โครนิน (Cronin. 1990) ได้ให้ทรรศนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ ดังนี้

1. ในการพัฒนาใดๆ ก็ตาม ต้องเสนอให้การท่องเที่ยวเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน โดยให้ความสำคัญเท่าเทียมกับกิจกรรมเศรษฐกิจอื่นๆ
2. ต้องมีฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้เกิดการรับทราบ วิเคราะห์ และตรวจสอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจภาคอื่นๆ
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนเสมอ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (จุลสารการท่องเที่ยว. 2541: 60) เสนอแนวทางเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไทยไว้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. มองถึงความยั่งยืนอย่างมีประโยชน์ หมายความว่า ให้มีนักท่องเที่ยวในปริมาณที่พอเหมาะ ซึ่งทรัพยากรก็จะยั่งยืน และวัฒนธรรมบางส่วนก็จะสามารถดำรงอยู่ได้
2. ควรมีการสร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยว ให้มีการท่องเที่ยวในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง และการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น ในการจัดการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายนั้นไม่มีการเฉพะเจาะจง แต่ผู้จัดต้องมีจินตนาการ มีความกล้าในการคิดอะไรที่แปลกใหม่ ต้องมีความรู้ในกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นกลุ่มใด และมีความสนใจในเรื่องใด
3. ทำให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของสังคม ต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากเดิมที่เรียนรู้ตามหลักสูตรในห้องเรียน ให้มีการเรียนไปพร้อมกับการทำกิจกรรม ให้การท่องเที่ยวเป็นเวทีสำคัญของการเรียนรู้นอกห้องเรียน ผนวกการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

4. ควรมีการปรับบทบาทขององค์กรทางการท่องเที่ยวของรัฐใหม่ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปสู่การให้ความรู้มากขึ้น ให้สามารถนำมาใช้จัดการการท่องเที่ยวทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

5. ให้ความสำคัญกับ “คน” มากกว่ารายได้ ต้องมองคนเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการการท่องเที่ยว “คน” ในที่นี้ หมายถึง คนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2539: 4–7) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องพิจารณาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยความหมายต่างๆ ไปนั้น หมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบของการท่องเที่ยวนั้น คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมให้สามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เกิดความเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรนั้นๆ ในการพิจารณาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการบูรณาการองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว โดยแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้อง และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว การตลาด และนักท่องเที่ยว

องค์กรการท่องเที่ยวโลก (1997: 253–255) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ (Carrying Capacity) มีการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดทอนหรือเสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Local Participation) และความต้องการของชุมชน (Local Needs)
2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น (Equity)
3. ให้ประสบการณ์นั้นหนาการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว (Quality of Experience)
4. ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากร และวิถีชีวิต (Education and Understanding)
5. การออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น (Local Architecture and Local Material)
6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ (Integration of Sustainable Tourism to Local, Regional and National Plans)

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ (Information and Monitoring)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548: ออนไลน์) ได้กำหนดถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับหลักการขององค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ดังนี้

1. คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับสภาพทางกายภาพ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต
2. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วัฒนธรรม ชนบทนิยม ประเพณี และวิถีชีวิต
3. ต้องก่อให้เกิดการกระจายรายได้ (ผลประโยชน์) อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้เกิดจากการกระจุกตัวเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นรายได้เพียงแค่งานกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเท่านั้น
4. การจัดการพื้นที่ต้องเป็นไปด้วยความยินดีของประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น

3.2 แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นส่วนที่ช่วยผลักดันให้การพัฒนาที่ยั่งยืนประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญ โดยเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานทางกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร สิทธิของประชาชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการรับรู้ข่าวสาร สิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเอง โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ยังได้มุ่งเน้นให้เกิดให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

3.2.1 นิยามของ “การมีส่วนร่วม”

“การมีส่วนร่วม” เป็นคำที่ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย แตกต่างกันไปออกไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เวอร์เทม (Wertheim. 1981: 3–5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหารและทางการเมืองเพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

เซอร์เนอร์ (Cerner. อ้างถึงใน Patricia Lundy. 1999: 125) กล่าวว่า การให้โอกาสประชาชน เป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชนระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับจากการพัฒนาเพียงฝ่ายเดียว

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541: 10) และยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 253) กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล รวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของตนเอง

สายทิพย์ สุกติพันธ์ (2534: 92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนาจากการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก เรียกได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้กับประชาชน โดยอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ การพัฒนา และการกำหนดอนาคตของเขา

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527: 2) กล่าวว่า การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ และสังคม จะทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยภาครัฐจะต้องคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มสตรี คนจน หรือคนด้อยโอกาสในสังคมได้มีโอกาสในการแสดงความต้องการ แสวงหาทางเลือก หรือเสนอข้อเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม และเป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน และบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (ปกรณีย์ ปรียากร. 2530: 64) และ Rudolpho Stavenhagen (1970: 60)

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนา โดยส่วนสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิด ร่วม

ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น และร่วมได้รับผลประโยชน์ นอกจากนี้ มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่สามารถกำหนดทิศทาง วิธีการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ และดำรงเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2.2 แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม

สำหรับรูปแบบ และขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ มีแนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน พอสรุปได้ดังนี้

เจมส์ คีดี ปีนทอง (2526: 10) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ฯลฯ โดยเริ่มจากการให้ชุมชนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุ ร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และติดตามประเมินผล

บัณฑกร อ่อนดำ (อ้างถึงใน ทศพล กฤตยพิสิฐ. 2538: 13) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากร
3. การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินผลว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปแบบของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็น

ระยะๆหรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

องค์การอนามัยโลก ร่วมกับ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (WHO/UNICEF.1978: 41-49) ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน
3. การใช้ประโยชน์โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
4. การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่าเทียมกัน

วิรัช นิภาวรรณ (2530: 61-63) กล่าวว่า ในกระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการศึกษาชุมชน โดยนักพัฒนาร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ทรัพยากรที่มีในชุมชน และปัญหาต่างๆ ของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ไขปัญหา กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาชุมชน คือ การค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยนักพัฒนาร่วมกับประชาชนศึกษาและเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชุมชน โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และอาจได้ข้อมูลบางส่วนจากเอกสารงานวิจัย
2. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็น โดนนักพัฒนาเป็นผู้ประสานงาน คอยจัดอันดับผู้อภิปรายให้ข้อเท็จจริง และสรุปประเด็นสำคัญ ส่วนประชาชนควรมีโอกาสเข้ามาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และนักพัฒนาต้องกระตุ้น เร่งเร้าให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด
3. การลงมือปฏิบัติตามแผน หรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจแล้วจากขั้นตอนที่ 2 โดยชาวบ้านมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้จะต้องได้ร่วมด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะพัฒนาชุมชน
4. การประเมินผลงาน โดยชาวบ้านและนักพัฒนาจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนต่างๆ ในการทำงานประเมินผล ตลอดจนดูแลปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการประเมินผล เพื่อที่จะได้แก้ไขได้ทันที

แมค โลวเดอร์มิลค์ และโรเบิร์ต ลาคีโตส์ (Max Lowdermilk; & W.Robert Laitos. 1980: 694-700) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจขั้นต้น (Preliminary Reconnaissance)
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Problem Identification Studies)
3. การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search for Solutions)
4. การกำหนดแนวทางแก้ไข (Assessment of Solution)
5. การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation)
6. การประเมินผลโครงการ (Formal Project Evaluation)
7. การพิจารณาทบทวนโครงการ เพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ (Project Reconsideration of Complement)

ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2527: 74) ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายของการพัฒนาที่กำหนด ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน สมองความต้องการของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งโดยรัฐบาล และเอกชนให้ใช้ประโยชน์ต่อไป

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen; & Uphoff. 1980: 213-218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ในด้านวัตถุ ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในการพัฒนา

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ คำนึงถึงบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา สถานภาพในสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น พื้นที่ถือครองและสภาพการทำงาน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน ให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที่

4. แนวคิดการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)

การวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารองค์การ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้นการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) จึงเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารองค์การที่มุ่งเน้นคุณภาพขององค์การ

4.1 นิยาม"การวางแผนกลยุทธ์"

สำหรับคำว่า "การวางแผนกลยุทธ์" ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

โรเบิร์ต เอน แอนโทนี (Robert N. Anthony. 1965: 4) ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์การ การเปลี่ยนแปลงในวัตถุประสงค์ การใช้ทรัพยากรเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ รวมตลอดถึงการวางนโยบายต่างๆ ที่จะใช้เป็นหลักเพื่อสำหรับการซื้อ หรือควบกิจการ การใช้และการจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ

แมคฟาแลนด์ (McFarland. 1979: 156) ได้ให้คำจำกัดความของการวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การเริ่มพิจารณาจากวิสัยทัศน์ขององค์การ (Corporate Vision) ที่ต้องการให้เป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต จึงต้องมีการเสาะแสวงหาโอกาสและวิธีการที่จะให้บรรลุถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ รวมไปถึงการเลือกวัตถุประสงค์ การคาดการณ์เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถทำนายได้ และความจำเป็นในการปรับกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับผู้อื่น

บุญเลิศ เย็นคงคา และคณะ (บุญเลิศ และคณะ. 2544: 22) ได้ให้คำจำกัดความว่าการวางแผนกลยุทธ์เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวขององค์การจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในองค์การ การวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วย การตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก การกำหนดเป้าหมาย การพัฒนากลยุทธ์ และการกำหนดนโยบายขององค์การ

ธงชัย สันติวงษ์ (ธงชัย. 2532: 13) ให้คำจำกัดความของการวางแผนกลยุทธ์ คือ การวางแผนทั้งระบบที่เป็นการวางแผนเชิงรวม และมีขอบเขตครอบคลุมไปถึงทุกส่วนขององค์การ และเป็นการวางแผนที่เกี่ยวข้องและจัดทำโดยฝ่ายบริหารระดับสูงที่จะเข้ามาพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนงานหลักต่างๆ เพื่อให้องค์การสามารถเผชิญกับอุปสรรค และสามารถก้าวเข้าไปทำธุรกิจที่กำลังมีโอกาสและที่จะเป็นผลดีต่อองค์การได้

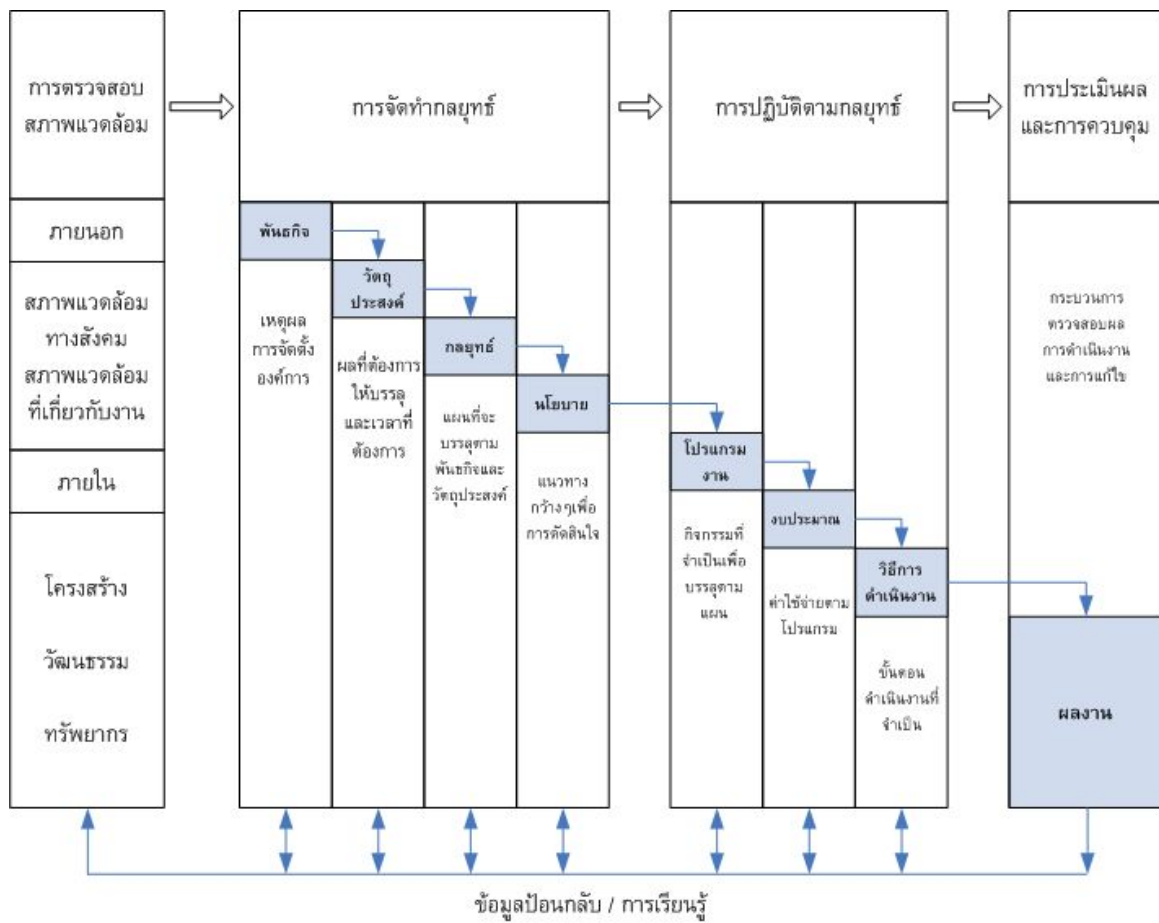
จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ คือ การวางแนวทางในการดำเนินงานให้กับองค์กรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยที่ผู้จัดทำแผนกลยุทธ์จะต้องนำองค์ความรู้หลายๆ ด้านมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดทำแผนในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีระบบ แผนมีประสิทธิภาพ และสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

4.2 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์

ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์ไว้แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บุญเลิศ เย็นคงคา และคณะ (2546: 27–28) ให้ความเห็นว่า การกำหนดกลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กร เพื่อเป็นการพัฒนาในระยะยาว ค้นหาเป้าหมายขององค์กรภายใต้ความมั่งคั่งจากการดำเนินธุรกิจ ในการแสวงหาโอกาสจากการประเมินสภาวะแวดล้อมภายนอกและจุดแข็งขององค์กรจากการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ในการการกำหนดกลยุทธ์เป็นกระบวนการในการลำดับขั้นตอนของจุดมุ่งหมายขององค์กร (Hierarchy of Purpose) ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ วิสัยทัศน์ (Vision), ภารกิจ (Mission), เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives)

รศ.พิบูล ทีปะपाल (2546: 15–20) กล่าวว่า การจัดทำกลยุทธ์ คือ การจัดทำแผนระยะยาว (Long-Range Plan) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานให้เหมาะสมกับโอกาสและปัญหาอุปสรรคที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับจุดแข็งจุดอ่อนของบริษัท การจัดทำแผนกลยุทธ์ จะต้องประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจของบริษัท (Corporate Mission) 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ 3) การพัฒนากลยุทธ์ (Strategies) ซึ่งประกอบไปด้วยกลยุทธ์ 3 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategy) กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ (Business Strategy) และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) และ 4) การกำหนดนโยบาย (Policy) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังภาพประกอบ 4

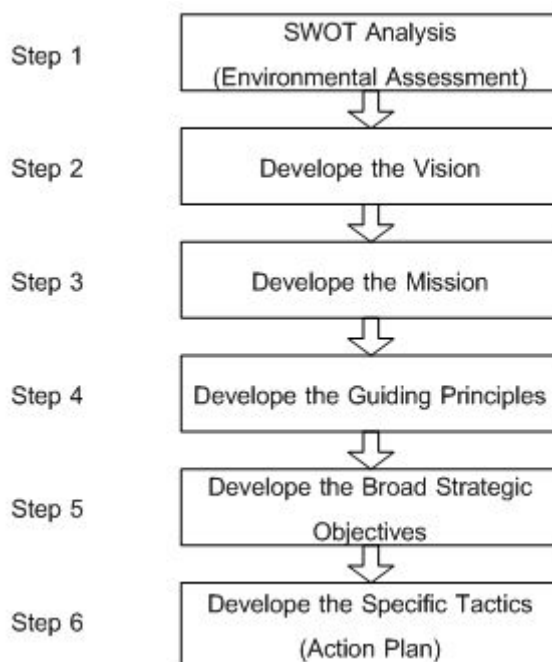

แสดงตัวแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Model)

(Wheelen and Hunger, 2000 : 9)

ภาพประกอบ 4 แบบการจัดการเชิงกลยุทธ์

เดวิด แอล โกเอช และสแตนลีย์ บี เดวี (David L. Goetsch; & Stanley B. Davis. 1997: 98) ได้กำหนดกระบวนการวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์

รศ. ดร. วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ (2546: 70) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดวางทิศทางขององค์กร โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ KIPs ระดับองค์กร กลยุทธ์ และ KPIs ระดับหน่วยงานและแผน ตามลำดับ

จากขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ในการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก (Strength, Weakness, Opportunity, Threat: SWOT Analysis) เป็นการพิจารณา ตรวจสอบ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงพิจารณาจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ขององค์กรโดยการประเมินจากสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร และพิจารณาถึงโอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ขององค์กรโดยการประเมินจากสภาวะแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดกลยุทธ์/กรอบแนวทางการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยยึดหลักองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามแนวกองทุนอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2-4) ซึ่งได้กำหนดไว้ 4 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ประกอบกับหลักกล

ยุทธ์การตลาด 4P (สຸຣຸຮ໌ຍ໌. 2546: ອອນໄລນ໌) ໄດ້ແກ່ ສິນຄ້າ (Product) ລາຄາ (Price) ວິທີການນຳສິນຄ້າສູ່ ມື້ອລູກຄ້າ (Place) ແລະການສົ່ງເສີມການຕາລາດ (Promotion) ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການອອກແບບສອບຄາມ ດ້ານກາຣິວິເຄາະສຳພາບແວດລ້ອມກາຍໃນແລະກາຍນອກ (SWOT Analysis) ດ້ວຍຜູ້ວິຈິຍ໌ໄດ້ນຳມາ ປະຍຸກຕື້ໃຊ້ຕາມຄວາມເໝາະສາມ

ຂັ້ນຕອນທີ່ 2 ການກຳນາດວິສັຍທັຮ໌ຍ໌ (Vision) ຈຶ່ງຈະເປັນການກຳນາດຄວາມຕ້ອງກາຣ ຂອງອົງຄັກໃນອາຄາດ ແລະສົ່ງຜລທິຮທາງການດຳເນີນກາຣໃນອາຄາດຕ້ອຍາງຮັດເຈນ

ຂັ້ນຕອນທີ່ 3 ການກຳນາດພັນຮທິກິຈ (Mission) ເປັນການຮະບຸຂອບເຂດ ແນວຄິດ ແລະ ວິທີການດຳເນີນກາຣຂອງອົງຄັກ ດ້ວຍເປັນຂໍ້ຄວາມທີ່ກຳນາດຕິງກາຣກິຈຕິງອົງຄັກມຸ່ງເຮັດຈຶ່ງຈະຮະທຳໃຫ້ ເກີດຜລສຳເລັດຕາມວິສັຍທັຮ໌ຍ໌ທີ່ກຳນາດ ຈຶ່ງດ້ວຍທັ້ວໄປຂໍ້ຄວາມກາຣກິຈຈະມຸ່ງເນັ້ນປະເດັນຕິງແສດອອກ ອ້ອຍາງຮັດເຈນ ແລະສາມາດສນອນເຈາະຈະເຈເຈພາະໃນຄຸນລັກຮທິກິຈຂອງແຕ່ລະຮ່ວຍກາຣຂອງອົງຄັກກາຣວ່າມື້ ອະໄປຮ່າງ ຈຶ່ງການກຳນາດພັນຮທິກິຈຍັງຮັດເຈນໃຫ້ວິສັຍທັຮ໌ຍ໌ທີ່ກຳນາດໄວ້ເປັນຮູບຮາຣຣມາກຮັດເຈນ ແລະມື້ຄວາມ ຮັດເຈນ ເປັນຮະບຸບຮະເບີຍບ

ຂັ້ນຕອນທີ່ 4 ການກຳນາດເປົ້າປະສົງສຳລັກ (Goal) ເປັນການກຳນາດຄວາມ ຄາດເຮັດຂອງອົງຄັກວ່າຕ້ອງກາຣຳອະໄວ້ເກີດຜລ ເພື່ອໃຫ້ກາຣກິຈຂອງອົງຄັກຕິງຮະບຸໄວ້ປະສົບ ຜລສຳເລັດ ເປົ້າປະສົງສຳລັກຈະເປັນການຮັດເຈນສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກສຳລັກ ໃນການຮ່າຍທອດຄຸນຮທິກິຈສູ່ ກາດປຸກິບຕິດ

ຂັ້ນຕອນທີ່ 5 ການກຳນາດແຜນຄຸນຮທິກິຈ (Strategic Plan) ເພື່ອກຳນາດປະເດັນໃນ ການດຳເນີນກາຣຕ່າງໆ ຮວມຕິງກຳນາດຕັ້ວຮັດເຈນຂອງແຜນ ດ້ວຍແຜນຄຸນຮທິກິຈນີ້ຈະຕ້ອງສອດຄັລັກສຳລັກ ວິສັຍທັຮ໌ຍ໌ ພັນຮທິກິຈ ແລະເປົ້າປະສົງສຳລັກ

ໃນການຮັດເຈນແຜນຄຸນຮທິກິຈ ທິມກາຣຮັດເຈນແຜນຈຳເປັນຈະຕ້ອງມື້ຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນອົງ ຄວາມຮູ້ຕິງສຳຄັກແລະຕິງເກີ່ຍວັງກ່ອນ ເພື່ອຮັດເຈນຮັດເຈນແຜນຄຸນຮທິກິຈສາມາດດຳເນີນການຮັດເຈນແຜນໄດ້ ອ້ອຍາງຕຸກຕ້ອງເໝາະສາມ ນອກຈາກນີ້ ແຜນຄຸນຮທິກິຈແບບບຸຣຸນາກາຣຈຳເປັນຕິງຮັດເຈນຈະຕ້ອງນຳອົງຄັກຄວາມຮູ້ ຮາຣໄຍໆ ດ້ານມາຜສມຜສາມກັນ ເພື່ອໃຫ້ການຮັດເຈນແຜນໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນເປັນໄປອ້ອຍາງມື້ຮະບຸບຮະເບີຍບ ແລະມື້ຜລຕ້ອກາຣປຸກິບປັດຮາມາຕຣຸນາກາຣປຸກິບຕິງກາຣຂອງອົງຄັກໃຫ້ເກີດປະສົທິກິກາຣ ແລະນຳໄປສູ່ ຄວາມສຳເລັດຂອງອົງຄັກອ້ອຍາງແທ້ຈຣິງ

5. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547

วิสัยทัศน์จังหวัดตาก

บ้านเมืองน่าอยู่ ประตุการค้าชายแดน ชุมชนเข้มแข็งจัดความยากไร้ ใส่ใจทรัพยากร
สิ่งแวดล้อมพร้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

1. บ้านเมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการบริการจากรัฐด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึง รวมทั้งปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันการค้าชายแดน โดยเป็นจุดรองรับและประสานเชื่อมโยงการค้าชายแดน การผลิต การตลาด ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการท่องเที่ยว
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาเครือข่ายชุมชน และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้เพิ่มขึ้นและพึ่งตนเองได้มีการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ตลอดจนระบบข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างรายได้ทั้งด้านการท่องเที่ยวและหัตถอุตสาหกรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

จังหวัดตากมีประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ บ้านเมืองน่าอยู่ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 ให้บริการประชาชนทุกระดับประทับใจ
- 1.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเข้าถึงองค์ความรู้
- 1.3 หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- 1.4 อาหารสะอาดปลอดภัยสู่ครัวโลก
- 1.5 จัดบริการทางสังคม
- 1.6 สร้างพื้นที่ด้วยสีเขียว สะอาดและสวยงาม

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการค้าชายแดน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 2.1 สร้างหุ้นส่วนพัฒนาการศึกษา การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้าน

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง จัดปัญหาความยากจน
มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 3.1 เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง
- 3.2 สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการผลิตและจำหน่ายสินค้าชุมชน

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและ
ส่งเสริมการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

- 4.1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง
- 4.2 พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ
- 4.3 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 4.4 พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว
- 4.5 เสริมสร้างความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของนักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์และเป้าหมายของจังหวัด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ บ้านเมืองน่าอยู่

1. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐและบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีโอกาสเรียนรู้ด้าน IT ระดับตำบล มีความเข้าใจในหลักการของระบอบประชาธิปไตย โดยเพิ่มการใช้สิทธิเลือกตั้งและลดบัตรเสีย มีการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยได้รับสวัสดิการทางสังคมทั่วถึงและเป็นธรรม

2. บ้านเมืองสะอาดสวยงาม เพิ่มพื้นที่สีเขียว สะอาดและสวยงามปรับปรุงระบบการจัดการขยะ

3. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถนนปลอดภัย สร้างชุมชนให้น่าอยู่ โดยลดสถิติคดีอาชญากรรม มีศูนย์ข้อมูลอาชญากรรม On-line เชื่อมโยงหน่วยงานอำนวยความสะดวกยุติธรรม

เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ ส่งเสริมการค้าชายแดน

1. พัฒนาและจัดระบบบริหารแรงงานต่างด้าว เพื่อรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2. ปรับปรุงกระบวนการผ่านแดนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุนและท่องเที่ยว ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุนและท่องเที่ยว

4. ปรับปรุงผังเมืองและพัฒนาคมนาคมเครือข่าย

เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน พัฒนาเครือข่ายชุมชนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1. เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มประชาชน
2. มีเครือข่ายการผลิตและจำหน่ายสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น
3. ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น

เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยว

1. มีการปรับปรุงและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ สาธารณะ

2. มีการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ รวมทั้งพัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว

3. ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัย สถานที่และอาหารในแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาดปราศจากสิ่งปนเปื้อน

เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วินเซนต์ และ ทอมป์สัน (V.Vincent; & W.Thompson. 2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเกิดความยั่งยืนได้ เมื่อ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการวางแผนและพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2) ผู้นำชุมชนพัฒนาและสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 3) ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในฐานะของการเป็นแหล่งรายได้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

กู และ เจียงชุนเฉียน (L.Gu; & Jiang ChunQian. 2002) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเมืองซีเจียง (Zhejiang) ประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิด

จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เห็นได้เด่นชัด ได้แก่ รายได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น การสร้างงานในชุมชนท้องถิ่น การขยายตลาดสำหรับพืชผลทางการเกษตร การเพิ่มขึ้นของผลงานทางวัฒนธรรมในชุมชน และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เฮเวนการ์ด และ ฟิลิปส์ เดียร์เดน (T.Hvenegaard; & Philip Dearden. 1998) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวทั่วไป ในอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังมีอายุและระดับการศึกษาที่มากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย

ฮาร์ส (H.C. de Haas. 2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้เลือกเกาะ Niue ในแปซิฟิกใต้ เป็นพื้นที่ในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ Niue มีความยั่งยืนเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมเท่านั้น ส่วนในด้านเศรษฐกิจนั้นยังไม่เกิดความยั่งยืน เนื่องจาก Niue เป็นเกาะที่อยู่ห่างไกล ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงและมีเที่ยวบินที่จำกัด ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องชักจูงนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงให้เดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนยังต้องให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และต้องพยายามรักษาสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

ซินดิกา (I.Sindiga. 1999) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเทศเคนยา ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีส่วนช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ซึ่งนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ และการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่มีความจำเป็นที่ต้องเป็นการพัฒนาในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก หรือการเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในรูปแบบการพัฒนา ผลการศึกษายังพบอีกว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชนในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเป็นเจ้าของ ในการจัดการ และในการมีบทบาทในทางธุรกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

ฮาว และคณะ (J Hao; et.al. 2003) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการประมาณการณ์นักท่องเที่ยวจากตลาดหลักที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยว อัตรา

การแลกเปลี่ยนเงินตรา และจำนวนห้องพัก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการขาย และความไม่แน่นอนทางการเมืองจะส่งผลต่อการเลือกเดินทางเช่นกัน

โนเวียโน และ ซุบิจันโต (B.W.Noviano; & J.Subijanto. 2001) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการผสมผสานกิจกรรมการอนุรักษ์กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตอุทยานแห่งชาติโคโมโด ประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการอุทยานแห่งชาติโคโมโด เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นทางเลือกใหม่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจะเป็นแหล่งรายได้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการอุทยานแห่งชาติในอนาคต

รอส และ วอล (S.Ross; & G.Wall. 2001) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับ Biogeographic เพื่อประยุกต์ใช้ในประเทศอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองสุราเวสี (Sulawesi) ผลการศึกษาพบว่า ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศในพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของประเทศอินโดนีเซียมีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างมาก ซึ่งความสมบูรณ์ของระบบนิเวศนี้ถูกมองว่าเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่กับระบบนิเวศนั้น

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ (2538) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้ เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อการจัดแบ่งประเภทระบบนิเวศและสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งในเขตภาคใต้ และระบุถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบ่งขอบเขตในการศึกษา 2 ระดับ คือ 1) ศึกษาในระดับภูมิภาคถึงภาพรวมของการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ ซึ่งกำหนดภาคใต้เป็นพื้นที่ศึกษา 2) ศึกษาเฉพาะกรณีตัวอย่าง คือ พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และวนอุทยานต่างๆ ที่อยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้มีคุณสมบัติแสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น สภาพโดดเด่นของระบบนิเวศและสังคมพืชธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม และ/หรือความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่เหล่านี้ยังมีแนวโน้มสูงในการพบเห็นสัตว์ป่า เช่น เกาะแก่งต่างๆ และเขาหินปูน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญสำหรับรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทต่างๆ ที่จะพัฒนาขึ้นในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ดูนก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ถ่ายรูปธรรมชาติ ปีนเขา ศึกษาวัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นดั้งเดิม ฯลฯ และดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

พรเพ็ญ จริญญาณมล (2542) ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีการให้การศึกษแก่ชุมชนเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะพัฒนาแล้วจึงจัดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ในสื่อทุกประเภทเพื่อให้เป็นที่รู้จัก การศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบ่งได้เป็น 4 บทบาท คือ บทบาทผู้บริหาร บทบาทผู้ให้การศึกษา บทบาทผู้ประสานงาน และบทบาทผู้ติดตามและประเมินผล สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการวางแผน การตัดสินใจในการดำเนินงานของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ ข้อจำกัดในด้านการสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของการอธิบายความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับชุมชน มีความล่าช้าในการติดต่อขอความร่วมมือบ้างในบางครั้ง เนื่องจากระบบและขั้นตอนของระบบราชการ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางของแหล่งท่องเที่ยว และส่วนราชการที่อยู่ห่างไกลกัน

ไพจิตร ไตรวงศ์ย่อย (2538: 103) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ศึกษากรณีบ้านป่าลัน ตำบลแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการป่าชุมชน คือ ความคิดเห็น ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การได้รับข่าวสาร การใช้ประโยชน์จากป่า และจำนวนที่ดินทำกิน

กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา เมืองหนองคาย ได้ข้อสรุปว่า แนวทางการพัฒนาเมืองหนองคายควรพัฒนาให้เป็น “ประตูสู่อินโดจีน” ของการท่องเที่ยวสู่ประเทศลาว เวียดนามและทางใต้ของจีน โดยจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ การพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน จะมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเมืองหนองคายดังนี้คือ สร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ภายในพื้นที่เมืองหนองคาย ส่งเสริมเอกลักษณ์ คุณค่าความงามและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนลาว นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ช่วยป้องกันปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ฐลสิทธิ์ ชูชาติ และคนอื่นๆ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กิจกรรมท่องเที่ยวเชิง

นิเวศเป็นการเตรียมชุมชนกะเหรี่ยงให้มีความเข้มแข็ง และสร้างความเข้าใจอันดีกับสังคมภายนอก ในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง

ผลการศึกษาค้นคว้าได้แบ่งเป็น 5 ประการคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศป่า ซึ่งวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์กับระบบดิน น้ำ ป่า ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงมีกฎ ข้อห้ามต่างๆ ในการอนุรักษ์ 2) นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าของกะเหรี่ยง ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เสริมสร้างความเข้าใจดีกับสังคมภายนอกในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตกะเหรี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ระบบนิเวศป่า 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกได้แก่ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมเก่าแก่เกิดความเข้มแข็งขึ้น ทำให้ชุมชนรับวัฒนธรรมใหม่อย่างเลือกสรรให้เหมาะสมไม่ขัดแย้งกับประเพณีและคุณค่าดั้งเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ชุมชนรู้จักการคิด การวิเคราะห์ การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้กับการแก้ปัญหาอื่นๆ ได้ ผลในด้านลบได้แก่ ความเห็นแก่เงินมากขึ้น ความขัดแย้งเล็กๆ น้อยๆ จากการท่องเที่ยว 4) การขยายเครือข่ายสู่หมู่บ้านอื่นในกลุ่มน้ำวางตอนกลางเพื่อจัดกิจกรรมการล่องแพ แต่ผู้ประกอบการการล่องแพไม่ยึดหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดความสามัคคี ขาดการรักษาความสะอาดสถานที่สาธารณะ 5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยที่ชุมชนยังคงมีการรับเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมอยู่

นิรุทิน ไล่พันธ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศและด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูง เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมศึกษามีศักยภาพปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำ สำหรับแนวทางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรดำเนินการในด้านต่างๆ คือ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ด้านการให้การศึกษาศึกษาและสร้างจิตสำนึก ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ และด้านการส่งเสริมการลงทุน

ภคนิจ วินิจสร (2540) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขิงบริการธรรมชาติศึกษาและนันทนาการ พบว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่ประชาชนนิยมเข้าไปทัศนศึกษาและมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจากปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องการบุกรุก ไฟป่า ภัยธรรมชาติ และจากภัยสงคราม การท่องเที่ยวเองก็มีส่วนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมเช่นกัน ดังนั้น ในการผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขิงบริการ จึงต้องกำหนดนโยบาย แผนงาน การดำเนินการและมาตรการ ตลอดจนกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมกับการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพียงแต่ยังขาดการจัดการระบบ

และการควบคุมที่ดีพอ สำหรับการจำแนกเขตการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชิงบริการ ได้แบ่งเป็น 3 เขตใหญ่ ๆ ได้แก่ เขตสงวน เขตบริการและเขตกิจกรรม

อุทัย ทักษิณธรรม (2542) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา หมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเมื่อได้มีการจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในรูปแบบประเพณีได้ในบางเรื่อง แต่มีบางปัญหาที่ยังคงอยู่ เช่น ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและประเพณี เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ทำการนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาให้ความสนใจดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตากครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (R&D) ซึ่งผู้วิจัยได้มีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 ประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
- 1.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
- 1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชน
- 1.4 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม

ด้านภัตตาคาร/ร้านอาหาร ด้านบริษัทนำเที่ยว และด้านร้านขายของที่ระลึก

2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องทำการศึกษาจำนวนหลายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของกลุ่มตัวอย่างในขนาดที่เหมาะสม (Adequate Size) นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลา และงบประมาณ ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างโดยรวมกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่ศึกษาเข้าด้วยกัน รวมได้จำนวน 82,200 คน โดยอาศัยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970: 589 – 591) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

N = จำนวนของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ของการสุ่มตัวอย่าง (กรณีการวิจัยนี้ $e = 0.05$)

ดังนั้น เมื่อเทียบจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) พบว่า จากอัตราส่วนประชากร 82,200 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 412 คน โดยผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน จำนวน 207 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 208 คน แต่เนื่องจากเกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารจึงทำการเก็บข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 107 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม 10 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชนในท้องถิ่น

ในการเลือกตัวอย่างของชุมชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีอาณาเขตภายในแหล่งท่องเที่ยว 5 แห่ง ได้แก่ บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง จำนวน 743 คน บริเวณเขตอุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช จำนวน 1,318 คน บริเวณอุทยานแห่งชาติลานสาง จำนวน 1,607 คน บริเวณศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตตาก จำนวน 499 คน และบริเวณวัดพระบรมธาตุและเจดีย์ยุทธหัตถี จำนวน 1,351 คน รวมมีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,518 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2547) โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ 2 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 107 ตัวอย่าง โดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) โดยมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่นท้องถิ่น

แหล่งท่องเที่ยว	หมู่บ้านในพื้นที่	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง	ม.3 และ ม.4 ต.แม่จัน	743	13
	ม.4 ต.อัมผาง		
อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช	ม.10 ต.แม่ท้อ และ	1,318	26
	ม.8 ต.แม่ละเมา		
วัดพระบรมธาตุและเจดีย์ยุทธหัตถี	ม.3 และ ม.4 ต.เกาะตะเภา	1,351	27
อุทยานแห่งชาติลานสาง	ม.9 และ ม.11ต.แม่ท้อ	1,607	32

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	หมู่บ้านในพื้นที่	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตตาก	ม.6 ต.แม่ท้อ	499	9
รวม		5,518	107

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2547

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่นอีก จำนวน 10 คน โดยการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball sampling)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว

ในการเลือกตัวอย่างนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้เลือกสถิตินักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 6 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 – เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 จากการสอบถามเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนภายในแหล่งท่องเที่ยว 5 แห่ง ได้แก่ นักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง จำนวน 19,522 คน อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช จำนวน 12,611 คน อุทยานแห่งชาติลานสาง จำนวน 36,582 คน ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตตาก จำนวน 2,467 คน และวัดพระบรมธาตุและเจดีย์ยุทธหัตถี จำนวน 5,500 คน รวมมีประชากรรวมทั้งสิ้น 76,682 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ 0.27 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 208 คน โดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว	กลุ่มตัวอย่าง
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง	19,522	53
อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช	12,611	34
วัดพระบรมธาตุและเจดีย์ยุทธหัตถี	5,500	15
อุทยานแห่งชาติลานสาง	36,582	98
ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตตาก	2,467	8
รวม	76,682	208

2.3 กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชน

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่สำคัญที่มีส่วนช่วยเหลือและสามารถผลักดันให้การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ หัวหน้าและเจ้าหน้าที่หน่วยวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด หัวหน้าและเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตาก เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และผู้นำชุมชน อบรมรวมทั้งสิ้น 20 คน

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ

เนื่องจากผู้ประกอบการในจังหวัดตากมีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ประกอบการด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ด้านภัตตาคาร/ร้านอาหาร ด้านบริษัทนำเที่ยว และด้านร้านขายของที่ระลึก รวมทั้งสิ้น 15 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ R & D ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ ดังนี้

1. แบบบันทึก/แบบสำรวจ

แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร/แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว

2. แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.1 ลักษณะและองค์ประกอบของแบบสอบถาม

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. แบบสอบถามประชาชนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น
2. แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น
3. แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

4. แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ตอน
ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

ในส่วนของการสอบถามความคิดเห็น มีการวัดผลโดยการนำมาตราส่วนประมาณ
ค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามได้ให้เป็นค่าคะแนน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2546: 75)
ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

2.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire)

1. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตาม
ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และความมุ่งหมายของงานวิจัย รวมทั้งขอบเขตของการวิจัย
และการนิยามปฏิบัติการ โดยการใช้คำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถาม
ปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 แบบ เพื่อเก็บข้อมูลจาก 4
กลุ่มตัวอย่างข้างต้น

2. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง
ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุง แก้ไขเนื้อหาตามคำแนะนำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ ดำเนินการโดยการสังเกตการณ์ด้านต่าง ๆ
เช่น ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สังคม ศิลปวัฒนธรรม
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา การบริหารและจัดการ เป็นต้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปาง พ.ศ.2547 และแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกสาร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการโดย

1.1 มีหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์และประโยชน์จากเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้

1.4 ตรวจสอบความถูกต้อง/ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ

4. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อาจจากการเก็บรวบรวมมาจัดการข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ดังนี้

1. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามจากภาคสนามมาอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาจัดการ ดังนี้

1.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกมา

1.2 การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่กำหนดรหัสไว้

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของลำปาง โดยการใช้องค์ประกอบโดยการใช้สถิติพรรณนา

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในลำปาง ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package for Social Sciences) Version 13.0 โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ

1.5 วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปาง และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยการใช้สถิติพรรณนา และการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดได้แก่

1.5.1 แผนสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบการจัดการบริหารจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

1.5.2 แผนปฏิบัติได้หรือไม่ได้ โดยมีเกณฑ์การวัดค่าจาก เป้าหมายของแผน/กิจกรรม/โครงการ ผู้รับผิดชอบ ช่วงเวลา งบประมาณ

1.5.3 แผนมีความสอดคล้องกับแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ หรือไม่ มีเกณฑ์การวัดค่าจาก เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยวิเคราะห์จาก ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับกลยุทธ์ ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547-2549

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว โดยการประเมินค่าเฉลี่ยจากเกณฑ์การประเมินผล (วิเชียร เกตุสิงห์.2538 : 9) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.21 – 5.00	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 – 4.20	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วย
2.61 – 3.40	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจ
1.81 – 2.60	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.80	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ข้อมูลด้านความคิดเห็นของชุมชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1. สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546: 35)

$$P = \frac{X}{N} \times 100$$

เมื่อ P = ค่าร้อยละ
X = ค่าของข้อมูล
N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) (ประกอบ กรรณสูต, 2529)

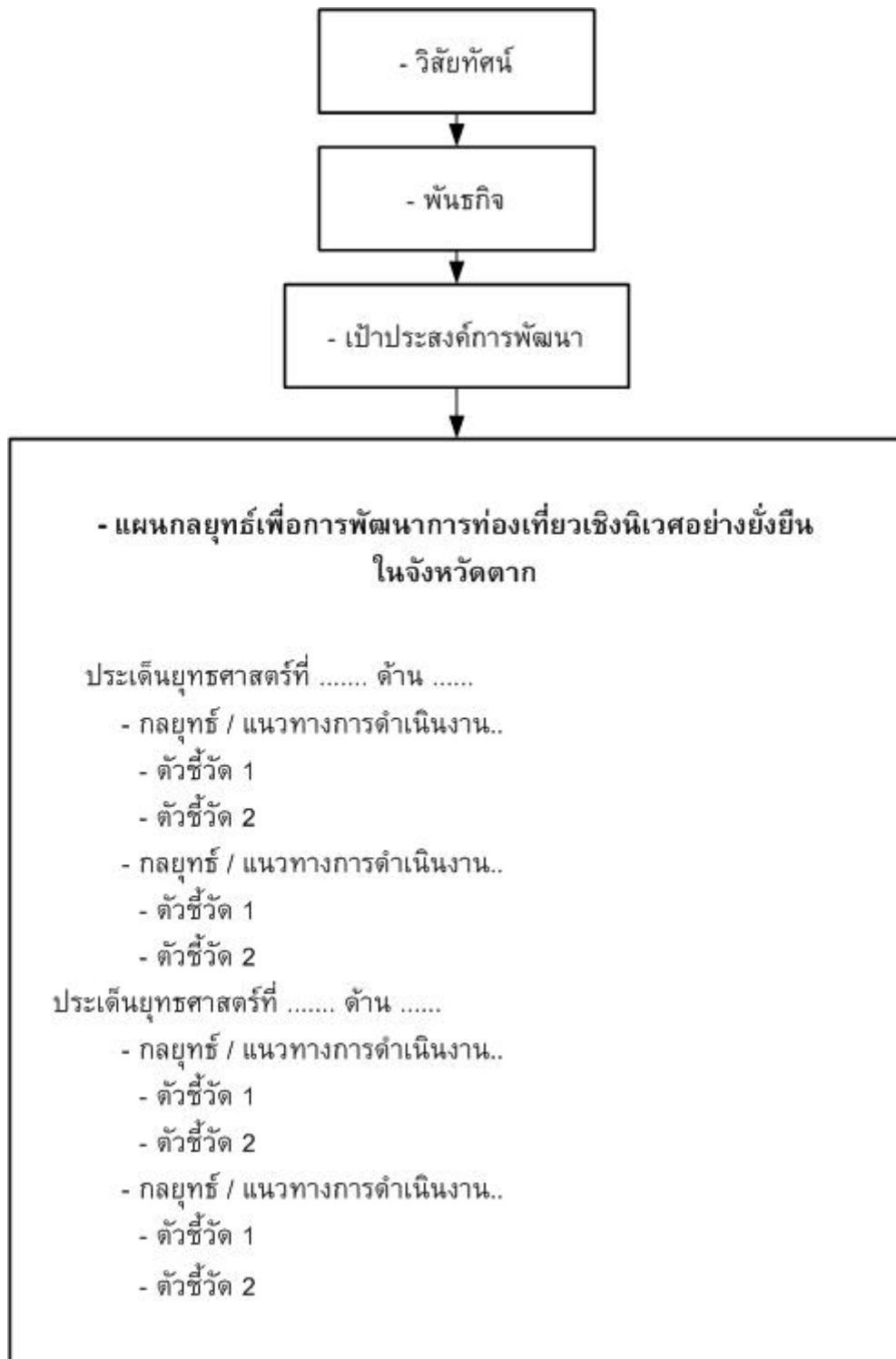
$$\bar{X} = \frac{\Sigma fx}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	=	ค่าเฉลี่ย
	Σfx	=	ผลรวมค่าของข้อมูลคูณความถี่
	N	=	จำนวนข้อมูลทั้งหมด
	f	=	ความถี่ของข้อมูล
	x	=	ค่าของข้อมูล

5. การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลและผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ มาประมวลผลเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำตัวอย่างแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก โดยดำเนินการตามกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ (Integrated Strategic Planning) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) กระทำโดยอาศัยผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก เพื่อกำหนดทิศทางที่ต้องการจะให้เป็นในอนาคต
2. การกำหนดพันธกิจ (Mission) กระทำโดยอาศัยผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก และวิสัยทัศน์ เพื่อกำหนดหน้าที่โดยรวมหรือหน้าที่หลักที่ต้องกระทำ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์
3. การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Goal) กระทำโดยอาศัยผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก วิสัยทัศน์ และพันธกิจ เพื่อกำหนดสภาพ หรือระดับผลการดำเนินการที่ต้องการให้บรรลุในอนาคตทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งในด้านเวลาและด้านตัวเลข
4. แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) กระทำโดยอาศัยข้อมูลทั้งหมด เพื่อกำหนดเกี่ยวกับประเด็นของการดำเนินการในอนาคต กลยุทธ์ แนวทางการดำเนินการ ตัวชี้วัด สรุปได้ตั้งภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การจัดทำแผนกลยุทธ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก
3. ผลการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตากเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

\bar{X} = ค่ากลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย

S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์ในการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.21 – 5.00	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 – 4.20	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วย
2.61 – 3.40	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจ/เฉยๆ
1.81 – 2.60	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.80	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1. ผลการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก และ ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จำนวน 107 คน 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จำนวน 208 คน 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 20 คน 4) ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 15 คน

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตากในจังหวัดตาก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังตาราง 3 – 7 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	50	46.7
หญิง	57	53.3
รวม	107	100.0

จากตาราง 3 พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีจำนวนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน โดยเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.7 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.3

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 – 24 ปี	22	20.6
25 – 34 ปี	31	29.0
35 – 44 ปี	29	27.1
45 – 54 ปี	13	12.1
มากกว่า 55 ปี	12	11.2
รวม	107	100.0

จากตาราง 4 พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีกลุ่มช่วงอายุ 25 – 34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 35 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.1) ช่วงอายุ 15 – 24 ปี คิดเป็น

ร้อยละ 20.6 โดยประชาชนมีช่วงอายุ 45 – 54 ปี และช่วงอายุมากกว่า 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.1 และ 11.2 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	39	26.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	27	25.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	18	16.8
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	4	3.7
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	4	3.7
ปริญญาตรี	15	14.0
รวม	107	100.0

จากตาราง 5 พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.4 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 25.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.8 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ โดยมีผู้จบการศึกษาระดับปวช. และปวส. จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่นจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกร / รับจ้าง	63	58.9
พนักงานบริษัทเอกชน	14	13.1
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	7	6.5
ธุรกิจส่วนตัว	14	13.1
นักเรียน / นักศึกษา	9	8.4
รวม	107	100.0

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมา ได้แก่ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และนักเรียนและนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.4) ตามลำดับ โดยมีผู้ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 6.5

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของประชาชนท้องถิ่นจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	58	54.2
5,001 – 10,000 บาท	35	32.7
10,001 – 15,000 บาท	10	9.3
15,001 – 20,000 บาท	3	2.8
20,001 – 25,000 บาท	-	-
มากกว่า 25,000 บาท	1	0.9
รวม	107	100.0

จากตาราง 7 พบว่า รายได้ของประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีน้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 54.2) รองลงมา ได้แก่ รายได้ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.7 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.3 และรายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ โดยประชาชนในท้องถิ่นที่มีรายได้มากกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.9)

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพสังคมเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดตาก พบว่า ประชาชนในจังหวัดตากมีอายุเฉลี่ยในช่วง 25 – 44 ปี ซึ่งเป็นช่วงของวัยทำงาน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ประกอบอาชีพ เกษตรกร และรับจ้างเป็นจำนวนมาก และมีรายได้ น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก และกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษ

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 8 - 12 ดังนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวจากความเห็น
ของประชาชนในท้องถิ่น

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก	4.16		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.27	0.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	4.10	0.69	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	4.13	0.66	เห็นด้วย
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาก	4.10	0.83	เห็นด้วย
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด	3.96	0.73	เห็นด้วย
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก	3.97	0.73	เห็นด้วย
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต	4.18	0.64	เห็นด้วย
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมี เอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก	3.49	0.97	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.04	0.48	เห็นด้วย

จากตาราง 8 พบว่า ผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.04 โดยมีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.18 รองลงมาได้แก่ ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.16 โดยมีความโดดเด่นด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.27) ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาก มีระดับค่าเฉลี่ย 4.10 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และสะดวก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.97 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด มีระดับค่าเฉลี่ย 3.96 และ จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.49 ตามลำดับดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นแตกต่างกันในด้านที่จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นด้านอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวจากความเห็น
ของนักท่องเที่ยว

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก	4.02		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.29	0.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	3.90	0.77	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	3.87	0.76	เห็นด้วย
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก	3.89	0.83	เห็นด้วย
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด	3.87	0.78	เห็นด้วย
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก	3.90	0.78	เห็นด้วย
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต	4.06	0.87	เห็นด้วย
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมี เอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก	3.63	0.88	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	0.58	เห็นด้วย

จากตาราง 9 พบว่า ผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับความเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.94 โดยมีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.06 รองลงมาได้แก่ ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.02 โดยมีความโดดเด่นด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.29) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และสะดวก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.90 ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.89 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด มีระดับค่าเฉลี่ย 3.87 และ จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก มีระดับ 3.63 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นแตกต่างกันในด้านที่จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นด้านอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก	4.21		เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.35	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	4.20	0.62	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	4.10	0.45	เห็นด้วย
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก	4.45	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด	4.40	0.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก	3.95	1.00	เห็นด้วย
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต	4.65	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและ มีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก	3.25	0.85	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.28	เห็นด้วย

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.17 โดยมีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา ได้แก่ ความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.45 การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.40 ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก มีระดับค่าเฉลี่ย 4.21 โดยมีความโดดเด่นด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.35) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ไม่แน่ใจว่า จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 3.25 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นแตกต่างกันในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก และด้านที่จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นด้านอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 และ 0.85 ตามลำดับ

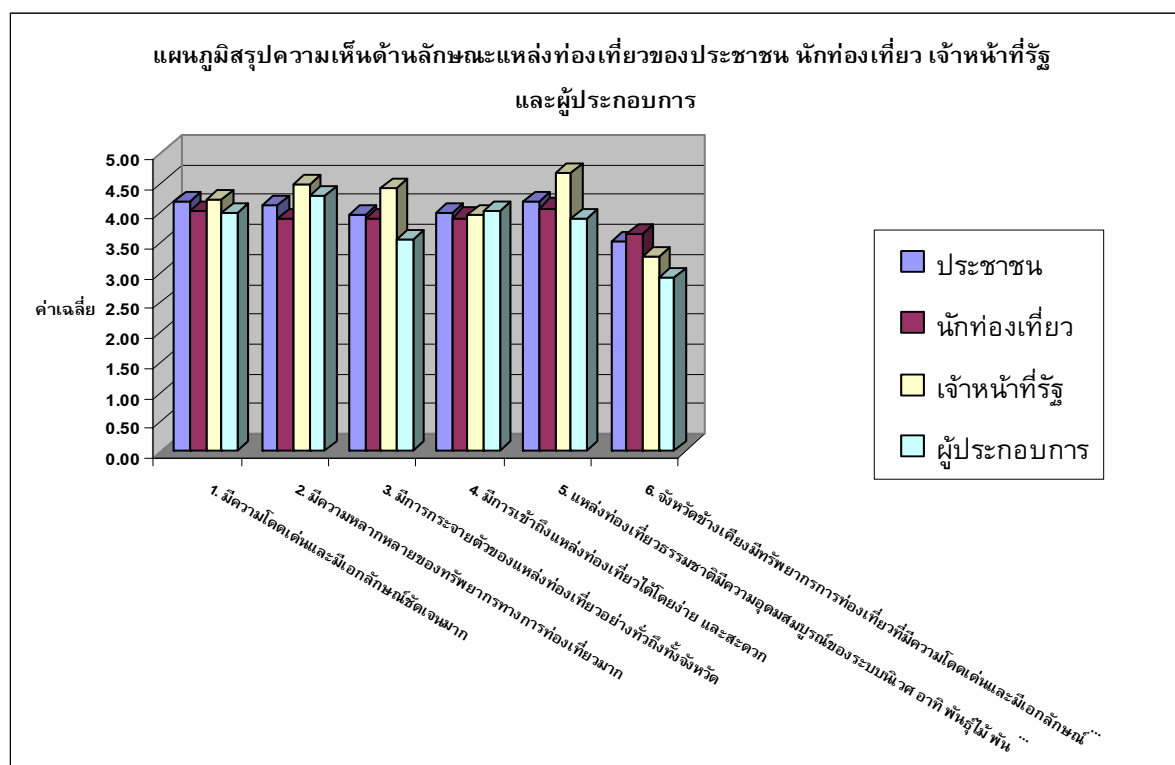
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวจากความเห็นของผู้ประกอบการ

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก	3.97		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.73	0.46	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	3.47	0.52	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	3.73	0.46	เห็นด้วย
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก	4.27	0.46	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด	3.53	0.52	เห็นด้วย
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก	4.00	0.76	เห็นด้วย
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต	3.87	0.52	เห็นด้วย
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมี เอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก	2.89	0.64	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.23	เห็นด้วย

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.83 โดยมีความเห็นว่า มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมา ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย และสะดวก มีระดับค่าเฉลี่ย 4.00 ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.97 โดยมีความโดดเด่นด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.73) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.87 และการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด มีระดับค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการค่อนข้างไม่แน่ใจว่า จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 2.89

ตาราง 12 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})				ผลการประเมิน	
	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่รัฐ	ผู้ประกอบการ		
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจน	4.16	4.02	4.21	3.97	4.09	เห็นด้วย
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก	4.10	3.89	4.45	4.27	4.19	เห็นด้วย
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด	3.96	3.87	4.40	3.53	3.94	เห็นด้วย
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายและสะดวก	3.97	3.90	3.95	4.00	3.96	เห็นด้วย
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต	4.18	4.06	4.65	3.87	4.19	เห็นด้วย
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก	3.49	3.63	3.25	2.89	3.32	ไม่แน่ใจ

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิสรุปความเห็นด้านลักษณะแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

จากตาราง 12 สรุปผลการวิเคราะห์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัดตาก พบว่า จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านธรรมชาติ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.09 มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้โดยง่ายและสะดวก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.96 มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด มีระดับค่าเฉลี่ย 3.94 และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียงมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก มีระดับค่าเฉลี่ย 3.32 ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1.2.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน พบว่า จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เป็นจำนวนมาก อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืชหลากหลาย และสวยงาม มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย หลายทางทั้งทางรถโดยสารประจำทาง และรถยนต์ส่วนตัว ในด้านการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีแหล่งท่องเที่ยวกระจายอยู่ในเกือบทุกอำเภอของจังหวัด แต่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมจะอยู่ทางตอนล่างของจังหวัด เช่น อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติลานสาง ตลาดริมเมย และน้ำตกทีลอซูเท่านั้น ทำให้เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในด้านความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียงอาจจะมีผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตากเองมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และประเพณี นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เลือกมากมาย เช่น ล่องแก่ง ล่องแพยาง เป็นต้น

ผลจากความคิดเห็นจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ด้านความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว มีความโดดเด่นมากในด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และยังมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศอยู่มาก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ง่ายและสะดวกสบาย มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดข้างเคียงอาจจะมีมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตากก็มีความน่าสนใจเช่นกัน

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

1.2.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 13 - 18 ดังนี้

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.79		เห็นด้วย
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	3.94	0.74	เห็นด้วย
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม	3.69	0.87	เห็นด้วย
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.74	0.83	เห็นด้วย
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.87		เห็นด้วย
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ	4.07	0.87	เห็นด้วย
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม และมีคุณภาพ	3.90	0.76	เห็นด้วย
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ	3.82	0.75	เห็นด้วย
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอและมีคุณภาพ	3.68	0.86	เห็นด้วย
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.91	0.81	เห็นด้วย
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว	3.93	0.81	เห็นด้วย
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอ และให้ข้อมูลครบถ้วน	3.80	0.92	เห็นด้วย
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ	3.92	0.88	เห็นด้วย
3. บุคลากร	3.66		เห็นด้วย
3.1 มีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอ และมีคุณภาพ	3.79	0.92	เห็นด้วย
3.2 มีภาคเอกชนให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอและมีคุณภาพ	3.53	0.97	เห็นด้วย
4. ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	3.68	1.07	เห็นด้วย
5. ควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน	3.31		ไม่แน่ใจ
5.1 ลงทุนด้านที่พัก โรงแรม รีสอร์ท	3.39	0.95	ไม่แน่ใจ
5.2 ลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว	3.24	1.04	ไม่แน่ใจ
6. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย	3.64	0.69	เห็นด้วย

ตาราง 13 (ต่อ)

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการ ประเมิน
7. ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัด ข้างเคียง	3.83	0.81	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	0.42	เห็นด้วย

จากตาราง 13 พบว่า ผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากของประชาชนอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.73 โดยมีความเห็นว่า การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 3.87 โดยเห็นด้วยว่ามีถนนมีคุณภาพดี มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ระดับค่าเฉลี่ย 4.07, 3.93 และ 3.92 ตามลำดับ) รองลงมา ได้แก่ ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง มีระดับค่าเฉลี่ย 3.83 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับค่าเฉลี่ย 3.79 โดยเห็นด้วยว่า มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.94) ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.68 มีการบริหารจัดการด้านบุคลากร มีระดับค่าเฉลี่ย 3.66 โดยเห็นด้วยว่า มีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการเพียงพอ และมีคุณภาพมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.79) มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย มีระดับค่าเฉลี่ย 3.64 อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นไม่แน่ใจว่า ควรมีการสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.31 โดยไม่แน่ใจว่าควรสนับสนุนการลงทุนด้านที่พัก โรงแรม รีสอร์ท และการลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว (ระดับค่าเฉลี่ย 3.39 และ 3.24) ทั้งนี้ในด้านของการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และด้านของการลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 และ 1.04 ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.86		เห็นด้วย
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	3.93	0.78	เห็นด้วย
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม	3.76	0.79	เห็นด้วย
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.91	0.74	เห็นด้วย
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยว	3.77		เห็นด้วย
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ	4.02	0.76	เห็นด้วย
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม และมีคุณภาพ	3.90	0.78	เห็นด้วย
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ	3.79	0.77	เห็นด้วย
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอและมีคุณภาพ	3.58	0.84	เห็นด้วย
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.64	0.86	เห็นด้วย
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.76	เห็นด้วย
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว เพียงพอและให้ข้อมูลครบถ้วน	3.70	0.78	เห็นด้วย
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ	3.80	0.82	เห็นด้วย
3. บุคลากร	3.79		เห็นด้วย
3.1 มีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอ และมี คุณภาพ	3.82	0.88	เห็นด้วย
3.2 มีภาคเอกชนให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอและมีคุณภาพ	3.76	0.89	เห็นด้วย
4. ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.00	0.97	เห็นด้วย
5. ควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน	3.60		เห็นด้วย
5.1 ลงทุนด้านที่พัก โรงแรม รีสอร์ท	3.59	1.00	เห็นด้วย
5.2 ลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว	3.61	0.94	เห็นด้วย
6. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรง กลุ่มเป้าหมาย	3.84	0.79	เห็นด้วย
7. ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัด ข้างเคียง	3.88	0.90	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.54	เห็นด้วย

จากตาราง 14 พบว่า ผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.79 โดยมีความเห็นว่า ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของ

แหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมา ได้แก่ ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง มีระดับค่าเฉลี่ย 3.88 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับค่าเฉลี่ย 3.86 โดยเห็นด้วยว่า มีการจัดการด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.93) มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง และตรงกลุ่มเป้าหมาย มีระดับค่าเฉลี่ย 3.84 การจัดการด้านบุคลากร มีระดับค่าเฉลี่ย 3.79 โดยเห็นด้วยว่า มีการจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอ และมีคุณภาพมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.82) การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.77 โดยเห็นด้วยว่า มีถนนที่ดี มีคุณภาพ มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม มีคุณภาพ และมีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ (ระดับค่าเฉลี่ย 4.02, 3.90 และ 3.79 ตามลำดับ) และควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.60 โดยควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยวมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.61) ทั้งนี้ ในด้านของการลงทุนด้านที่พัก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.13		เห็นด้วย
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	4.40	0.75	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม	3.95	0.89	เห็นด้วย
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	4.05	0.61	เห็นด้วย
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.93		เห็นด้วย
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ	4.10	0.79	เห็นด้วย
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม และมีคุณภาพ	4.20	0.62	เห็นด้วย
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ	3.95	0.76	เห็นด้วย
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอและมีคุณภาพ	3.50	0.89	เห็นด้วย
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.90	0.64	เห็นด้วย
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.45	เห็นด้วย
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอ และให้ข้อมูลครบถ้วน	3.85	1.09	เห็นด้วย
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	3.90	0.85	เห็นด้วย
3. บุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ	3.62		เห็นด้วย
3.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและมีคุณภาพ	3.75	1.21	เห็นด้วย

ตาราง 15 (ต่อ)

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
3.2 มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงพอ	3.50	1.24	เห็นด้วย
4. มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.30	0.47	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ	3.75	0.79	เห็นด้วย
6. แผนและนโยบาย	4.16		เห็นด้วย
6.1 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม	4.20	0.62	เห็นด้วย
6.2 มีแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม	4.30	0.80	เห็นด้วย
6.3 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากเอกชนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.00	0.56	เห็นด้วย
7. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย	4.15	0.59	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.99	0.44	เห็นด้วย

จากตาราง 15 พบว่า ผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.99 โดยมีความเห็นว่า มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา ได้แก่ ด้านแผนและนโยบาย มีระดับค่าเฉลี่ย 4.16 โดยเห็นด้วยว่า มีแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.30) มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย มีระดับค่าเฉลี่ย 4.15 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับค่าเฉลี่ย 4.13 โดยเห็นด้วยว่ามีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.40) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.93 โดยเห็นด้วยว่า มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม และมีคุณภาพ มีถนนที่ดี มีคุณภาพ และมีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว (ระดับค่าเฉลี่ย 4.20 และ 4.10) มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.75 และด้านบุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.62 โดยเห็นด้วยว่า มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและมีคุณภาพมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.75) ทั้งนี้ ในด้านด้านการมีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ และบุคลากรมีจำนวนเพียงพอ และมีคุณภาพ แม้ว่าจะมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24 และ 1.21 ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการบริหารและการจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตากจากความเห็นของผู้ประกอบการ

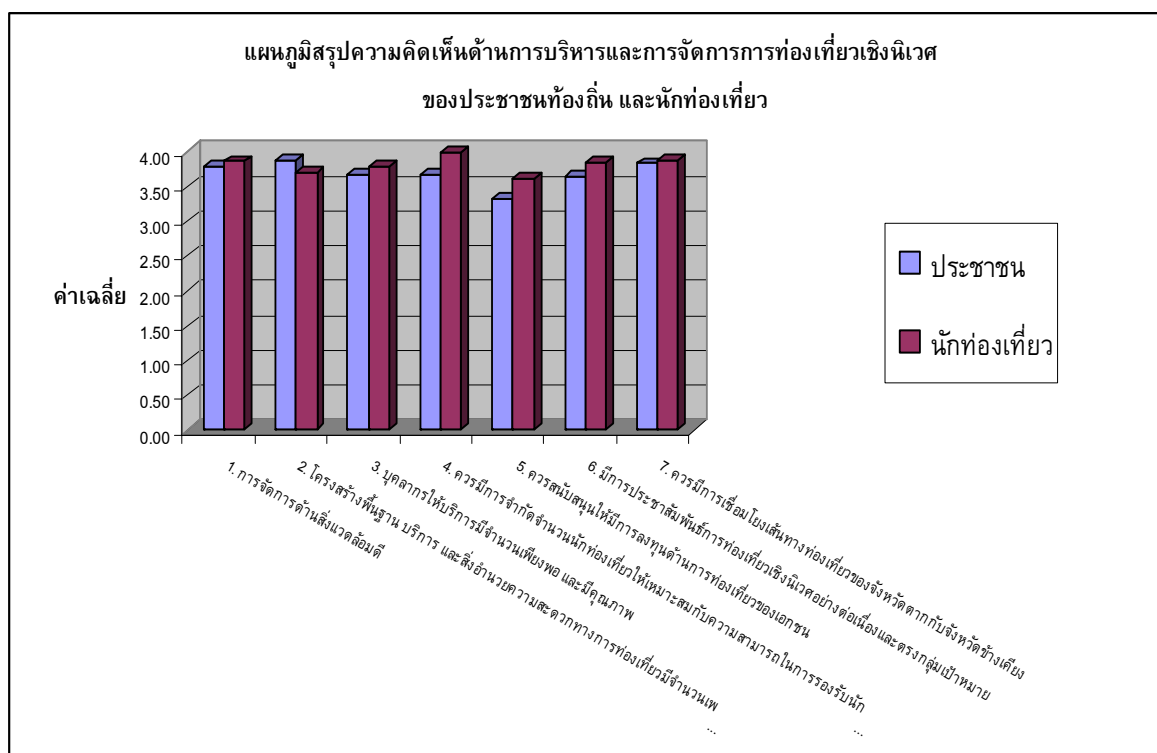
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในจังหวัดตาก	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ผลการประเมิน
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.96		เห็นด้วย
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	3.93	0.70	เห็นด้วย
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม	3.49	0.74	เห็นด้วย
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.27	0.70	ไม่แน่ใจ
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการ ท่องเที่ยว	3.68		เห็นด้วย
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ	4.13	0.35	เห็นด้วย
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอเหมาะสม และมีคุณภาพ	4.07	0.96	เห็นด้วย
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ	3.40	0.74	ไม่แน่ใจ
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอและมีคุณภาพ	3.47	0.74	เห็นด้วย
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ	3.07	0.68	ไม่แน่ใจ
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว	3.67	0.90	เห็นด้วย
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอ และให้ข้อมูลครบถ้วน	3.73	1.16	เห็นด้วย
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ	3.93	1.28	เห็นด้วย
3. บุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ	3.23		ไม่แน่ใจ
3.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและมีคุณภาพ	3.40	1.06	ไม่แน่ใจ
3.2 มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงพอ	3.07	1.39	ไม่แน่ใจ
4. มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	3.87	0.99	เห็นด้วย
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถใน การรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ	3.86	0.99	เห็นด้วย
6. แผนและนโยบาย	3.55		เห็นด้วย
6.1 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม	3.67	1.05	เห็นด้วย
6.2 มีแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม	3.53	1.06	เห็นด้วย
6.3 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากเอกชนด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.46	1.25	เห็นด้วย
7. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรง กลุ่มเป้าหมาย	4.46	0.74	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.65	0.68	เห็นด้วย

จากตาราง 16 พบว่า ผลการประเมินการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในจังหวัดตากของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.73 โดยมีความเห็นว่า มี

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย มีระดับค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมา ได้แก่ มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.87 มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.86 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.68 โดยเห็นด้วยว่า มีถนนที่ดี มีคุณภาพ มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอ เหมาะสม มีคุณภาพ มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ระดับค่าเฉลี่ย 4.13, 4.07 และ 3.73 ตามลำดับ) ในขณะที่ไม่แน่ใจว่ามีร้านอาหารเพียงพอ มีคุณภาพ และมีห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะหรือไม่ (ระดับค่าเฉลี่ย 3.40 และ 3.07) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับค่าเฉลี่ย 3.56 โดยเห็นด้วยว่า มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและเหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.93) ด้านแผนและนโยบาย มีระดับค่าเฉลี่ย 3.55 โดยเห็นด้วยว่า มีแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.67) อย่างไรก็ตาม มีความไม่แน่ใจว่า ในด้านบุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐเพียงพอหรือไม่ โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 3.23 ในด้านการมีแผนและนโยบายการลงทุนของเอกชน แม้ว่า จะมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.39 และ 1.25 ตามลำดับ

ตาราง 17 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน และนักท่องเที่ยว

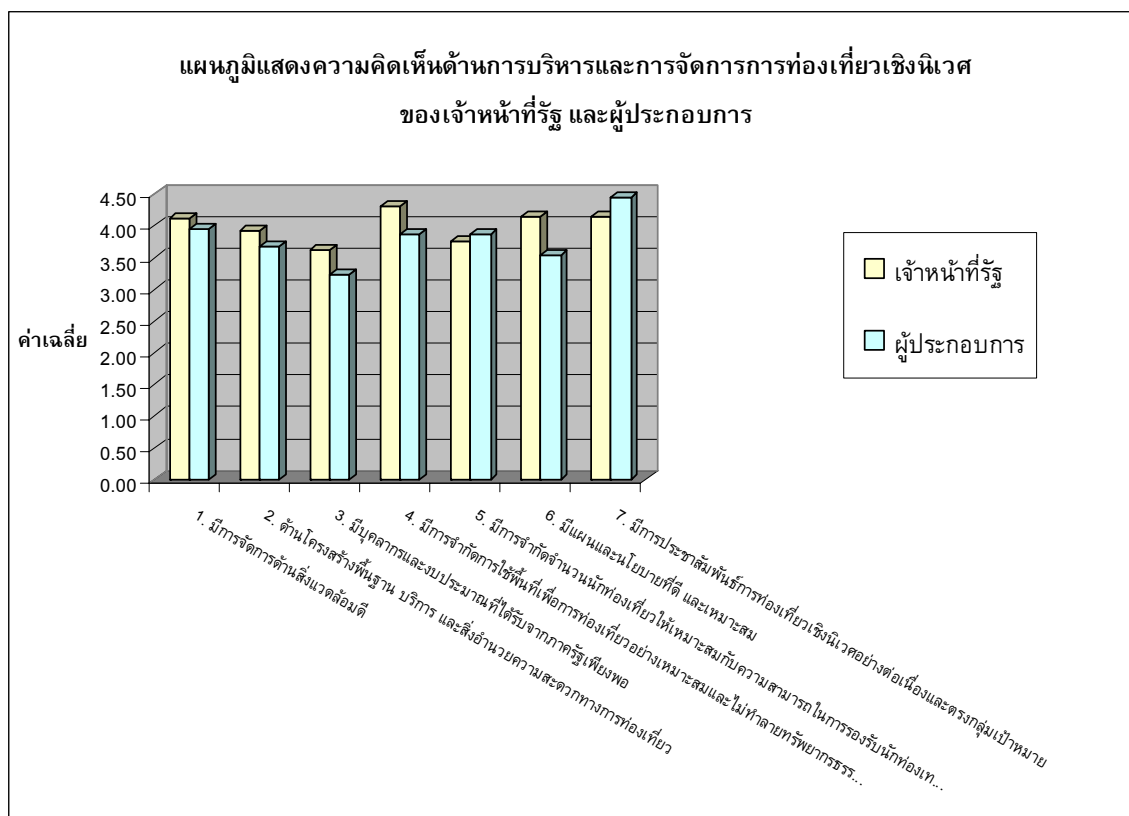
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			ผลการประเมิน
	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	รวม	
1. มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมดี	3.79	3.86	3.83	เห็นด้วย
2. มีโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพียงพอ และเหมาะสม	3.87	3.71	3.79	เห็นด้วย
3. มีบุคลากรให้บริการเพียงพอ และเหมาะสม	3.66	3.79	3.73	เห็นด้วย
4. มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	3.68	4.00	3.84	เห็นด้วย
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ	3.31	3.60	3.46	เห็นด้วย
6. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย	3.64	3.84	3.74	เห็นด้วย
7. ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง	3.83	3.88	3.86	เห็นด้วย

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิสรุปรูปความคิดเห็นด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน และนักท่องเที่ยว

ตาราง 18 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			ผลการประเมิน
	เจ้าหน้าที่รัฐ	ผู้ประกอบการ	รวม	
1. มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมดี	4.13	3.96	4.04	เห็นด้วย
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกทางการท่องเที่ยว	3.93	3.68	3.81	เห็นด้วย
3. มีบุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐเพียงพอ	3.62	3.23	3.43	เห็นด้วย
4. มีการจำกัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่าง เหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.30	3.87	4.09	เห็นด้วย
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างมีระบบ	3.75	3.86	3.81	เห็นด้วย
6. มีแผนและนโยบายที่ดี และเหมาะสม	4.16	3.55	3.86	เห็นด้วย
7. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย	4.15	4.46	4.31	เห็นด้วย

ภาพประกอบ 9 แผนภูมิสรุปความคิดเห็นด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก พบว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการทั้งในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสียเป็นอย่างดี และมีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ได้แก่ ถนน ที่พักแรม ร้านอาหาร ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ หรือมีจำนวนเพียงพอ แต่ยังไม่ดีคุณภาพ ในด้านบุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ และภาคเอกชนก็มีจำนวนเพียงพอ และมีคุณภาพ ในขณะที่ยังคงต้องการงบประมาณเพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว มีแผนและนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม อีกทั้งมีแผนและนโยบายสนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม จำนวนที่พักแรม และบริษัทนำเที่ยวที่มีอยู่เพียงพอ และได้คุณภาพอยู่แล้ว จึงยังไม่แน่ชัดว่า จำเป็นหรือไม่ที่จะให้มีการลงทุนด้านที่พักแรม และบริษัทนำเที่ยวเพิ่มเติม

และควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดตากให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และต่อเนื่อง อีกทั้งควรเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง เพื่อให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

1.2.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน ด้านบริหารและการจัดการ ผลการวิเคราะห์พบว่า จังหวัดตากมีการดูแลและจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ดูแล ในแหล่งท่องเที่ยวจะมีที่ทิ้งขยะที่ชัดเจน และมีการห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มเข้าไปในบางสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ปริมาณขยะลดลง ในด้านระบบบำบัดน้ำเสียผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบว่าระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมจริงๆ ควรจะมีขั้นตอนอย่างไร แต่ในแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนส่วนใหญ่จะมีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน ส่วนบ้านเรือนทั่วไปก็จะระวังไม่ให้มีการปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ลำคลอง สำหรับด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีถนนเข้าถึงในทุกสถานที่ และถนนมีคุณภาพดี ส่วนใหญ่แล้วเป็นถนนคอนกรีต จำนวนที่พักแรม ห้องน้ำ ที่จอดรถ และศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงไม่เห็นความจำเป็นของการลงทุนด้านที่พัก โรงแรม และบริษัทนำเที่ยว อย่างไรก็ตามมีข้อบกพร่องบ้างที่ในบางครั้งน้ำสำหรับห้องน้ำมีไม่เพียงพอ ในขณะที่ร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกมีจำนวนน้อย ในด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวมีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐเพียงพอและมีคุณภาพ แต่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้บริการไม่มากนัก ส่วนใหญ่ก็จะเป็นนักเรียนที่หารายได้พิเศษจากการเป็นมัคคุเทศก์ นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเห็นว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้นและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะสามารถช่วยจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องยากที่จะปฏิเสธไม่ให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้ในช่วงเทศกาล เพราะจะเป็นการเสียโอกาสในการสร้างรายได้

ผลจากความคิดเห็นจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมมีการจัดการขยะอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ในขณะที่มีเพียงกลุ่มผู้ประกอบการเท่านั้นที่ไม่แน่ใจว่าสิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมหรือไม่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ถนน ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น มีจำนวนเพียงพอ และมีคุณภาพ จะมีปัญหาบ้างในด้านของน้ำสำหรับห้องน้ำ ด้านบุคลากรมีจำนวนบุคลากรทั้งเจ้าหน้าที่รัฐเพียงพอ มีคุณภาพ อีกทั้งมีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐเพียงพอ แต่เน้นไปในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในด้านการบริหารจัดการ เห็นควรให้มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ไม่มีความ

จำเป็นในการลงทุนด้านที่พัก โรงแรม และบริษัทนำเที่ยว แต่ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวต่างๆ

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา

1.2.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 19 – 23 ดังนี้

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาจากความเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ผลการประเมิน
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ	4.12		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.15	0.88	เห็นด้วย
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	4.11	0.79	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	4.09	0.73	เห็นด้วย
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว	4.23	0.62	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน	3.87		เห็นด้วย
3.1 ป้ายสื่อความหมาย	4.19	0.75	เห็นด้วย
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ	4.13	0.75	เห็นด้วย
3.3 สไลด์ / วิดิทัศน์	3.65	0.88	เห็นด้วย
3.4 ห้องนิทรรศการ	3.78	0.88	เห็นด้วย
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย	3.63	0.83	เห็นด้วย
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน	3.96	0.70	เห็นด้วย
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.11	0.72	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.00	0.54	เห็นด้วย

จากตาราง 19 พบว่า ผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของประชาชนอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.00 โดยมีความเห็นว่า มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมา ได้แก่ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.12 โดยเห็นด้วยว่า มีกิจกรรมด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.15)

ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ย 4.11 มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.96 และมีสื่อในการให้การศึกษาคัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.87 โดยเห็นด้วยว่า มีป้ายสื่อความหมาย มีแผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ และมีห้องนิทรรศการในการให้ความรู้มากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.19, 4.13 และ 3.78 ตามลำดับ)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาจากความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ	3.97		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.07	0.80	เห็นด้วย
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	3.90	0.87	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	3.94	0.80	เห็นด้วย
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว	4.01	0.79	เห็นด้วย
3. มีสื่อในการให้การศึกษาคัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน	3.69		เห็นด้วย
3.1 ป้ายสื่อความหมาย	3.89	0.82	เห็นด้วย
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ	3.84	0.86	เห็นด้วย
3.3 สไลด์ / วิดิทัศน์	3.56	0.92	เห็นด้วย
3.4 ห้องนิทรรศการ	3.63	0.92	เห็นด้วย
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย	3.56	0.93	เห็นด้วย
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน	4.01	0.88	เห็นด้วย
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.02	0.80	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.85	0.63	เห็นด้วย

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.85 โดยมีความเห็นว่า ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ย 4.02 รองลงมา ได้แก่ มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว และมีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน โดยมีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.01 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.97 โดยเห็นด้วยว่า มีกิจกรรมด้านธรรมชาติ

มากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.07) และมีสื่อในการให้การศึกษชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.69 โดยเห็นด้วยว่า มีป้ายสื่อความหมาย มีแผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ และมีห้องนิทรรศการในการให้ความรู้มากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 3.89, 3.84 และ 3.63 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ในด้านของสื่อให้การศึกษาระเภทห้องบรรยาย ห้องอภิปราย แม้ว่าจะมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ	4.11		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.55	0.51	เห็นด้วย
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	3.80	1.05	เห็นด้วย
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	4.00	0.97	เห็นด้วย
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.41	เห็นด้วย
3. มีสื่อในการให้การศึกษชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน	4.06		เห็นด้วย
3.1 ป้ายสื่อความหมาย	4.40	0.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ	4.10	0.55	เห็นด้วย
3.3 สไลด์ / วิดิทัศน์	4.05	0.76	เห็นด้วย
3.4 ห้องนิทรรศการ	3.95	0.76	เห็นด้วย
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย	3.80	1.01	เห็นด้วย
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน	4.20	0.52	เห็นด้วย
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.00	0.56	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	0.43	เห็นด้วย

จากตาราง 21 พบว่า ผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.09 โดยมีความเห็นว่า มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว และมีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนมากที่สุดเท่ากัน โดยมีระดับค่าเฉลี่ย คือ 4.20 รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ย 4.00 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้

นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.11 โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า มีกิจกรรมด้านธรรมชาติมากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.55) และมีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน โดยเห็นด้วยว่า มีป้ายสื่อความหมาย มีแผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ และมีห้องนิทรรศการในการให้ความรู้มากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.40, 4.10 และ 4.05 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ในด้านการมีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และในด้านของสื่อให้การศึกษาประเภทห้องบรรยาย ห้องอภิปราย แม้ว่าจะมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 และ 1.01 ตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาจากความเห็นของผู้ประกอบการ

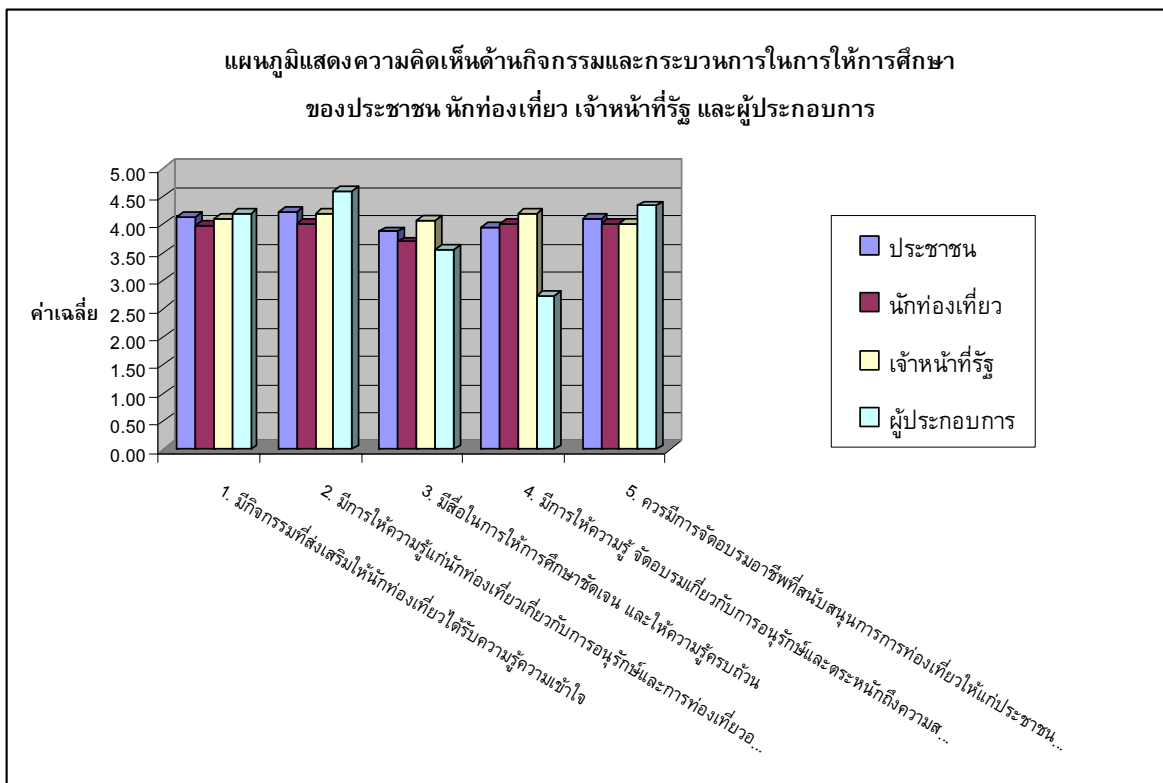
กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ผลการประเมิน
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ	4.20		เห็นด้วย
1.1 ด้านธรรมชาติ	4.40	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา	4.53	0.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต	3.67	0.49	เห็นด้วย
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว	4.60	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน	3.55		เห็นด้วย
3.1 ป้ายสื่อความหมาย	4.40	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ	3.86	0.63	เห็นด้วย
3.3 สไลด์ / วิดิทัศน์	3.93	0.70	เห็นด้วย
3.4 ห้องนิทรรศการ	2.86	0.64	ไม่แน่ใจ
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย	2.73	0.46	ไม่แน่ใจ
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน	2.73	0.46	ไม่แน่ใจ
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.33	0.49	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.21	เห็นด้วย

จากตาราง 22 พบว่า ผลการประเมินกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.83 โดยมีความเห็นว่า ผู้ประกอบการมีความเห็นว่า ด้านกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมี

ระดับค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ย 4.33 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.20 โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า มีกิจกรรมประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนามากที่สุด (ระดับค่าเฉลี่ย 4.53) มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน โดยเห็นด้วยว่า มีป้ายสื่อความหมาย มีสไลด์ วีดิทัศน์ และมีแผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ (ระดับค่าเฉลี่ย 4.40, 3.93 และ 3.86 ตามลำดับ) ในขณะที่มีความไม่แน่ใจว่ามีห้องนิทรรศการ และห้องบรรยาย อภิปรายในการให้การศึกษาหรือไม่ (ระดับค่าเฉลี่ย 2.86 และ 2.73) นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความไม่แน่ใจว่า มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนหรือไม่ โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 2.73

ตาราง 23 สรุปผลความคิดเห็นและผลการประเมินด้านกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})					ผลการประเมิน
	ประชาชน	นักท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่รัฐ	ผู้ประกอบการ	รวม	
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ	4.12	3.97	4.11	4.20	4.10	เห็นด้วย
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว	4.23	4.01	4.20	4.60	4.26	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน	3.87	3.69	4.06	3.55	3.79	เห็นด้วย
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน	3.96	4.01	4.20	2.73	3.73	เห็นด้วย
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน	4.11	4.02	4.00	4.33	4.12	เห็นด้วย

ภาพประกอบ 10 สรุปความเห็นด้านกิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษาของประชาชน นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา มีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 4.26 รองลงมาได้แก่ ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.12 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต มีระดับค่าเฉลี่ย 4.10 มีสื่อในการให้การศึกษา และให้ความรู้มีครบถ้วน ทั้งป้ายสื่อความหมาย แผ่นพับ ไปสเตอร์ คู่มือ สไลด์ วิดีทัศน์ ห้องนิทรรศการ และห้องบรรยาย มีระดับค่าเฉลี่ย 3.79 อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการเห็นควรให้มีการปรับปรุงห้องนิทรรศการ และห้องบรรยาย และมีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชน มีระดับค่าเฉลี่ย 3.73 ตามลำดับ

1.2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ผลการวิเคราะห์พบว่า แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดตากจะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นทั้งในด้านของ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี โดยนำเสนอในรูปแบบของแผ่นพับ คู่มือ และ

ป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ และในอุทยานแห่งชาติก็จะมีห้องนิทรรศการ ห้องบรรยายเพื่อนำเสนอความรู้ต่าง ๆ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเห็นว่าการให้ความรู้และอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับทั้งประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญมาก อย่างไรก็ตามจากที่มีการณรงค์เรื่องการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนมากและประชาชนจะคำนึงถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังควรมีการฝึกอาชีพด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเสริมรายได้อีกทางหนึ่งให้กับประชาชน อีกทั้งทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนธรรมชาติที่เป็นแหล่งรายได้เสริมอีกด้วย

ผลจากความคิดเห็นจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีกิจกรรมส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และประเพณี วิถีชีวิต และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว มีสื่อในการให้ความรู้ครบถ้วน และชัดเจน ทั้งป้ายสื่อความหมาย แผ่นพับ คู่มือ ไปสเตอร์ และห้องบรรยาย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความเห็นสอดคล้องกันในการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรให้แก่ประชาชน และควรมีการฝึกอาชีพทางด้านการท่องเที่ยวให้กับประชาชนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่า มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนในชุมชนอยู่เป็นประจำ แต่ผู้ประกอบการเห็นว่า ควรเพิ่มการให้ความรู้ และมีการจัดอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชนมากกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะเดียวกัน ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน

1.2.4 ผลการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

1.2.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 24 – 27 ดังนี้

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจากความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว	3.86	0.79	เห็นด้วย
2. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กรสมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว	3.78	0.74	เห็นด้วย

ตาราง 24 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
3. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่	3.79	0.79	เห็นด้วย
4. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน	4.13	0.63	เห็นด้วย
5. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.80	0.78	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.87	0.61	เห็นด้วย

จากตาราง 24 พบว่า ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.87 โดยมีความเห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชนมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา ได้แก่ ประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.86 ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.80 ประชาชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.79 และประชาชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับ

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจากความเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ผลการประเมิน
1. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว	4.01	0.82	เห็นด้วย
2. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กรสมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว	3.93	0.86	เห็นด้วย
3. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่	4.08	0.78	เห็นด้วย
4. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน	4.14	0.79	เห็นด้วย
5. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว	4.06	0.81	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.04	0.68	เห็นด้วย

จากตาราง 25 พบว่า ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.04 โดยมีความเห็นว่า ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชนมากที่สุด โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมา ได้แก่ ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ มีระดับค่าเฉลี่ย 4.08 ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.06 ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 4.01 และประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจากความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ผลการ ประเมิน
1. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว	4.05	0.60	เห็นด้วย
2. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กรสมาคม หรือ หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว	3.55	0.60	เห็นด้วย
3. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างเต็มที่	3.95	0.60	เห็นด้วย
4. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสาน เอกลักษณ์ของชุมชน	3.95	0.39	เห็นด้วย
5. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.75	0.44	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	3.85	0.34	เห็นด้วย

จากตาราง 26 พบว่า ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 3.85 โดยมีความเห็นว่า ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมา ได้แก่ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน และควรให้ประชาชนได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ มีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.95 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.75 และควรให้ประชาชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ย 3.55 ตามลำดับ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินการมีส่วนร่วมจากความเห็นของผู้ประกอบการ

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ผลการ ประเมิน
1. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว	4.27	0.70	เห็นด้วย
2. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กรสมาคม หรือ หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว	4.53	0.52	เห็นด้วย
3. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างเต็มที่	3.93	0.80	เห็นด้วย
4. ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของ ชุมชน	4.27	0.46	เห็นด้วย
5. ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว	4.27	0.46	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.49	เห็นด้วย

จากตาราง 27 พบว่า ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วย มีระดับค่าเฉลี่ยรวม 4.25 โดยมีความเห็นว่า ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กรสมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา ได้แก่ ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.27 และควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ มีระดับค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในด้านของการมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ของประชาชน แม้ว่าจะมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นค่อนข้างแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีระดับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80

สรุปผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน พบว่า ประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว และมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ในขณะที่ยังควรให้ประชาชน และผู้ประกอบการได้มีโอกาสในการจัดสมาคม หรือองค์กรต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว และได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น นอกจากนี้ ประชาชนให้ความร่วมมือในการรักษา และสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นอย่างดี

1.2.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน ในด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิเคราะห์พบว่า ประชาชนจะมีโอกาสประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวซึ่งส่วนมากจะเป็นการขายของ ขายอาหาร และเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในยามว่างจากอาชีพหลัก มีการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้ประชาชนอยากจะรักษาไว้ให้คนรุ่นต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนไม่ค่อยได้มีโอกาสในการรวมกลุ่ม จัดตั้งชมรม หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องของรัฐเจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่จะต้องดูแลจัดการ มีการสอบถามความคิดเห็นบ้างเป็นบางครั้ง ทั้งนี้จะเป็นการสอบถามผ่านทางผู้นำชุมชนหรือตัวแทน และนำนโยบายหรือผลสรุปกลับมาชี้แจงให้ประชาชนรับทราบต่อไป

ผลจากความคิดเห็นจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประชาชนมีโอกาสนในการได้ประกอบอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และได้รับรายได้อย่างเต็มที่จากการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน อย่างไรก็ตาม มีความไม่สอดคล้องกัน คือ ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสในการจัดตั้งสมาคม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่มากนัก ซึ่งส่วนมากเป็นไปในรูปแบบของตัวแทน

2. ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ 4) ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ประชาชนนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างมาก เนื่องจาก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวคงความสวยงาม และรักษาแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้คงอยู่ตลอดไป ในขณะที่เดียวกัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศก่อให้เกิดการสร้างรายได้ ทั้งรายได้หลัก และรายได้เสริมให้กับชุมชน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้

ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม ประเพณี มากขึ้น และร่วมมือกันมากขึ้นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2 ข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ควรจัดให้มีการอบรม และให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง และควรมีการฝึกอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชน ในด้านของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และมีการดูแลเรื่องไฟฟ้า และน้ำประปาให้เพียงพอ ในขณะที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยากให้การก่อสร้างต่างๆ กลมกลืน และเหมาะสมกับสภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างถนนซึ่งในบางแหล่งท่องเที่ยว ไม่จำเป็นต้องมีการสร้างถนนเพิ่มเติม เนื่องจากการเดินทางที่สมบุกสมบันเป็นเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง อีกทั้งการตัดถนนเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนไป นอกจากนี้ ยังควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดตากให้มากกว่าเดิม และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเน้นย้ำภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดตาก และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น อีกทั้งควรมีพัฒนาการบริการนักท่องเที่ยว ที่พักร้านอาหาร และช่วยกันดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรรณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะในด้านการท่องเที่ยว โดยการกำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ความสอดคล้องของกิจกรรมกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ 2) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม
2. กิจกรรมสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ โดยมีค่าการวัดจาก ตัวชี้วัด ผู้รับผิดชอบ ช่วงเวลา และงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้จำเป็นต้องมีครบ
3. ความสอดคล้องของกิจกรรมกับกลยุทธ์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก แผนยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน และยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547-2549

ในภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนา 8 โครงการ และ 35 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์จำแนกตามประเด็นการวิเคราะห์ ดังตาราง 28 – 30

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2547 กับองค์ประกอบการท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1		
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว		
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1		
ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งขวายาว 2 กม.	1.ด้านพื้นที่	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและกระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชาวตากรวมใจภักดิ์รักแม่ น้ำ		
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	1.ด้านพื้นที่	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและกระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2		
พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)		
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและกระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ
- อบรมประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.ด้านการมีส่วนร่วม	
- ตั้งเครือข่ายการอนุรักษ์ ปลูกป่า		
- ลดการใช้สารเคมี และปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน		

ตาราง 28 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียบิ, ดอยหัวมด	1.ด้านพื้นที่	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)		
เดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา		
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนถือแพ และรปภ. นักท่องเที่ยว	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาตลิ่งด้วยการปลูกไม้หรือหญ้าแฝก	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	2.ด้านการบริหารจัดการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
5. โรงเก็บอุปกรณ์	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม

ตาราง 28 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลแม่ละเมา และพะวอ	4.ด้านการมีส่วนร่วม	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ
10. ขุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบล ด้านแม่ละเมา	1.ด้านพื้นที่	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
11. จัดซื้ออุปกรณ์ส่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน็อค เสื้อชู ชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยางรถยนต์เพื่อทำทูนแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือ ภูเขา	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิงภูเขน ข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมาเป็นการ ประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม

ตาราง 28 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชุมชนพื้นฟูระบบนิเวศน์และส่งเสริมสร้างป่า		
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ	1.ด้านพื้นที่	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยว เก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและ รับเงินคืน 20 บาท	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	2.ด้านการบริหารจัดการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3		
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอย สอยมาลัย) - จัดสถานที่พักผ่อนและสุขภาพธารณะนักท่องเที่ยว - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
2.พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสสามเงา (ดอยสอย มาลัย) - ตั้งคณะทำงานสำรวจที่ภาคราชการและเอกชน - ปรับเส้นทางจากบ้านสันป่าปวยถึงน้ำตกห้วยบง ระยะทางประมาณ 8 กม. - ปรับเส้นทางจากน้ำตกห้วยบงถึงดอยสอยมาลัย ระยะทางประมาณ 28 กม.	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอย สอยมาลัย) - ก่อสร้างประปาภูเขาติดตั้งเครื่องสูบน้ำ 2 จุด พร้อมบ่อพักน้ำ - ก่อสร้างห้องน้ำขนาด 5 ห้อง 2 หลัง	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด - ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าหมู่บ้านห้วยกระทิง ระยะทาง 2.5 กม. - ปรับปรุงลานจอดรถบริเวณหมู่บ้านห้วยกระทิง	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม

ตาราง 28 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
<p>5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ</p> <p>อ.แม่ระมาด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าน้ำตกห้วยโป่ง ระยะทาง 1.4 กม. - ขยายเขตไฟฟ้าให้สำนักงานอุทยานแห่งชาติขุนพะวอ <p>เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบริการนักท่องเที่ยว</p>	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
<p>6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปู่ลิง ต.ชะเนือ อ.แม่ระมาด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงก่อสร้างถนนคอนกรีต 1 สาย - ก่อสร้างสะพานไม้สำหรับเข้าชมบ่อน้ำพุร้อน 1 แห่ง <p>เพื่อบริการนักท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - เถลาคอนกรีตรอบบ่อน้ำพุร้อน 	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
<p>7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ</p> <p>7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าหวาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงภูมิทัศน์ - ปรับปรุงถนนเข้าน้ำตก - สร้างถนนลาดยาง 	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
<p>7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอุโมงค์วงกต</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - สร้างห้องสุขา - ระบบไฟฟ้า ประปา 	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ
<p>7.3) พัฒนาบ่อน้ำร้อนบ้านห้วยน้ำนัก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างห้องอาบน้ำแร่ - สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า - สร้างห้องสุขา - สร้างระบบไฟฟ้า ประปา - ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ 	1.ด้านพื้นที่ 2.ด้านการบริหารจัดการ	3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม

ตาราง 28 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	องค์ประกอบการท่องเที่ยว	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4		
พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว		
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
2. จัดทำคู่มือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ คู่มือ ออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญต่างๆ	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	2.ด้านการบริหารจัดการ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ	1.ด้านพื้นที่ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5		
เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว		
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	2.ด้านการบริหารจัดการ	1.ด้านพื้นที่ 3.ด้านกิจกรรมและ กระบวนการ 4.ด้านการมีส่วนร่วม

จากตาราง 28 ผลการวิเคราะห์พบว่า กิจกรรมที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตากด้านการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ กิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบด้านพื้นที่ มีรวมทั้งสิ้น 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

2. องค์ประกอบด้านบริหารและการจัดการ กิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบด้านการจัดการ มีรวมทั้งสิ้น 22 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น การสร้างถนน หอพัก ไฟฟ้า ประปา ร้านขายสินค้าที่ระลึก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และการดูแลรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ กิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีรวมทั้งสิ้น 10 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อบรม และให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้แก่ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และอบรมเยาวชนเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม กิจกรรมที่สนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีรวมทั้งสิ้น 4 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมในการตั้งเครือข่าย หรือชมรมเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้รวมถึงการอบรมเยาวชนเพื่อเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้โดยตรงจากการท่องเที่ยว

ตาราง 29 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติจริงของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	การปฏิบัติ
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1	
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1	
1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งขวา ยาว 2 กม.	ได้
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชาวตากรวมใจรักดีรักษาแม่น้ำ	
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	ได้
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2	
2. พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)	
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	ไม่ได้
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ไม่ได้
- อบรมประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	
- ตั้งเครือข่ายการอนุรักษ์ ปลูกป่า	

ตาราง 29 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	การปฏิบัติ
- ลดการใช้สารเคมี	
- พัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน	
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้าการท่องเที่ยว	ไม่ได้
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียบิ, ดอยหัวมด	ไม่ได้
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	ไม่ได้
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)	
เดินป่าสองแก่งแม่ละเมา	
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนถ่อแพ และรบก. นักท่องเที่ยว	ได้
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการปลูกไม้หรือหญ้าแฝก	ได้
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	ไม่ได้
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	ไม่ได้
5. โรงเก็บอุปกรณ์	ไม่ได้
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	ได้
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	ได้
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา	ไม่ได้
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวอ	ไม่ได้
10. ขุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา	ไม่ได้
11. จัดซื้ออุปกรณ์ล่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน็อค เสื้อชูชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยางรถยนต์เพื่อทำทูนแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา	ไม่ได้
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมาเป็นการประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินทางล่องแก่งแม่ละเมา	ได้
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชุมชนฟื้นฟูระบบนิเวศน์และส่งเสริมสร้างป่า	
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ	ไม่ได้
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท	ไม่ได้

ตาราง 29 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	การปฏิบัติ
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3	
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย)	ไม่ได้
- จัดสถานที่พักผ่อนและสุขภาพธารณะนักท่องเที่ยว - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสามเภา (ดอยสอยมาลัย)	ไม่ได้
- ตั้งคณะทำงานสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและเอกชน - ปรับเส้นทางจากบ้านสันป่าไผ่ถึงน้ำตกห้วยบงระยะทางประมาณ 8 กม. - ปรับเส้นทางจากน้ำตกห้วยบงถึงดอยสอยมาลัย ระยะทางประมาณ 28 กม.	
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย)	ได้
- ก่อสร้างประตูเขาตดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำ 2 จุด พร้อมบ่อพักน้ำ - ก่อสร้างห้องน้ำขนาด 5 ห้อง 2 หลัง	
4. พัฒนาน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด	ได้
- ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าหมู่บ้านห้วยกระทิง ระยะทาง 2.5 กม. - ปรับปรุงลานจอดรถบริเวณหมู่บ้านห้วยกระทิงในพื้นที่ 1 ไร่ เพื่อเป็นที่จอดรถสำหรับ	
นักท่องเที่ยว	
5. พัฒนาน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ	ได้
อ.แม่ระมาด	
- ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าน้ำตกห้วยโป่ง ระยะทาง 1.4 กม. - ขยายเขตไฟฟ้าให้สำนักงานอุทยานแห่งชาติขุนพะวอเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของ	
เจ้าหน้าที่และบริการนักท่องเที่ยว	
6. พัฒนาน้ำพุร้อนห้วยปลิง ต.ขะเนจื้อ อ.แม่ระมาด	ได้
- ปรับปรุงก่อสร้างถนนคอนกรีต 1 สาย - ก่อสร้างสะพานไม้สำหรับเข้าชมบ่อน้ำพุร้อน 1 แห่ง เพื่อบริการนักท่องเที่ยว - เทลานคอนกรีตรอบบ่อน้ำพุร้อน	
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ	
7.1) พัฒนาน้ำตกป่าห้วย	ได้
- ปรับปรุงภูมิทัศน์ , ปรับปรุงถนนเข้าสู่ น้ำตก , สร้างถนนลาดยาง	
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอู๋มอ้งคังกต	
- สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว , สร้างห้องสุขา , ระบบไฟฟ้า ประปา	ได้
7.3) พัฒนาระบบน้ำร้อนบ้านห้วยน้ำนัก	
- สร้างห้องอาบน้ำแร่ , สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า - สร้างห้องสุขา , สร้างระบบไฟฟ้า ประปา , ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์	ได้

ตาราง 29 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	การปฏิบัติ
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4	
4. พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	ได้
2. จัดทำตู้ให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ ตู้คี้ออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ	ได้
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	ได้
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5	
5. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว	
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	ได้
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	ได้

จากตาราง 29 ในด้านการปฏิบัติได้จริงของกิจกรรม ผลการวิเคราะห์พบว่า กิจกรรมจำนวน 19 กิจกรรมที่ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณไว้อย่างชัดเจน และครบถ้วน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมด้านการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดงบประมาณก็สามารถปฏิบัติได้จริง โดยกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริงส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านการพัฒนาและการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ซึ่งสนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการบริหารและการจัดการมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า บางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับโครงการที่กำหนดไว้ และ/หรือ มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรม

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว
ประจำปี พ.ศ. 2547 กับแผนและนโยบายต่างๆ

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	แผนและนโยบายต่างๆ	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1		
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและ ส่งเสริมการท่องเที่ยว		
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1		
ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งขวา ยาว 2 กม.	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 - 2549	
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชาวตากรวมใจกักตักน้ำ 1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสอง ฝั่งปิง	1. แผนกลยุทธ์	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 - 2549
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2		
พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)		
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - อบรมประชาชนด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 - 2549	
- ตั้งเครือข่ายการอนุรักษ์ ปลูกป่า		
- ลดการใช้สารเคมี		
- พัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน		

ตาราง 30 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	แผนและนโยบายต่าง ๆ	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้าการท่องเที่ยว	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียนหิน, ดอยหัวหมาก	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า”	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	

โครงการ / กิจกรรม

- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด) เดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา		
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนถือแพ และรปภ. นักท่องเที่ยว	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมา และรักษาสิ่งแวดล้อมให้หรือหญ้าแฝก	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	

ตาราง 30 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	แผนและนโยบายต่าง ๆ	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
5. โรงเก็บอุปกรณ์		1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา		1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวง	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
10. ชุบน้ำและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
11. จัดซื้ออุปกรณ์ล่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน้ำ เสื้อชูชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยางรถยนต์เพื่อทำทุ่นแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมอเป็นการประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

ตาราง 30 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ.	แผนและนโยบายต่าง ๆ	
	2547	สอดคล้อง / ไม่สอดคล้อง
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชุมชนพื้นฟูระบบนิเวศน์และส่งเสริมสร้างป่า		
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ		1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท	3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3		
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย) - จัดสถานที่พักผ่อนและสุขภาพธารณะ นักท่องเที่ยว - พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสสามเงา (ดอยสอยมาลัย) - ตั้งคณะทำงานสำรวจที่ภาคราชการและเอกชน - ปรับเส้นทางจากบ้านสันป่าไผ่ถึงน้ำตกห้วยบงระยะทางประมาณ 8 กม. - ปรับเส้นทางจากน้ำตกห้วยบงถึงดอยสอยมาลัยระยะทางประมาณ 28 กม.	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย) - ก่อสร้างประภาคารเขาดอยตุงตั้งเครื่องสูบน้ำ 2 จุด พร้อมบ่อพักน้ำ - ก่อสร้างห้องน้ำขนาด 5 ห้อง 2 หลัง	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด

ตาราง 30 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ.	แผนและนโยบายต่าง ๆ	
	2547	สอดคล้อง / ไม่สอดคล้อง
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด - ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าหมู่บ้านห้วยกระทิง ระยะทาง 2.5 กม. - ปรับปรุงลานจอดรถบริเวณหมู่บ้านห้วยกระทิงใน พื้นที่ 1 ไร่ เพื่อเป็นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด - ก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าน้ำตกห้วยโป่ง ระยะทาง 1.4 กม. - ขยายเขตไฟฟ้าให้สำนักงานอุทยานแห่งชาติขุนพะ วอเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบริการ นักท่องเที่ยว	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปู่ลิง ต.ชะเนือ อ.แม่ระมาด - ปรับปรุงก่อสร้างถนนคอนกรีต 1 สาย - ก่อสร้างสะพานไม้สำหรับเข้าชมบ่อน้ำพุร้อน 1 แห่ง เพื่อบริการนักท่องเที่ยว - เถลानคอนกรีตรอบบ่อน้ำพุร้อน	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ 7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าหวาย - ปรับปรุงภูมิทัศน์ - ปรับปรุงถนนเข้าสู่ น้ำตก - สร้างถนนลาดยาง	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอู๋โมงค์วงกต - สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - สร้างห้องสุขา - ระบบไฟฟ้า ประปา	2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด
7.3) พัฒนาบ่อน้ำร้อนบ้านห้วยน้ำหนัก - สร้างห้องอาบน้ำแร่ - สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า - สร้างห้องสุขา - สร้างระบบไฟฟ้า ประปา - ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่ม จังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด

ตาราง 30 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	แผนและนโยบายต่าง ๆ	
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4		
พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว		
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
2. จัดทำคู่มือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ ทัตีย์ออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญต่างๆ	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5		
เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว		
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	1. แผนกลยุทธ์จังหวัด 2. แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด 3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549	

จากตาราง 30 ในด้านการวิเคราะห์ความสอดคล้องของกิจกรรมแผนที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ มีรวมทั้งสิ้น 21 กิจกรรม
2. กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง มีรวมทั้งสิ้น 25 กิจกรรม
3. กิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549 มีรวมทั้งสิ้น 28 กิจกรรม

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่ดีควรจะต้องมีความสอดคล้องซึ่งกันและกันกับแผนที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด โดยมีกิจกรรมจำนวนรวมทั้งสิ้น 15 กิจกรรมที่สอดคล้องกันกับแผนที่ 3 แผน โดยกิจกรรมส่วนใหญ่สนับสนุนและส่งเสริมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการบริหารและการจัดการมากที่สุด

นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตามความสอดคล้ององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว และตามการปฏิบัติได้จริงของแผน ดังนี้

ค่าคะแนน	หมายถึง
1	แผนมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว หรือ แผนปฏิบัติได้จริง
0	แผนไม่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว หรือ แผนปฏิบัติไม่ได้จริง

ค่าคะแนน	หมายถึง
3	แผนมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ 3 แผน
2	แผนมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ 2 แผน
1	แผนมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ 1 แผน
0	แผนไม่มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยคำนวณค่าคะแนนรวมจากการวิเคราะห์แผนทั้ง 3 ด้านรวมกัน ดังนี้

ค่าคะแนน	หมายถึง
5 – 4	จุดแข็ง
3	โอกาส (ศักยภาพ)
2 – 0	จุดอ่อน หรือ อุปสรรค

ทั้งนี้การกำหนดให้เป็นจุดแข็ง หรือ โอกาส และจุดอ่อน หรือ อุปสรรค ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของกลยุทธ์หรือโครงการ

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 ดังตาราง 31 – 34

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 ตามความสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1	
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1	
1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งขวา ยาว 2 กม.	1
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชาวตากรวมใจภักดิ์รักษาแม่น้ำ	
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2	
2. พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)	
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	1
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้า	1
การท่องเที่ยว	
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะไค้ะบี, ดอยหัวหมด	1
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	1

ตาราง 31 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547		ค่าคะแนน
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)		
เดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา		
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนถ่อแพ และรปภ. นักท่องเที่ยว		1
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาตลิ่งด้วยการปลูกไม้		1
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก		
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว		1
5. โรงเรียนอนุกรณ์		1
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน		1
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว		1
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา		1
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวอ		1
10. ชุุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา		1
11. จัดซื้ออุปกรณ์ล่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน็อค เสื้อชูชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยางรถยนต์เพื่อทำทุ่นแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา		1
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมาเป็นการประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินทางเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา		1
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชุมชนพื้นฟูระบบนิเวศน์และส่งเสริมสร้างป่า		
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ		1
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท		1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3		
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย)		1
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสามเภา (ดอยสอยมาลัย)		1
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย)		1
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด		1
5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด		1
6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปูลิง ต.ชะเนอจ้อ อ.แม่ระมาด		1
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ		
7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าห้วย		1
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอู๋โมงค์วงกต		1
7.3) พัฒนาระบบน้ำร้อนบ้านห้วยน้ำนัก		1

ตาราง 31 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4	
4. พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	1
2. จัดทำคู่มือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ คู่มือออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญต่างๆ	1
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5	
5. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว	
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	1
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	1

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำ พ.ศ. 2547 ตามการปฏิบัติงานจริง

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1	
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1	
1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งซ้ายยาว 2 กม.	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชาวตากรวมใจกักตักน้ำ	
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	1

ตาราง 32 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2	
2. พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)	
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	0
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้า การท่องเที่ยว	0
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียบ, ดอยหัวมด	0
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	0
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)	
เดินป่าส่องแก่งแม่ละเมา	
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนถ่อแพ และรบก. นักท่องเที่ยว	1
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาตลิ่งด้วยการปลูกไม้หรือหญ้า แฝก	1
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	0
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0
5. โรงเก็บอุปกรณ์	0
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	1
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	1
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา	0
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวอ	0
10. ชุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา	0
11. จัดซื้ออุปกรณ์ล่องแพ เรือยาง เรือคายัค หมวกกันน็อค เสื้อชูชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยาง รถยนต์เพื่อทำทุ่นแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา	0
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ส่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าส่องแก่ง แม่ละเมาเป็นการประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินทางเดินป่าส่องแก่งแม่ ละเมา	1
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชุมชนฟื้นฟูระบบนิเวศน์และส่งเสริมสร้างป่า	
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ	0
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำ แล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท	0

ตาราง 32 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547		ค่าคะแนน
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3		
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย)		0
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสามเภา (ดอยสอยมาลัย)		0
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย)		1
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด		1
5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด		1
6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปูลิง ต.ชะเนอจ้อ อ.แม่ระมาด		1
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ		
7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าหวาย		1
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอุโมงค์วงกต		1
7.3) พัฒนาบ่อน้ำร้อนบ้านห้วยน้ำนัก		1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4		
4. พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว		
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD		1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5		
5. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว		
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว		1
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว		1

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก
ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547 ตามความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1	
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว	
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1	
1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งขวา ยาว 2 กม.	3
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชาวตากรวมใจรักถิ่นแม่ห้า	
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2	
2. พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)	
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	3
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการค้า	1
การท่องเที่ยว	
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียบิ, ดอยหัวมด	3
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	3
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)	
เดินป่าล่องแก่งแม่ละเมา	
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนต่อแพ และรปภ. นักท่องเที่ยว	2
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาตลิ่งด้วยการปลูกไผ่หรือหญ้า	1
แฝก	
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	1
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3
5. โรงเก็บอุปกรณ์	0
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	3
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	3
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา	0
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวอ	2
10. ชูจุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา	2
11. จัดซื้ออุปกรณ์ล่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน็อค เสื้อชูชีพ/เด็ก/ผู้ใหญ่ ยาง	2
รถยนต์เพื่อทำหุ่นแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา	
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่ง	2

ตาราง 33 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน
แม่ปะมาเป็น การประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินทางป่าสองแก่งแม่ละเมา	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการชุมชนฟื้นฟูระบบนิเวศและส่งเสริมสร้างป่า	
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ	0
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท	1
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3	
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย)	3
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสามเภา (ดอยสอยมาลัย)	2
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย)	2
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด	2
5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด	2
6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปูลิง ต.ชะเนอจ้อ อ.แม่ระมาด	2
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอพบพระ	
7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าหวาย	2
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอุโมงค์วงกต	2
7.3) พัฒนาร้านอาหารบ้านห้วยน้ำนัก	3
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4	
4. พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	3
2. จัดทำคู่มือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ คู่มือออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญ	3
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	3
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5	
5. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว	
โครงการ / กิจกรรม	
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว	
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	3
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	3

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก
ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน	ผลการวิเคราะห์
ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 1		
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยว		
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 1		
1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการสร้างหาดทรายเทียมริมแม่น้ำปิงฝั่งซ้ายยาว 2 กม.	5	จุดแข็ง
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชาวตากรวมใจรักดีรักแม่ห้า		
1. ปลูกต้นไม้สร้างแนวรั้วธรรมชาติบริเวณสองฝั่งปิง	3	โอกาส (ศักยภาพ)
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 2		
2. พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 1 อำเภอ 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภออุ้มผาง)		
1. บินแผ่นดินดอยลอยฟ้า	4	จุดแข็ง
2. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4	จุดแข็ง
3. เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยอบรมให้ความรู้แก่	2	จุดอ่อน
ผู้ประกอบการค้าการท่องเที่ยว		
4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกทีลอซู, ถ้ำตะเคียบ, ดอยหัวมด	4	จุดแข็ง
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยว “ งานแผ่นดินดอยลอยฟ้า ”	4	จุดแข็ง
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการ 2 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (อำเภอแม่สอด)		
เดินป่าส่องแก่งแม่ละเมา		
1. ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นมัคคุเทศก์ที่สามารถเป็นทั้งคนต่อแพ	4	จุดแข็ง
และระปก. นักท่องเที่ยว		
2. รณรงค์ทำความสะอาดสองฝั่งลำห้วยแม่ละเมาและรักษาตลิ่งด้วยการปลูกไม้หรือหญ้าแฝก	3	โอกาส (ศักยภาพ)
3. ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	2	จุดอ่อน
4. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	4	จุดแข็ง
5. โรงเก็บอุปกรณ์	1	จุดอ่อน
6. ตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน	5	จุดแข็ง
7. สร้างห้องน้ำประจำจุดพักเส้นทางท่องเที่ยว	5	จุดแข็ง
8. จัดตั้งศูนย์การฝึกไต่หน้าผา	1	จุดอ่อน
9. ก่อตั้งชมรมอาสาสมัครการท่องเที่ยวตำบลด่านแม่ละเมา และพะวอ	3	โอกาส (ศักยภาพ)
10. ขุดค้นและบูรณะร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของตำบลด่านแม่ละเมา	3	โอกาส (ศักยภาพ)
11. จัดซื้ออุปกรณ์ส่องแพ เรือยาง เรือคยัค หมวกกันน็อค เสื้อชูชีพ/ เด็ก/ผู้ใหญ่ ยางรถยนต์เพื่อทำท่อนแพไม้ไผ่ และจักรยานเสือภูเขา	3	โอกาส (ศักยภาพ)

ตาราง 34 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน	ผลการวิเคราะห์
12. เปิดเส้นทางเดินป่า ล่องแก่งแม่ละเมา (เชิญชวนข้าราชการ สื่อมวลชนเดินป่าล่องแก่งแม่ละเมาเป็นการประชาสัมพันธ์โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจัดทำวีดิทัศน์การเดินทางล่องแก่งแม่ละเมา	4	จุดแข็ง
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการชุมชนพื้นฟูระบบนิเวศและส่งเสริมสร้างป่า		
1. 100 บาท คืนสู่ธรรมชาติ	1	จุดอ่อน
2. ส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้นักท่องเที่ยวเก็บเศษอาหาร เศษขยะใส่ถุงดำแล้วนำไปคืนแก่หน่วยงานและรับเงินคืน 20 บาท	2	จุดอ่อน
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 3		
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่		
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านตาก (ดอยสอยมาลัย)	4	จุดแข็ง
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสามเภา (ดอยสอยมาลัย)	3	โอกาส (ศักยภาพ)
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอแม่ระมาด (ดอยสอยมาลัย)	4	จุดแข็ง
4. พัฒน่าน้ำตกห้วยกระทิง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด	4	จุดแข็ง
5. พัฒน่าน้ำตกห้วยโป่ง ต.พระธาตุ อ.แม่ระมาด	4	จุดแข็ง
6. พัฒน่าน้ำพุร้อนห้วยปลิง ต.ขะเนจื้อ อ.แม่ระมาด	4	จุดแข็ง
7. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบพพระ		
7.1) พัฒน่าน้ำตกป่าหวาย	4	จุดแข็ง
7.2) ปรับปรุงภูมิทัศน์ถ้ำอุโมงค์วงกต	4	จุดแข็ง
7.3) พัฒนาร้านอาหารบ้านห้วยน้ำนัก	4	จุดแข็ง
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 4		
4. พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว		
1. จัดทำข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยว งานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตากในรูปแบบ VCD และ CD	5	จุดแข็ง
2. จัดทำคู่มือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในรูปแบบ คู่มือออส ติดตั้งตามสถานที่สำคัญต่างๆ	5	จุดแข็ง
3. จัดทำเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวงานประเพณี สิ่งอำนวยความสะดวก ข่าวสารการท่องเที่ยว ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว และ OTOP ของจังหวัดตาก โดยใช้ชื่อ www.taktourism.com	5	จุดแข็ง

ตาราง 34 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2547	ค่าคะแนน	ผลการวิเคราะห์
กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาที่ 5		
5. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว		
โครงการ / กิจกรรม		
- โครงการดูแลความปลอดภัยและสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว		
1. ดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	5	จุดแข็ง
2. ควบคุม ตรวจสอบด้านความสะอาดของสถานที่และอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ อนามัยของนักท่องเที่ยว	5	จุดแข็ง

จากตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2547 พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 ปรับปรุงและอนุรักษ์สองฝั่งแม่น้ำปิง เป็นจุดแข็ง และมีศักยภาพในการพัฒนา กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ มีโครงการที่เป็นทั้งจุดแข็ง และศักยภาพในการพัฒนา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการส่วนใหญ่เป็นจุดแข็ง และมีศักยภาพในการพัฒนา อย่างไรก็ตามในบางโครงการเป็นจุดอ่อน เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว มีโครงการที่เป็นจุดแข็งของแผน และกลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว ที่มีโครงการเป็นจุดแข็งเช่นกัน

4. การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลและผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2547 มาประมวลผลเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก โดยดำเนินการตามกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ (Integrated Strategic Planning) มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis)
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
3. การกำหนดพันธกิจ (Mission)
4. การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Goal)
5. การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan)

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และผลจากการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2547 เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ดังตาราง 35

ตาราง 35 สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคจากแบบสอบถาม และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความสวยงาม และมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ ประชาชนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท มีจำนวนมาก และพอเพียงในการรองรับนักท่องเที่ยว 	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> มีแผนการอนุรักษ์ และบูรณะแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีแผนการปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม มีแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ มีแผนการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว 	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม และมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เช่น น้ำตกทีลอซู น้ำตกทีลอเร อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช เป็นต้น ประชาชนมีความพร้อมและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดการ และประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยว มีการให้ความรู้ อบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักแรม ร้านอาหารมีเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว
<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> ทรัพยากรการท่องเที่ยวเริ่มเสื่อมโทรม ขาดแคลนสาธารณูปโภคบางประการ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา บุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> ขาดแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> ทรัพยากรการท่องเที่ยวเริ่มเสื่อมโทรม ขาดการดูแล และขาดการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมได้ง่าย แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีสาธารณูปโภค ประเภท ไฟฟ้า น้ำประปา ไม่เพียงพอ

ตาราง 35 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
<p>จุดอ่อน</p> <p>5. ขาดการรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยวของประชาชน</p>	<p>จุดอ่อน</p>	<p>จุดอ่อน</p> <p>3. ขาดบุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล</p> <p>4. ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์เฉพาะเทศกาลสำคัญเท่านั้น</p> <p>5. เน้นการประชาสัมพันธ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวรอง</p>
<p>โอกาส</p> <p>1. มีถนนที่มีคุณภาพ สะดวกต่อการเดินทาง</p> <p>2. แหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด</p> <p>3. มีแผนการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกับจังหวัดข้างเคียง</p>	<p>โอกาส</p> <p>1. มีแผนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว</p> <p>2. มีแผนการพัฒนาการบริการข้อมูลการท่องเที่ยว</p> <p>3. เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว</p>	<p>โอกาส</p> <p>1. มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกสบาย และมีถนนที่มีคุณภาพทำให้สะดวกต่อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>2. แหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวอย่างทั่วถึง ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จากหลายๆ พื้นที่</p> <p>3. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกับจังหวัดข้างเคียง ทำให้เป็นทางเลือกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว</p> <p>4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีแผนการพัฒนาการให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย</p>
<p>อุปสรรค</p> <p>1. จังหวัดข้างเคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และน่าสนใจ</p> <p>2. มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงพอส่วนมากเน้นในการสร้างถนน</p>	<p>อุปสรรค</p> <p>1. ขาดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว</p>	<p>อุปสรรค</p> <p>1. มีภัยธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน เช่น น้ำป่า ดินถล่ม</p> <p>2. ผลกระทบอันเนื่องมาจากความวุ่นวายของสถานการณ์การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>3. จังหวัดข้างเคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และน่าสนใจมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด</p>

ตาราง 35 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
		4. งบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ และเน้นด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ พบว่า จุดแข็งจากแบบสอบถามจะเป็นด้านแหล่งท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น ในขณะที่จุดแข็งจากแผนยุทธศาสตร์เป็นการอนุรักษ์ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในด้านจุดอ่อนจะมีความคล้ายกันในด้านขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และขาดแคลนบุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยว ในด้านโอกาสมีความคล้ายกันในด้านโครงสร้างพื้นฐานประเภทการคมนาคม และการมีแผนการพัฒนาการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่มากขึ้น ในขณะที่อุปสรรคจะคล้ายกันในการขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และจังหวัดข้างเคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากกว่าจังหวัดตาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญข้อหนึ่งในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก สรุปได้ดังตารางที่ 36

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม และมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เช่น น้ำตกทีลอซู น้ำตกทีลอเร อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช เป็นต้น ประชาชนมีความพร้อมและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดการ และประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยว มีการให้ความรู้ อบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	<ol style="list-style-type: none"> ทรัพยากรการท่องเที่ยวเริ่มเสื่อมโทรม เนื่องจากขาดการดูแล และขาดการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีความเปราะบางและเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรมได้ง่าย แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีสาธารณูปโภค ประเภทไฟฟ้า น้ำประปา ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์เฉพาะเทศกาลสำคัญๆ เท่านั้น

ตาราง 36 (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
6. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักแรม ร้านอาหารมีเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว	5. เน้นการประชาสัมพันธ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวรอง
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกสบาย และมีถนนที่มีคุณภาพ ทำให้สะดวกต่อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว 2. แหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวอย่างทั่วถึง ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จากหลายๆ พื้นที่ 3. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกับจังหวัดข้างเคียง ทำให้เป็นทางเลือกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว 4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีแผนการพัฒนารูปแบบการให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีภัยธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน เช่น น้ำป่า ดินถล่ม 2. ผลกระทบอันเนื่องมาจากความวุ่นวายของสถานการณ์การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน 3. จังหวัดข้างเคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และน่าสนใจมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตาก 4. งบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ และเน้นด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้ทิศทางการดำเนินงานในอนาคตเป็นไปอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงได้ทำการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยกำหนดจากผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผู้วิจัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ดังนี้ **มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดในภาคเหนือตอนล่าง ภายในปี 2552**

3. การกำหนดพันธกิจ เพื่อเป็นการระบุขอบเขต แนวคิด และวิธีการดำเนินงานและเกิดผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ ผู้วิจัยได้กำหนดพันธกิจ ดังนี้

1. ส่งเสริม กระตุ้นประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้องตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. สนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการสร้างงาน และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และประชาชนท้องถิ่น
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพและยั่งยืน
4. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของบุคลากรในการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. สร้าง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. การกำหนดเป้าประสงค์หลัก เพื่อเป็นการชี้้นำในการถ่ายทอดกลยุทธ์ลงสู่ภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้

1. ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนัก และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. ประชาชนมีอาชีพ และได้รับรายได้อย่างเต็มที่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคุณภาพ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. มีบุคลากรที่มีศักยภาพ และมีคุณภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว
5. มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

5. การกำหนดแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดประเด็นในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดของแผน ผู้วิจัยได้กำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีความรู้ ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2 จำแนกเขตการจัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการจัดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้พื้นที่ท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องตามประเภทของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1: แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

กลยุทธ์ที่ 4 ฟื้นฟู พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

ตัวชี้วัดที่ 1: ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมมีสภาพสมบูรณ์ขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมมีสภาพสมบูรณ์มากขึ้น และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วม และกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 1: ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลง ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: ชุมชนเห็นคุณค่า และร่วมกันสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทในการคิด แสดงความคิดเห็น วางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการคิด แสดงความคิดเห็น และวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: มีการรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งชมรม สมาคมของประชาชนท้องถิ่น เพื่อร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนอาชีพทางการท่องเที่ยวให้กับประชาชนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนได้รับการฝึกอบรมอาชีพทางการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชนสามารถประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยวได้ทั้งอาชีพหลัก และอาชีพเสริม

ตัวชี้วัดที่ 3: ประชาชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพทางการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และการมีส่วนร่วม โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดระบบในการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลายวิธี

ตัวชี้วัดที่ 2: ข้อมูลมีคุณภาพ และครบถ้วน

กลยุทธ์ที่ 2 สร้าง และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีบุคลากรในการให้บริการที่เพียงพอ และมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2: บุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยวสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้ได้มาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่ 1: นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2: มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นที่พอเพียง และมีมาตรฐานในการรองรับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: นักท่องเที่ยวได้รับความรู้จากกิจกรรม อย่างเต็มที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการบริหารจัดการ และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด

ตัวชี้วัด: มีภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นที่ชัดเจน เป็นเอกลักษณ์ และน่าจดจำ

กลยุทธ์ที่ 2 กำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยวให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1: มีประเภทสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ตัวชี้วัดที่ 2: มีสินค้าทางการท่องเที่ยวแปลกใหม่เพื่อรักษากลุ่มเป้าหมายเดิม และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้เหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1: การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชัดเจน เหมาะสมกับทุกฤดูกาลท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจ และเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดตากเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาต่างๆ ดังตาราง 37 ดังนี้

ตาราง 37 ตัวอย่างโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาต่างๆ

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p> <p>กลยุทธ์ที่ 1 เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์</p> <p>โครงการ</p>				
1. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ทรัพยากร	- มีคู่มือ เอกสารเผยแพร่ด้านการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ แจกจ่ายให้แก่ประชาชน นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- มีจำนวนคู่มือ เอกสารที่แจกจ่ายให้ประชาชน นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ และมีข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - กรมป่าไม้จังหวัด	งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, กรมป่าไม้จังหวัด, ททท.ภาค
2. จัดอบรมความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ให้กับประชาชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง	- จัดอบรมให้กับประชาชนท้องถิ่น 15 คน / รุ่น / หมู่บ้าน จำนวน 3 รุ่น / ปี - จัดอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 รุ่น / ปี	- ประชาชนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตนด้านการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - กรมป่าไม้จังหวัด	งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, กรมป่าไม้จังหวัด, ททท.ภาค
3. จัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรในโรงเรียน และสถานบันการศึกษา	- มีหลักสูตรการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ภายในปีการศึกษา 2550	- มีหลักสูตรด้านการอนุรักษ์อย่างน้อย 1 หลักสูตร ในโรงเรียน หรือสถานบันการศึกษา - นักเรียน เยาวชนมีความรู้ในการอนุรักษ์ และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	- กระทรวงศึกษาธิการ	งบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
<p>กลยุทธ์ที่ 2 จำแนกเขตการจัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม</p> <p>โครงการ</p>				
<p>1. แบ่งเขตการท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ - แบ่งเขตการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมของพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้เขตการท่องเที่ยว เช่น เขตท่องเที่ยวธรรมชาติสันโดษ เขตท่องเที่ยวธรรมชาติกิ่งสันโดษใช้ และไม่ใช้ยานยนต์ เขตท่องเที่ยวชนบท และเขตท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น - มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเขตการท่องเที่ยวแต่ละประเภท 	<ul style="list-style-type: none"> - มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากขึ้น - มีเขตการท่องเที่ยวที่ชัดเจน - มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับเขตการท่องเที่ยวแต่ละประเภทที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - กรมป่าไม้จังหวัด - สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) 	<p>งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, กรมป่าไม้จังหวัด, สผ. ททท.ภาค</p>
<p>2. ควบคุมการใช้พื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีมาตรการการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีมาตรการการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน และปฏิบัติได้จริง - มีการใช้มาตรการการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ 	

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ				
โครงการ				
1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง - ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหา และมีแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 	<p>มีข้อมูลศักยภาพที่ครอบคลุมและถูกต้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน และปฏิบัติได้จริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - อบต. ต่างๆ 	<p>งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, ททท.ภาค และงบประมาณท้องถิ่น</p>
กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรม				
โครงการ				
1. พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงโทรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมในการฟื้นฟูอนุรักษ์ เช่น การปลูกป่าทดแทน การปลูกป่าชุมชน การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น - มีมาตรการป้องกัน และควบคุมการทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมในการฟื้นฟู อนุรักษ์ที่สามารถปฏิบัติได้จริง อย่างน้อย 3 กิจกรรม/ปี - แหล่งท่องเที่ยว และชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น - มีการใช้มาตรการการป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด - มลพิษ และการใช้สารเคมีลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - กรมป่าไม้ - อบต. ต่างๆ - ชุมชนท้องถิ่น 	<p>งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, กรมป่าไม้จังหวัด, ททท.ภาค, งบประมาณท้องถิ่น และงบประมาณจากภาคเอกชน</p>

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
<p>ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน</p> <p>ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p> <p>กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น</p>				
<p>1. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การอบรมความรู้ในการอนุรักษ์ - กิจกรรมการปลูกป่าชุมชน การเก็บขยะ - จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชน และอบรมความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้ประชาชนได้เข้าร่วม - จัดตั้งและอบรมกลุ่มอาสาสมัครประมาณ 10 -15 คน / ตำบล 	<ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ - อย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรม ทุกๆ 3 เดือน และปฏิบัติเป็นประจำทุกปี - มีอาสาสมัครที่มีประสิทธิภาพในการดูแลทรัพยากร และกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ให้กับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมอุทยาน - แห่งชาติฯ - กรมป่าไม้ - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น 	<p>งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, กรมป่าไม้จังหวัด, งบประมาณท้องถิ่น และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน</p>
<p>2. จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำอำเภอ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำอำเภอ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีศูนย์วัฒนธรรมที่สะท้อนวัฒนธรรม ประเพณีที่ชัดเจนของท้องถิ่น - ประชาชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และร่วมสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด - อำเภอ - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น 	<p>งบประมาณสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด งบประมาณจังหวัด และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน</p>

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
<p>กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทในการคิด แสดงความคิดเห็น วางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยว</p> <p>โครงการ</p> <p>1. สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประจำท้องถิ่น - เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเครือข่าย ชมรม หรือสมาคมการท่องเที่ยว 1 แห่ง ในแต่ละอำเภอ - เครือข่ายสามารถจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - ชุมชนท้องถิ่น - ผู้ประกอบการ - อำเภอ - อบต. 	<ul style="list-style-type: none"> งบประมาณท้องถิ่น และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน
<p>กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนอาชีพทางการท่องเที่ยวให้กับประชาชนท้องถิ่น</p> <p>โครงการ</p> <p>1. พัฒนาอาชีพทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับชุมชน และประชาชนท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - อบรม และฝึกอาชีพทางการท่องเที่ยว - สร้างอาชีพทางการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหลักสูตรอบรม และฝึกอาชีพทางการท่องเที่ยว ให้แก่ประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนประชาชนที่สามารถประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยว เป็นอาชีพมีมากขึ้น - มีการกระจายรายได้สู่ชุมชนจากการท่องเที่ยวมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ททท. ภาค - อบต. - ผู้ประกอบการ - ชุมชนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> งบประมาณจังหวัด, และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริการการท่องเที่ยว				
กลยุทธ์ที่ 1 การจัดระบบในการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว				
โครงการ				
1. พัฒนาศูนย์ให้บริการข้อมูล	- มีศูนย์ให้บริการข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน	- ทุกศูนย์ให้บริการข้อมูลมีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจน	- ททท. ภาค - เครือข่ายการท่องเที่ยวท้องถิ่น - ผู้ประกอบการ	งบประมาณจาก ททท.ภาค และงบ สนับสนุนจาก ภาคเอกชน
2. พัฒนารูปแบบในการให้บริการข้อมูล	- มีเว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดตากในการให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ	- มีเว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัด พร้อมทั้งพัฒนา และปรับปรุงให้ข้อมูลมีความทันสมัย	- ททท. ภาค - สำนักงานจังหวัด	งบประมาณจังหวัด และททท.
กลยุทธ์ที่ 2 สร้าง และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการให้บริการ				
การท่องเที่ยว				
1. พัฒนาความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้บริการการท่องเที่ยวให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	- จัดการอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้บริการการท่องเที่ยวให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวครบทุกหน่วยงาน	- มีบุคลากรให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ - นักท่องเที่ยวได้รับการบริการที่มีคุณภาพ	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	งบประมาณจากกรม อุทยานแห่งชาติ, งบประมาณท้องถิ่น และงบสนับสนุนจาก ภาคเอกชน

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
2. จัดอบรมความรู้ด้านการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเบื้องต้นให้กับเยาวชน และประชาชนท้องถิ่น	- จัดการอบรมความรู้ด้านการให้บริการการท่องเที่ยวเบื้องต้นให้กับเยาวชน และประชาชนท้องถิ่น 20 คน ทุกๆ 3 เดือน	- มีจำนวนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้น	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - ชุมชนท้องถิ่น โรงเรียน และ สถาบันการศึกษา	งบประมาณจาก ททท. งบประมาณท้องถิ่น และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้ได้มาตรฐาน				
1. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้ได้มาตรฐาน - สำรวจความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก - ปรับปรุง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	- ทราบความต้องการ และข้อบกพร่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ - ปรับปรุง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นทั้งหมดให้มีคุณภาพ	- มีจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างพอเพียง และมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - แหล่งท่องเที่ยว - สำนักงานจังหวัด	งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, ททท.ภาค, งบประมาณท้องถิ่น และงบสนับสนุนจากภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ 4 จัดกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว				
1. จัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แก่นักท่องเที่ยว - ศึกษาเส้นทางธรรมชาติ - เข้าร่วมประเพณีท้องถิ่น	- มีกิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แก่นักท่องเที่ยว	- มีกิจกรรมที่ให้ความรู้อย่างถูกต้อง และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ประเพณีท้องถิ่น	- ททท. ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - ผู้ประกอบการ - ชุมชนท้องถิ่น	งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, ททท.ภาค, และ งบประมาณจากเอกชน

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการตลาดการท่องเที่ยว				
กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด				
โครงการ				
1. พัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว	- แหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	- มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และจดจำง่ายมากขึ้น	- ททท.ภาค - กรมอุทยานแห่งชาติ - แหล่งท่องเที่ยว	งบประมาณจากกรมอุทยานแห่งชาติ, ททท.ภาค และงบประมาณจากเอกชน
กลยุทธ์ที่ 2 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้เหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย				
โครงการ				
1. กำหนดสินค้าการท่องเที่ยวให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย	- มีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั้งกลุ่มเดิม และกลุ่มใหม่	- มีกลุ่มเป้าหมายเหมาะสมกับสินค้าการท่องเที่ยวของจังหวัด - มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น	- ททท. ภาค - ผู้ประกอบการ	งบประมาณจากททท.ภาค และงบประมาณจากเอกชน
2. จัดทำโฆษณา ประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	- จัดทำโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ ที่เน้นความโดดเด่นของการท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยโฆษณา	- มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นทั้งแหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรอง - จำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักมีความสมดุลกับขีดความสามารถในการรองรับ	- ททท. ภาค - ผู้ประกอบการ	งบประมาณจากททท. และงบประมาณจากเอกชน

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
	- ต่อเนื่องตลอดฤดูกาล ท่องเที่ยว จัดทำโฆษณา และการ ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว รอง ทั้งสื่อโทรทัศน์ และสื่อ สิ่งพิมพ์ โดยโฆษณาต่อเนื่อง ทั้งใน และนอกฤดูกาล ท่องเที่ยว	- นักท่องเที่ยวของแหล่ง ท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่ง ท่องเที่ยวรองเพิ่มขึ้น และมีความ สมดุลกับขีดความสามารถในการ รองรับนักท่องเที่ยวของแหล่ง ท่องเที่ยว		
กลยุทธ์ที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเดินท่องเที่ยว				
โครงการ				
1. เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัด และจังหวัด ข้างเคียง	- มีเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ภายในจังหวัด อย่างน้อย 3 เส้นทาง - มีเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใน จังหวัด และจังหวัดข้างเคียง 2 เส้นทาง	- มีเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่เพื่อ เพิ่มความน่าสนใจ และเป็น ทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยว 5 เส้นทาง	- ททท. ภาค - เครือข่ายการ ท่องเที่ยว - ผู้ประกอบการ	งบประมาณจาก ททท.ภาค และ งบประมาณ สนับสนุนจากเอกชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์นโยบายและแผนต่างๆ เพื่อทำการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก สามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษา สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแผนยุทธศาสตร์จังหวัดตาก ประจำปี พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. เพื่อเสนอตัวอย่างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งพื้นที่ศึกษา จำนวน 107 คน นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 208 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 20 คน และผู้ประกอบการ 15 คน ทั้งนี้การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว โดยการเลือกแบบสุ่ม (Random Sampling) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นอกจากนี้ยังทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนท้องถิ่นจำนวน 10 คน โดยการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร/แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว

2. แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดตากเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ขั้นที่ 4 จัดทำตัวอย่างแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดตาก พบว่า สัดส่วนประชากรชาย และหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยเพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.7 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.3 มีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.0 ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.4 ประกอบอาชีพเกษตรกร หรือรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 58.9 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.2

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตากมีความหลากหลายมาก ทั้งแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา และด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต โดยมีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุด ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังแหล่งท่องเที่ยวยังมีที่ตั้งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอย่างทั่วถึง การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทำได้ง่าย สะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจว่า จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมากกว่าจังหวัดตากหรือไม่ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสียเป็นอย่างดี และมีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว พบว่า มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีจำนวนพอเพียง และมีคุณภาพ ได้แก่ ถนน ที่พักแรม ร้านอาหารของที่ระลึก ที่จอดรถ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีเพียงห้องน้ำ แลร้านอาหารที่มีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่มีคุณภาพ ในด้านบุคลากรให้บริการด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีเจ้าหน้าที่รัฐ และมัคคุเทศก์เพียงพอ และมีคุณภาพในการให้บริการ แต่ก็ยังมีความต้องการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพิ่มเติม ในแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายสื่อความหมายชัดเจน และมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ และได้รับความรู้ รวมถึงมีการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสม และพยายามไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และเห็นด้วยให้มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน มีแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีแผนและนโยบายสนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชน นอกจากนี้ พบว่า ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งภายในจังหวัด และจังหวัดข้างเคียง

จากการศึกษาข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษา และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นมากที่สุด ในด้านท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว และได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ประชาชนมีโอกาสในการจัดตั้งหน่วยงาน สมาคม หรือชมรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ประชาชนมีโอกาสน้อยมากในการจัดตั้งหน่วยงาน สมาคม หรือชมรม ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และไม่ค่อยได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น หากมีการสอบถามความคิดเห็นจะสอบถามผ่านทางผู้นำชุมชน หรือตัวแทน แล้วนำมาชี้แจงให้กับชุมชนทราบต่อไป นอกจากนี้ จากการศึกษา พบว่า ควรมีการอบรมความรู้ ความเข้าใจ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ รวมถึงการฝึกอาชีพด้านการท่องเที่ยวให้กับประชาชน และสนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสจัดตั้งชมรม สมาคมการท่องเที่ยว และส่งเสริมบทบาทของ

ประชาชนในการแสดงความคิดเห็น วางแผน ร่วมปฏิบัติ และติดตามผล ในการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวให้มากขึ้น

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก

จากผลการศึกษาความคิดเห็น พบว่า ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รัฐ
และผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น และการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากขึ้นในการร่วมอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก เห็นว่า การมีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่
อุดมสมบูรณ์ นอกจากจะทำให้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นดีขึ้น แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม ยังช่วยให้
เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นช่องทางหนึ่ง
ในการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น

จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว
ดูแลรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้
เพียงพอ และมีคุณภาพ ทั้งนี้ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการเสนอแนะให้มีการอบรมความรู้
ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ และมีการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ให้กับประชาชน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเสนอแนะให้ภาครัฐเพิ่มการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และรณรงค์ให้ทุกฝ่ายร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแหล่ง
ท่องเที่ยวและกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลในระยะยาว

3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ปี 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแผนที่เกี่ยวข้องกับ
การพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนา 8
โครงการ และ 35 กิจกรรม โดยกิจกรรมส่วนใหญ่มุ่งเน้นในการสร้าง พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้าง
พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว มี
กิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่มี
7 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ องค์ประกอบ
ด้านบริหารและการจัดการมี 30 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้าง พัฒนา และปรับปรุงโครงสร้าง
พื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการมี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็น
กิจกรรมด้านการอบรม ให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ และองค์ประกอบด้าน
การมีส่วนร่วมมี 5 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวของประชาชน

และฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชน โดยแบ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริง จำนวน 16 กิจกรรม เนื่องจาก มีการกำหนดตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ จากผลการศึกษา พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์จังหวัด แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549 โดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์จังหวัด จำนวน 21 กิจกรรม สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 25 กิจกรรม และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวไทย 2547 – 2549 จำนวน 28 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับทั้ง 3 แผน จำนวน 15 กิจกรรม

4. การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

วิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดในภาคเหนือตอนล่าง ภายในปี 2552

พันธกิจการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

1. ส่งเสริม กระตุ้นประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้องตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. สนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการสร้างงาน และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และประชาชนท้องถิ่น
3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพและยั่งยืน
4. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของบุคลากรในการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. สร้าง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เป้าประสงค์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

1. ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนัก และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. ประชาชนมีอาชีพ และได้รับรายได้อย่างเต็มที่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคุณภาพ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. มีบุคลากรที่มีศักยภาพ และมีคุณภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว
5. มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลยุทธ์ที่ 1 เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2 จำแนกเขตการจัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการจัดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้พื้นที่ท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องตามประเภทของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีศักยภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1: แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง

ตัวชี้วัดที่ 1: ทรัพยากรธรรมชาติที่เชื่อมโยงมีสภาพสมบูรณ์ขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงมีสภาพสมบูรณ์มากขึ้น และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 1: ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลง ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: ชุมชนเห็นคุณค่า และร่วมกันสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทในการคิด แสดงความคิดเห็น วางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรวมกลุ่มทางการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการคิด แสดงความคิดเห็น และวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: มีการรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งชมรม สมาคมของประชาชนท้องถิ่นเพื่อร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนอาชีพทางการท่องเที่ยวให้กับประชาชนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนได้รับการฝึกอบรมอาชีพทางการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชนสามารถประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยวได้ทั้งอาชีพหลัก และอาชีพเสริม

ตัวชี้วัดที่ 3: ประชาชนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพทางการท่องเที่ยว

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริการการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดระบบในการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่หลากหลายวิธี

ตัวชี้วัดที่ 2: ข้อมูลมีคุณภาพ และครบถ้วน

กลยุทธ์ที่ 2 สร้าง และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีบุคลากรในการให้บริการที่เพียงพอ และมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2: บุคลากรในการให้บริการการท่องเที่ยวสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้ได้มาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่ 1: นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2: มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นที่พอเพียง และมีมาตรฐานในการรองรับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: นักท่องเที่ยวได้รับความรู้จากกิจกรรม อย่างเต็มที่

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด

ตัวชี้วัด: มีภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นที่ชัดเจน เป็นเอกลักษณ์ และน่าจดจำ

กลยุทธ์ที่ 2 กำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยวให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1: มีประเภทสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ตัวชี้วัดที่ 2: มีสินค้าทางการท่องเที่ยวแปลกใหม่เพื่อรักษากลุ่มเป้าหมายเดิม และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่

กลยุทธ์ที่ 3 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1: การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชัดเจนเหมาะสมกับทุกฤดูกาลท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจ และเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดตากเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามความมุ่งหมาย ดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก ข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของประชาชน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในจังหวัดตาก พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด อาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างน้อย ดังนั้น จึงสอดคล้องกับการที่ประชาชนที่อาศัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยวเพื่อเป็นอาชีพเสริม และสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว

ด้านข้อมูลพื้นฐานทางการท่องเที่ยว พบว่า ภูมิประเทศของจังหวัดตากส่วนใหญ่เป็นเขาสูง มีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตป่าสงวน จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม พบว่า เมื่อมีประชาชนอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่า จะมีการบุกรุกทำลายป่า ดังนั้น การรณรงค์ให้ตระหนัก และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรป่าไม้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ จังหวัดตากยังเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน อีกทั้งเคยเป็นที่ตั้งกองทัพของพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ในอดีต จึงนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์ให้ศึกษามากมาย และเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีหลายชนชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันของแต่ละเผ่า และยังมีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ เช่น ประเพณีลอยกระทงสาย ประเพณีขึ้นธาตุเดือนเก้า และประเพณีกินวอ เป็นต้น นอกจากนี้ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต

ด้านการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว จังหวัดตากมีจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานไว้รองรับนักท่องเที่ยวอย่างพอเพียง ได้คุณภาพ และมีมาตรฐาน ทั้งที่พักแรม ร้านอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีถนนที่มีคุณภาพ และมีการปรับปรุงและขยายเส้นทาง มีป้ายบอกทางชัดเจน ทำให้การเดินทางสะดวกสบาย นักท่องเที่ยวได้รับการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างดี ยกเว้นห้องน้ำ ซึ่งมีจำนวนเพียงพอ แต่ยังไม่ได้คุณภาพ ด้านบุคลากรในการให้บริการ มีเจ้าหน้าที่และมัคคุเทศก์ให้บริการเพียงพอ มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงพอ ด้านกิจกรรมและการให้การศึกษาในแหล่งท่องเที่ยว มี

กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และความสนุกสนาน มีสื่อในการให้การศึกษา หลากหลาย ทั้งคู่มือ แผ่นพับ ป้ายสื่อความหมาย และป้ายแนะนำต่าง ๆ ในด้านการจัดการพื้นที่ใน แหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดเขตพื้นที่เพื่อท่องเที่ยว แต่ไม่ชัดเจนนัก และมีความขัดแย้งกันบ้างใน ด้านของการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก บางส่วนเห็นว่า บางแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้เฉพาะบางฤดูกาล จึงไม่ควรมีการ จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งขัดแย้งกับหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ควรจะ คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากร มากกว่าจำนวนตัวเลขของ นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม จากการลงสำรวจพื้นที่ พบว่า ร้านขายของที่ระลึกมีจำนวนน้อย ป้าย บอกรายละเอียดชัดเจนในเฉพาะบางพื้นที่ และพบปัญหาน้ำใช้ไม่พอเพียง ขาดไฟฟ้าในบางพื้นที่ นอกจากนี้ มีเจ้าหน้าที่รัฐไม่เพียงพอในการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ในปัจจุบันประชาชนมีความเข้าใจ ตระหนัก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการบำบัดน้ำเสีย กำจัด ขยะ รวมถึงการดูแล ระวังภัยจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า ซึ่งประชาชนในบริเวณป่าจะช่วยกันสอดส่อง ดูแล นอกจากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการสืบสาน วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น สามารถช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งด้วย ในด้านการมีส่วนร่วมทางการ ท่องเที่ยว พบว่า มีการอบรมความรู้ต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการอนุรักษ์ และพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว การอบรมอาชีพทางการท่องเที่ยว และการเปิดโอกาสให้ประกอบอาชีพทางการ ท่องเที่ยว ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว และ หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และให้ ประชาชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์สูงสุดในขณะที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม บทบาท ของประชาชนท้องถิ่นในการแสดงความคิดเห็น จัดการ หรือจัดตั้งชมรม สมาคมเพื่อจัดการการ ท่องเที่ยวยังมีไม่มากนัก แต่เนื่องจากประชาชนท้องถิ่นตระหนักถึงการมีส่วนร่วมมากขึ้น และมีความรักในพื้นถิ่นของตนเอง ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีบทบาทในการมี ส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ในอนาคต

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากผลการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิง นิเวศมากขึ้น เนื่องจาก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและเกิด จิตสำนึกในการอนุรักษ์ อีกทั้งเป็นการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการพยายามใช้ประโยชน์ในพื้นที่โดยให้เกิดผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ในขณะที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวให้มากที่สุดเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประชาชนมีความต้องการให้จัดอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์มากขึ้น ซึ่งแสดงถึงความสนใจ และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว งบประมาณส่วนใหญ่จะถูกใช้ไปในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างถนน ซึ่งขัดแย้งกับผลจากการศึกษา และผลจากการลงพื้นที่ ที่พบว่า ถนนมีคุณภาพดีสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวกอยู่แล้ว ประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ เห็นว่า ควรนำงบประมาณมาพัฒนาภายในแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้กรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นกว่าเดิม และทำการประชาสัมพันธ์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาที่พบว่า มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยพบว่า มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์น้อยมาก เน้นการประชาสัมพันธ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว ซึ่งจะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีมากขึ้นไป และเกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ นอกจากนี้ การใช้สื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์ยังไม่มีหลากหลายพอ รูปแบบการให้บริการข้อมูลเป็นรูปแบบเดิมๆ ยังไม่มีความน่าสนใจเท่าที่ควร

3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยวสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2547 เฉพาะด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว 5 กลยุทธ์ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และการบริการนักท่องเที่ยวด้านต่างๆ กลยุทธ์ต่างๆ นี้ มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ การบริหารจัดการ กิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ตามความเหมาะสมของแต่ละกลยุทธ์ และสอดคล้องกับแผนและนโยบายต่างๆ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า แผนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก จะมีโครงการที่มุ่งเน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชน และผู้ประกอบการที่เห็นว่า งบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวถูกใช้ไปมากในการสร้างถนน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ มากกว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีเส้นทางคมนาคมที่ดี เดินทางสะดวกสบาย จะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว แต่บางครั้งเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่

ยากลำบาก กลายเป็นความท้าทาย และเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาควรต้องเหมาะสมกับสภาพแหล่งท่องเที่ยวนั้น

ในทางกลับกัน แม้ว่าแผนกลยุทธ์นี้จะมีกลยุทธ์ด้านการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบริการนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่กลับไม่ได้รับความสำคัญมากเท่ากับการพัฒนา ปรับปรุง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้ แผนกลยุทธ์นี้ยังขาดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ เห็นว่ามีแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว จึงไม่เน้นทำการประชาสัมพันธ์

4. การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัด ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และแผนกลยุทธ์ จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ประจำปี พ.ศ. 2547 ประกอบกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด โดยมุ่งเน้นการรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และสอดคล้องกับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ซึ่งสามารถจำแนกตามประเด็นยุทธศาสตร์ได้ ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วม และกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา
3. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และการมีส่วนร่วม
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการบริหารจัดการ และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1.1 จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีศักยภาพ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น จึงควรมีการอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การฝึกอาชีพ และเปิดโอกาสในให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.2 จากผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดตากมีความโดดเด่นในด้านธรรมชาติ จึงควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ บนพื้นฐานขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 จากผลการศึกษา พบว่า แม้สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นจะมีจำนวนเพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว แต่ควรปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น และได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องน้ำ ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก

1.4 จากผลการศึกษา พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และเน้นการประชาสัมพันธ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก ดังนั้น จึงควรทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งใน และนอกฤดูกาลการท่องเที่ยว และเพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวรอง เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว และเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชน

1.5 จากผลการศึกษา พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ปี 2547 ด้านการท่องเที่ยว มีจุดเด่นที่การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้น นอกจากการสร้างเพิ่มเติมแล้ว ควรเน้นพัฒนาให้สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

1.6 จากผลการศึกษา พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ปี 2547 ด้านการท่องเที่ยว มีกลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และการอนุรักษ์ไม่ครอบคลุม ดังนั้น จึงมีแผนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น

1.7 จากผลการศึกษาพบว่า การวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแผนงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีคุณภาพที่สุด

1.8 จากผลการศึกษา พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก ปี 2547 ด้านการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เป็นแผนกลยุทธ์ในภาพรวม ไม่ได้เป็นแผนที่ได้รับการนำไปปฏิบัติจริงทุกกลยุทธ์ จึงไม่ได้มีการติดตามผลการประเมินผลความสำเร็จของแผนงาน ดังนั้น บุคคลและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะศึกษาแผนกลยุทธ์และกิจกรรมต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับแผนกลยุทธ์ที่ได้จัดทำขึ้นในครั้งนี้ เพื่อให้เป็นแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเรื่องเดิม แต่กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาให้เล็กลง โดยอาจศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เช่น วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง เป็นต้น เนื่องจากแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทำให้แนวทางการพัฒนาที่มีความแตกต่างกัน

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเลือกศึกษาความต้องการของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เพื่อวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งมีนักท่องเที่ยวมากเกินความต้องการจนทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม แหล่งท่องเที่ยวนั้นจึงต้องการแผนด้านฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์อยู่แล้ว แต่นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจ จึงต้องการแผนด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2547). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ รายตำบล และรายหมู่บ้าน ณ เดือน กันยายน พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป่าไม้. (2548). *มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถอะ*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2548, จาก <http://www.forest.go.th>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงมหาดไทย. (2547). *ข้อมูล 75 จังหวัด: จังหวัดตาก* สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.moi.go.th/province/216.pdf>
- กระทรวงมหาดไทย. (2547). *ยุทธศาสตร์กลุ่มภาคเหนือ*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2547, จาก <http://www.pad.moi.go.th/north2.pdf>.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2546). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก*. ตาก: สำนักงานจังหวัดตาก.
- กองอนุรักษ์. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ. (2541). *การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน: กรณีศึกษาเมืองหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2538). *จังหวัดเชียงราย. (แผ่นพับ)*. เชียงราย: สำนักงานภาคเหนือเขต 2.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2547). *แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2548 และทิศทางการตลาดการท่องเที่ยวปี 2549 – 2551*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวฯ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชรินทร์ ชุนพันธ์. (2544). *นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Business Policy and Strategic Management)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคนอื่นๆ. (2544). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลุ่มแม่น้ำวาว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). *การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “บรม” เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทอง หนองจอก*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2532). *การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). *จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. เชียงใหม่: สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูง ไทย – เยอรมัน.
- นิฐริน ไล่พันธ์. (2544). *ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติ ภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี*. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542 มกราคม - มีนาคม). *มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด*. จุลสารการท่องเที่ยว. 18(1): 10 - 18.
- บุญเลิศ เป็นคงคา; และคนอื่นๆ. (2544). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)*. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินติ้ง.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2540). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พรเพ็ญ จริญญาฤมล. (2542). *บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษาเฉพาะกรณี อุทยานแห่งชาติศรีสัชกาลย์ จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2544). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พสุ เดชะรินทร์. (2546). *Balanced Scorecard รู้ลึกในการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิบูล ทีปะपाल. (2546). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ไพจิตร ไตรวงศ์ย่อย. (2538). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ศึกษากรณีบ้านป่าลัน ตำบลบางน้อย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. ในทวีทอง หงส์วิวัฒน์ บรรณธิการ. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภการพิมพ์, 2527.
- ภคินิจ วินิจสร. (2540). *แนวทางการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขิงบริการธรรมชาติศึกษาและนันทนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.

- ภราเดช พยัฒวีเชียร. (2539 เมษายน - มิถุนายน). *พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน*. จุลสารการท่องเที่ยว. 15(2): 4 - 7.
- แมททิวส์, เดวิท (2540). *จากปัจเจกสู่สาธารณะ: กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง*. แปลโดย จีรวุฒิ เสนาคำ. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอเนกเคราะห์.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์; และคนอื่นๆ. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). *การวิจัยเชิงปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2538). *โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2539). *โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). *รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ. (2547). *รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติต่างๆ ปีงบประมาณ 2547 (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 46 – 30 กันยายน 47) แยกตามประเภทนักท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานแห่งชาติ.
- สายทิพย์ สุกดีพันธ์. (2534). *อุดมการณ์พัฒนากับสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย ใน ปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2546 ของ สศช. เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานจังหวัดตาก. (2548). *ข้อมูลจังหวัดตาก*. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2548, จาก <http://www.tak.go.th/>
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). *การจัดการภาครัฐแนวใหม่ New Public Management : NPM*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา.
- สุรัชย์ อมรสิงค์. (2546). *หลักการตลาด P-4* สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2548, จาก <http://www.nanosoft.co.th/maktip01.htm>.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. (2538). *ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย*. มติชน, 21.
- อุทัย ทักษิณธรรม. (2542) *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา :*

หมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร

Anthony, R.N.; Dearden, J.; & Vancil, R.F. (1965). *Management Control Systems, Cases and Readings, Homeland: Irwin.*

Australian Department of Tourism. (1994). *National Ecotourism Strategy.* Canberra: Australian Government Publishing Service.

Barbier, Edward B. (1987). "The Concept of Sustainable Economic Development" *Environmental Conservation Vol. 14, No. 2.*

Boo, Elizabeth. (1991). *Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management.* In Nature Tourism Managing for the Environment. Washington D.C.: Island Press.

Ceballos-Lascurain, Hector. (1988). *The Future of Ecotourism.* Mexico Journal. 17(1): 13 – 14.

Chiras, Daniel D. (1998). *Environmental science: a systems approach to sustainable development.* 5th ed. Belmont, CA: Wadsworth Pub.

Cohen, J. and Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation.* Ithaca: Cornell University.

Cohen, J. and Uphoff, N.T. (1980). Participation's *Place in Rural Development: Seeking Clarify through Specificity.* World Development 8 (March).

Cronin, L. (1990). *A Strategy for Tourism and Sustainable Development.* World Leisure and Recreation, 32 (3): 12-18.

De Haas, H.C. (2002, June 1). *Sustainability of Small-Scale Ecotourism: The Case of Niue, South Pacific.* Current Issues in Tourism. 5(3 – 4): 319 – 337 (19).

Ecotourism Society. (1991). *Ecotourism: A Guide for Planners & Managers,* edited by Lindberg Kreg and Donald E. Hawkins. North Bennington, Vermont.

GLOBE '90. (1990). *An Action Strategy for Sustainable Tourism.* Ottawa: Tourism Canada.

Goetsch, David L. & Davis, Stanley B. (1997). *Quality management: Introduction to total quality management for production, processing, and services.* Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Gu, L.; & Jiang, ChunQian. (2002, December). *Analysis of the Component and Characters of Ecotourism Effect.* Journal of Zhejiang Forestry College. 19(3): 292 – 295.

Hao, J.; Var, T.; & Chon, J. (2003). *Forecasting Model of Tourist Arrivals from Major Markets to Thailand.* Tourism Analysis. 8(1): 33 – 45 (13).

- Hvenegaard, Glen T.; & Dearden, Philip. (1998, July). *Ecotourism versus Tourism in Thai National Park*. *Annals of Tourism Research*. 25(3): 700 – 720.
- Kaplan, Robert S.; & Norton, David P. (2001). *The strategy-focused organization: how balanced scorecard companies thrive in the new business environment*. The United States of America: Harvard Business School Publishing Corporation.
- Keyser, H. (2002). *Tourism Development*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Lowdermilk, M and Laitos, W.R. (1980). *Rural Sociology*, 46(3), p. 694 – 700.
- Navianto, B.W.; & Subijanto, J. (2001, April). *Balancing Conservation and Ecotourism: A Case in Komodo National Park*: 107 – 112.
- Patricia Lundy. (1999). *Community participation in Jamaican Conservation Projects*. *Community Development Journal*.
- Pearce, D.G.; Markandya, A.; & Barbier, E. (1989). *Blueprint for a Green Economy*. London: Earthscan Publications, Ltd.
- Richardson, Janet. (1993). *Ecotourism & Nature based Holidays*. Sydney: Australian Print Group.
- Ross, S.; & Wall, G. (2001, April). *Wallace's Line: Implications for Conservation and Ecotourism in Indonesia*. *Tourism and the less developed world: issues and case studies*. 43 ref.: 223 – 233.
- Sindiga, I. (1999, April 1). *Alternative Tourism and Sustainable Development in Kenya*. *Journal of Sustainable Tourism*. 7(2): 108 – 127(20).
- Tourism Canada. (1990). *An Action Strategy for Sustainable Tourism Development: Globe '90*. Ottawa: Tourism Canada.
- Tourism Concern. (1992). *Beyond the Green Horizon: Principles for Sustainable Tourism*. United Kingdom: World Wildlife Fund.
- Vincent, V.C.; & Thompson, W. (2002, December). *Assessing Community Support and Sustainability for Ecotourism Development*. *Journal of Travel Research*. 41(2): 153 – 160.
- WCED. (1987). *Our Common Future*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Werthiem, W.F. (1981). *The Urgency Factor and Democracy: a theoretical contribution to Unrisd' debate on participation*. Geneva: UNRISD.
- Western, D. (1993). *Defining ecotourism*, in K. Lindberg and D. Hawkins (eds), *Ecotourism: A Guide for Planners & Managers*. Vermont: The Ecotourism Society.
- WHO/UNICEF. (1978). *Report of the International Conference on Primary Health Care*. New York: N.P. Press.

World Tourism Organization. (1997) *Tourism 2020 Vision*. Madrid: WTO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การบัญชีดิจิทัล Eco-tourism เป็นภาษาไทย

ภาคผนวก ก
การบัญญัติศัพท์ Eco-tourism เป็นภาษาไทย

ที่ รด ๐๐๐๔/๕๕๖๖

ราชบัณฑิตยสถาน

ในพระบรมมหาราชวัง กท ๑๐๒๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง การบัญญัติศัพท์ Eco-tourism เป็นภาษาไทย

เรียน ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อ้างถึง หนังสือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ แร ๖๕๐๐/๑๗๕๕ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ศึกษาโครงการการดำเนินงานเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ (Eco-tourism) โดยได้บัญญัติศัพท์คำ "Eco-tourism" เป็นภาษาไทยว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประสงค์ที่จะให้คำดังกล่าวเป็นคำที่สื่อความหมายร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องโดยจะประกาศเป็นนโยบายชาติ จึงขอความอนุเคราะห์ให้ราชบัณฑิตยสถานพิจารณาว่า คำ "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการด้านภาษาหรือไม่ หรือควรใช้คำใด เพื่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะได้นำไปประกาศให้สาธารณชนทราบและยึดถือใช้เป็นทางการต่อไป ความทราบแล้วนั้น

ราชบัณฑิตยสถานได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า คำ "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" นั้นถูกต้องตามหลักภาษาและสื่อความหมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศได้ นอกจากนี้ยังได้พิจารณาศัพท์บัญญัติมาให้อีกคำหนึ่ง คือ "นิเวศทัศนจาร"

จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. ประยูร กาญจนกุล)

นายกราชบัณฑิตยสถาน

ภาคผนวก ข
ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตาก

ภาคผนวก ข ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตาก

ประวัติความเป็นมา

เมืองตากในอดีตเป็นเมืองที่มีชาวมอญอยู่มาก่อน ดังมี หลักฐานศิลปะมอญปรากฏอยู่ที่ อำเภอบ้านตากมีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ และเป็นหนึ่งในหัวเมืองที่มีอายุชั้ยเกินกว่าสองพันปีขึ้นไปเมื่อมีการอพยพของชนชาติไทยจากลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงตอนใต้ ลงมาตามแนวลำน้ำแดง(ลำน้ำสาละวิน) มีพวกหนึ่งได้ข้ามลำน้ำสาละวินผ่านลุ่มน้ำเมยหรือแม่น้ำตองยิ่นเข้ามาทางช่องเขาด้านอำเภอแม่สอด และมาถึงบริเวณที่ปัจจุบัน เรียกว่า “เมืองตาก” ผู้นำกลุ่มไทยได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองตากในยุคนั้นได้ตั้งตนเป็นกษัตริย์ปกครองสืบทอดต่อเนื่องกันมาจนถึงปี พ.ศ. 560 รัชสมัยพระเจ้าสักคำ ซึ่งเป็นกษัตริย์เมืองตากที่ยิ่งใหญ่มาก มีอาณาเขตที่อยู่ในอำนาจแผ่ไปจนจรดทะเลอันดามัน ดังมีบันทึกในพงศาวดารเหนือกล่าวไว้ในรัชสมัยพระเจ้าสักคำนั้นเมืองตากมีการค้าขายกับเมืองอินเดียด้วย เมืองตากคงจะเสื่อมลงในช่วงพุทธศตวรรษที่ 10 พระยาภาพรรณดิศ ผู้เป็นเชื้อสายกษัตริย์เมืองตากที่อพยพมาจากตอนใต้ ของลุ่มน้ำแยงซีเกียง ได้โยกย้ายไปสร้างราชธานีขึ้นใหม่ที่เมืองละโว้ ทางตอนใต้ของเมืองตากลงไปอีก มีบางยุคเมืองตากถูกทอดทิ้ง กลายเป็นเมืองร้างดังในพงศาวดารเหนือได้กล่าวถึง การเสด็จทางชลมารคของพระนางจามเทวี พระราชธิดากษัตริย์เมืองละโว้ (พระยาภาพรรณดิศ) เพื่อไปปกครองแคว้นหริภุญไชย (ลำพูน)

ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้เสด็จมาชุมนุมมณฑลกองทัพที่เมืองตากนี้ ทุกพระองค์โดยเฉพาะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ก่อนที่พระองค์จะขึ้นครองราชย์สมบัตินั้น พระองค์ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระที่นั่งสุริยาอมรินทร์ ให้เป็นข้าหลวงเชิญท้องตราราชสีห์ ไปชำระความหัวเมืองฝ่ายเหนือ และต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ปลัดเมืองตาก พระยาวชิรปราการแล้วปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยลำดับ

กล่าวโดยสรุป จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาในประวัติศาสตร์ ควรค่าแก่การสนใจ เป็นเมืองที่มีพระมหากษัตริย์ในอดีตได้เสด็จมาชุมนุมมณฑลกองทัพที่เมืองตากนี้แล้วถึง 4 พระองค์คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงชนช้างกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกอบอิสริภาพ ณ เมืองแครงและยกทัพกลับราชอาณาจักรไทยโดยผ่านดินแดนเมืองตากเป็นแห่งแรก สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงนำทัพไปตีหัวเมืองฝ่ายเหนือและได้สร้างวัดพระนารายณ์ที่เชิงสะพานกิตติขจรปัจจุบัน และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองตากและเป็นผู้กอบกู้เอกราชของชาติไทยจากพม่าครั้งที่ 2

สภาพทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดตากมีพื้นที่ประมาณ 16,406.65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,324,156.25 ไร่ ใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ของภาคเหนือรองจากจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 50 ลิปดา 36 ฟลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศา 7 ลิปดา 22 ฟลิปดาตะวันออก สูงกว่าระดับน้ำทะเล 116.2 เมตร (ที่ตั้งศาลากลางจังหวัดตาก) ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน ประมาณ 426 กิโลเมตร

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดตาก ตั้งอยู่ในภาคเหนือค่อนข้างไปทางตะวันตกของประเทศไทยประกอบด้วยป่าไม้ และเทือกเขาสูงมีพื้นที่ราบสำหรับการเกษตรน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงเป็นทิวเขาถนนธงชัยสูงสลับซับซ้อนเป็นตัวแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง ตากฝั่งตะวันออก คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา กิ่งอำเภอวังเจ้า และ ตากฝั่งตะวันตก คือ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ อำเภอท่าสองยาง อำเภออุ้มผาง ดังนี้

1. ด้านตะวันออก ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และกิ่งอำเภอวังเจ้ามีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 5,692.68 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,557,925 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 34.70 ของพื้นที่จังหวัด ลักษณะภูมิภาคด้านนี้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยภูเขาสูงประมาณร้อยละ 65 ของพื้นที่ ซึ่งปกคลุมไปด้วยป่าไม้โปร่งและป่าเบญจพรรณ และเป็นพื้นที่ราบลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ราบแคบๆ ริม 2 ฝั่งแม่น้ำ

2. ด้านตะวันตก ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผางมีพื้นที่ทั้งสิ้น 10,713.97 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,696,231.25ไร่ คิดเป็น ร้อยละ65.30 ของพื้นที่จังหวัดสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันซับซ้อน สลับกับหุบเขาแคบๆ ประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ปกครองไปด้วยป่าโปร่งป่าดงดิบ และป่าสน ภูเขาบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัยที่ต่อลงมาจากทางตอนใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ทอดผ่านจังหวัดตากลงไปจนเชื่อมต่อกับเทือกเขาตะนาวศรีจังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันตกลงสู่แม่น้ำเมย ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพเมียนมา

อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดตากมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ 9 จังหวัด และ 1 ประเทศ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัด

ลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และ จังหวัดอุทัยธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ สหภาพเมียนมาร์

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของจังหวัดตาก ประกอบด้วยป่าไม้และเทือกเขาสูงมีเทือกเขาถนนธงชัย พาดผ่านในแนวเหนือใต้ แบ่งพื้นที่จังหวัดตากออกเป็นสองภูมิภาค คือ

1. ด้านตะวันออก ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และกิ่งอำเภอวังเจ้า สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและที่ราบสูง ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำปิง และแม่น้ำวังทำให้เกิดพื้นที่ราบแคบๆ ริมสองฝั่งของแม่น้ำ

2. ด้านตะวันตก ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอพบพระ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันซับซ้อนสลับกับหุบเขาแคบๆ ภูเขาบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัยที่ต่อมาจากทางตอนใต้ของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ จังหวัดเชียงใหม่ ทอดผ่านจังหวัดตากลงไปจนเชื่อมต่อกับเทือกเขาตะนาวศรี จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันตกลงสู่แม่น้ำเมยซึ่งกันพรมแดนระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า

ส่วนที่เป็นที่ราบต่ำถึงเป็นลอนลาด มีความสูงอยู่ระหว่าง 80 - 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล ครอบคลุมเนื้อที่ร้อยละ 16 ของจังหวัด บริเวณที่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันมีความสูงอยู่ระหว่าง 200 - 300 เมตร ครอบคลุมเนื้อที่ร้อยละ 10.5 ของจังหวัด

พื้นที่ที่เหลือเป็นเนินเขาเตี้ยไปจนถึงภูเขาสูง ซึ่งในกลุ่มนี้ มีพื้นที่ที่มีความสูงระหว่าง 300 - 700 เมตรจากระดับน้ำทะเลอยู่ร้อยละ 34.8 ของจังหวัด และมีความสูงมากกว่า 700 - 2,200 เมตร อยู่ร้อยละ 38.4 ของจังหวัดยอดเขาสูงสุดทางตะวันออกของอำเภอท่าสองยาง มีความสูง 1,752 เมตร และยอดเขาสูงสุด ทางตะวันออกของอำเภออุ้มผางที่เคียววัดไต้มีความสูง 1,898 เมตรจากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากจังหวัดตากมีสภาพภูมิประเทศแบ่งออกเป็นสองซีก คือ ตะวันออกและตะวันตกโดยมีเทือกเขาถนนธงชัยแบ่งกลาง ทำให้ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแตกต่างกันไปด้วย เนื่องจากเทือกเขาถนนธงชัยเป็นตัวปะทะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามันทำให้ซีกตะวันออกจะได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมไม่เต็มที่ ขณะที่ฝั่งตะวันตกจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมมากกว่าทำให้ปริมาณฝนตกในซีกตะวันตกโดยเฉพาะในที่ที่อยู่ในเขตภูเขา เช่น อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง อากาศจะหนาวเย็นมากกว่าซีกตะวันออก สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดตากแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และ

ฤดูหนาว โดยมีระยะเวลาฤดูละ 4 เดือน เริ่มต้นฤดูร้อนที่เดือนมีนาคม และสิ้นสุดฤดูหนาวที่เดือนกุมภาพันธ์

ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยของจังหวัดตาก ระหว่าง พ.ศ. 2535 - 2544 จะอยู่ในช่วง 651.1 มม. ถึง 1,556.3 มม. ฝนตกมากที่สุดใน พ.ศ. 2542 วัดได้ถึง 1,556.3 มม. จำนวนวันฝนตก 154 วัน ฝนตกน้อยที่สุดใน พ.ศ. 2535 วัดได้ 651.10 มม. จำนวนวันฝนตก 74 วัน

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535 - 2544 จังหวัดตากมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี มีค่าอยู่ในช่วง 27.74 องศาเซลเซียส ถึง 29.31 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำที่สุดค่าเฉลี่ยปลานกลาง 18.38 องศาเซลเซียสถึง 20.23 องศาเซลเซียส ถึง 38.38 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 44.1 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2506

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2543 จังหวัดตากมีความชื้นเฉลี่ยตลอดปี มีค่าอยู่ในช่วง 69 - 75 เปอร์เซ็นต์ ความชื้นเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในช่วง 43 - 53 เปอร์เซ็นต์ โดยความชื้นเฉลี่ยต่ำสุดที่วัดได้เมื่อ พ.ศ. 2541 และ ความชื้นสูงสุดอยู่ในช่วง 95 - 96 เปอร์เซ็นต์

เขตการปกครอง

จังหวัดตากมีขนาดพื้นที่ 16,379.45 ตร.กม. ประกอบด้วย 9 อำเภอ/กิ่งอำเภอ 63 ตำบล 13 เทศบาล 541 หมู่บ้าน 55 อบต. 100 ชุมชน และ 1 สภาตำบล

ตาราง 38 แสดงการแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน					
	ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน	เทศบาล	อบต.	สภาตำบล
เมืองตาก	14	102	10	1	10	-
บ้านตาก	7	70	22	2	7	-
สามเงา	6	43	10	1	6	-
แม่ระมาด	6	57	12	2	6	-
ท่าสองยาง	6	67	2	1	6	-
แม่สอด	10	84	32	3	9	-
พบพระ	5	52	4	1	5	1
อุ้มผาง	6	36	3	1	5	-
กิ่งอำเภอวังเจ้า	3	28	5	1	3	-
รวม	63	541	100	13	55	1

ที่มา: ปกครองจังหวัด ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2547

จำนวนประชากร

จำนวนประชากร ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2547 จังหวัดตากมีประชากรรวมทั้งสิ้น 521,615 คน แบ่งเป็นชาย 266,695 คน เป็นหญิง 254,920 คน จำนวนบ้าน 147,167 บ้าน

ตาราง 39 แสดงจำนวนประชากรและบ้านในจังหวัดตาก

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เทศบาล ตำบล	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	จำนวนบ้าน (บ้าน)
เมืองตาก	39,905	39,365	79,270	23,423
บ้านตาก	16,720	16,720	33,440	8,570
สามเงา	13,988	14,126	28,114	7,389
แม่ระมาด	18,731	07,609	36,340	10,335
ท่าสองยาง	28,889	26,464	55,383	15,347
แม่สอด	36,499	34,236	70,735	20,847
พบพระ	29,784	26,279	56,063	13,083
อุ้มผาง	13,198	11,802	25,000	6,270
กิ่งอำเภอวังเจ้า	12,480	12,173	24,653	6,200
เทศบาลตำบลวังเจ้า	2,197	2,136	4,333	1,334
เทศบาลตำบลอุ้มผาง	855	864	1,719	742
เทศบาลตำบลพบพระ	3,132	2,646	5,778	1,999
เทศบาลตำบลแม่กุ	3,142	3,075	6,217	1,860
เทศบาลตำบลท่าสายลวด	3,429	3,164	6,613	2,168
เทศบาลตำบลแม่ต๋าน	1,292	1,278	2,570	1,033
เทศบาลตำบลแม่ระมาด	2,223	2,252	4,475	1,612
เทศบาลตำบลแม่จะเรา	3,248	3,154	6,404	1,939
เทศบาลตำบลสามเงา	2,649	2,834	5,483	1,642
เทศบาลตำบลบ้านตาก	3,682	4,058	7,740	2,221
เทศบาลตำบลทุ่งกระเชาะ	2,815	2,923	5,738	1,477
เทศบาลเมืองแม่สอด	18,067	17,314	35,381	11,199
เทศบาลเมืองตาก	9,770	10,396	20,166	6,477
รวม	266,695	254,920	521,615	147,167

ที่มา: ศูนย์ประมวลผลการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ด้านสังคม

การศึกษา

จำนวนนักเรียนในจังหวัดตากประจำปีการศึกษา 2547 แบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 18,108 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 53,879 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 15,675 คน และระดับอุดมศึกษา จำนวน 2,185 คน

ศาสนา

ข้อมูลจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก ณ เดือนตุลาคม พ.ศ.2547 มีวัดรวมทั้งสิ้น จำนวน 195 แห่ง มัสยิด 4 แห่ง และประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

สาธารณสุข

ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 จังหวัดตากมีโรงพยาบาลของรัฐบาลทั้งสิ้น 8 แห่ง จำนวน 900 เตียง ทีมแพทย์ จำนวน 103 คน นางพยาบาล จำนวน 797 คน โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่ง สถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง

โครงสร้างพื้นฐาน

จังหวัดตากมีโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านไฟฟ้า แหล่งน้ำ คมนาคม และโทรศัพท์ โดยมีหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 232 หมู่บ้าน คิดเป็น 39,709 ครัวเรือน ด้านปริมาณน้ำฝนของจังหวัดตากในปี พ.ศ. 2545 วัดได้ 1,181.1 มม. ด้านการคมนาคม มีสนามบิน ถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง และถนนลูกรัง สำหรับโทรศัพท์ มีหมายเลขโทรศัพท์ทั้งสิ้น จำนวน 17,520 หมายเลข และจำนวน 12 หมู่บ้าน คิดเป็น 122 ครัวเรือน ยังไม่มีโทรศัพท์ใช้

จังหวัดตากมีแหล่งจ่ายน้ำประปา 191 แห่ง แต่ยังคงมีหมู่บ้านที่ไม่มีน้ำประปาใช้ จำนวน 12 หมู่บ้าน คิดเป็น 122 ครัวเรือน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง และแม่น้ำเมยซึ่งกันเขตแดนไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าที่อำเภอแม่สอด มีลำห้วยต่างๆ อีกหลายสาย เช่น ห้วยแม่ท้อ ห้วยคลองกึ่งห้วยแม่สลิด ห้วยแม่ละเมา นอกจากนั้นยังมีแม่น้ำแม่กลอง หนองน้ำขนาดใหญ่ เช่น หนองหลวง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำแม่สอด และอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนภูมิพล เป็นแหล่งน้ำที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างมากในการเพาะปลูก การประมงน้ำจืด และเป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ป่าไม้

ป่าไม้ในจังหวัดตากมีพื้นที่ทั้งสิ้น 11,926,860 ไร่ โดยแบ่งได้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 15 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ 7,567,768 ไร่ อุทยานแห่งชาติ จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ 560,125 ไร่ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 3,798,967 ไร่ มีไม้มีค่าหลายชนิดทางฝั่งตะวันตก เช่น ไม้สัก ไม้เต็งรัง ไม้มะค่า ไม้ตะแบกและไม้ตะเคียน ตลอดจนไม้เบญจพรรณอื่นๆ ป่าส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางกระจายอยู่ตามเทือกเขาต่างๆ

แร่ธาตุ

จังหวัดตาก มีการทำเหมืองแร่มากเป็นอันดับสามของ 17 จังหวัดภาคเหนือ มีเหมืองแร่ 47 เหมือง แร่ธาตุที่สำคัญ คือ หินประดับชนิดแกรนิต โซเดียมเฟลด์สปาร์ โพแทสเซียมเฟลสพาร์ ถ่านหิน สังกะสี หินอุตสาหกรรมชนิดปูน และอื่นๆ

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ

รายได้เฉลี่ย/ครัวเรือน/เดือน ของประชากรจังหวัดตาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7,767 บาท การประกอบอาชีพสามารถแบ่งแยกประชากรตามอาชีพได้ดังตารางที่ 40

ตาราง 40 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอาชีพ

รายการ	จำนวน(ครัวเรือน)	
	2546	2547
ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ	1,004	20,788
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่างๆ	20,485	6,575
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านเทคนิคสาขาต่างๆ และอาชีพที่เกี่ยวข้อง	25,631	6,007
เสมียน	4,520	6,438
พนักงานบริการและพนักงานในร้าน และตลาด	5,940	29,722
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง	38,246	92,101
ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือ และ ธุรกิจ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2,634	21,103
ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	1,240	14,905
อาชีพชั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขาย และการให้บริการ	3,560	33,907
รวม	103,260	231,546

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัด ข้อมูล ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2548

การเกษตรกรรม

จังหวัดตาก มีพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 10,254,156 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรประมาณ 819,069 ไร่ คราวเรือนเกษตรกรรม จำนวน 55,905 คราวเรือนพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ดังตารางที่ 41

ตาราง 41 แสดงพืชเศรษฐกิจสำคัญ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	ปี 2546	
	พื้นที่เพาะปลูก	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)
ข้าวนาปี	218,078	549.00
ข้าวเหนียนาปี	23,327	590.00
ข้าวนาปรัง	13,077	659.00
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	634,829	529.00
ถั่วเหลือง	45,527	206.00
ถั่วเขียว	181,761	129.00
ถั่วลิสง	9,577	235.00
มันฝรั่ง	4,850	2,309.00
ลำไย	24,326	1,580.00
กล้วยไข่	5,000	3,125.00
พืชผัก	16,312	1,600.00
ไม้ดอก-ไม้ประดับ	3,500	450 ดอก/ไร่/วัน
รวม	1,180,164	11,511.00

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัด ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547

อาชีพหลักของประชากร คือ การทำนา เพาะปลูกพืช เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง มะม่วง หนุ่ย กล้วยไข่ มีการทำการประมงน้ำจืด และเลี้ยงวัวพันธุ์เนื้อซึ่งเป็นอาชีพที่ได้รับ การส่งเสริม นอกจากอาชีพรับจ้างและค้าขายที่เป็นอาชีพที่ทำรายได้สู่จังหวัดตากอีกทางหนึ่งด้วย

ด้านปศุสัตว์ คราวเรือนที่เลี้ยงสัตว์มีจำนวน 19,696 คราวเรือน มีมูลค่าการผลิต 603,861 ตัว โดยสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ โค กระบือ สุกร ไก่ ห่าน และเป็ด โดยที่ไก่เป็นสัตว์ที่มีจำนวนการผลิตมากที่สุด จำนวน 400,449 ตัว สำหรับการประมง มีคราวเรือนที่ทำการประมง จำนวน 3,564 คราวเรือน และพื้นที่ทำการประมงทั้งหมด 4,355 ไร่

อุตสาหกรรม

จังหวัดตากมีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ทั้งอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย เครื่องหนัง และอื่นๆ รวมกำลังการผลิตทั้งสิ้น 2,618.09 แรงแม่ จำนวนโรงงาน 42 โรงงาน จำนวนเงินลงทุน 181,487,000 บาท และจำนวนคนงาน 5,591 คน

พาณิชย์กรรม

จากข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกิจจังหวัด มีจำนวนผู้จดทะเบียนธุรกิจ 115 ราย รวมเป็นจำนวนทุนจดทะเบียน 159.46 ล้านบาท โดยประเภทธุรกิจที่มีผู้จดทะเบียนมากที่สุดคือ ธุรกิจประเภท ขายส่ง/ขายปลีก/โรงแรม/ร้านอาหาร

จังหวัดตากมีการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ทั้งสิ้น 39 สหกรณ์ โดยมีทั้งสหกรณ์ภาคการเกษตร และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า) นอกจากนี้ยังมีตลาดกลางข้าว-พืชไร่เกษตรจังหวัดตาก ที่อำเภอแม่สอด ในด้านการเงินและการธนาคาร จังหวัดตากมีธนาคารรวมทั้งสิ้น 20 สาขา

การท่องเที่ยว

จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะจำนวนมาก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 28 แห่ง ประวัติศาสตร์โบราณคดีและศาสนา 11 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม 5 แห่ง

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในจังหวัดตากส่วนมากเป็นชาวไทย และจำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นทุกปี ดังตารางที่ 42

ตาราง 42 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว พ.ศ. 2544 - 2546

รายการ	2544	2545	2546
จำนวนผู้มาเยือน	606,498	619,544	632,048
- ชาวไทย	562,079	574,321	589,571
- ชาวต่างประเทศ	44,419	45,233	42,477
จำนวนนักท่องเที่ยว	483,458	497,689	525,435
- ชาวไทย	461,390	476,549	505,931
- ชาวต่างประเทศ	22,068	21,140	19,504
จำนวนนักท่องเที่ยว	123,040	121,855	106,613
- ชาวไทย	100,689	97,772	83,640
- ชาวต่างประเทศ	22,351	24,082	22,973

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต 4

รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก มีมูลค่า 1,540.60 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 1,456.11 ล้านบาท นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 444.00 ล้านบาท โดยจังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง มีพื้นที่ 1,619,280 ไร่ เป็นเขตป่าอนุรักษ์เพื่อการสงวน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นผืนป่าตะวันตกที่เป็นต้นกำเนิดของแหล่งมรดกโลก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน อากาศจะหนาว และเย็นมากในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ พรรณไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ ป่าผลัดใบ สัตว์ป่าที่พบเห็น ได้แก่ เสือลายเมฆ สมเสร็จ เลียงผา เขี้ยว นกกระทง ได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง เมื่อ พ.ศ. 2532 สถานที่ที่น่าสนใจภายในเขตฯ ได้แก่

น้ำตกทีลอซู คำว่า ทีลอซู เป็นภาษากะเหรี่ยง แปลว่า น้ำตกดำ ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง ห่างจากที่ทำการเขตฯ 3 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นน้ำตกภูเขาหินปูนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนความสูงจากระดับน้ำทะเล 900 เมตร เกิดจากลำห้วยกล้อท้อ ลำน้ำทั้งสายตกลงสู่หน้าผาสูงชัน มีน้ำไหลแรงตลอดปี ความกว้างของตัวน้ำตกประมาณ 500 เมตร ไหลลดหลั่นเป็นชั้นๆ มีความสูงประมาณ 300 เมตร ล้อมรอบด้วยป่าดงดิบที่สมบูรณ์ เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมาก ติดอันดับ 1 ใน 6 ของโลก ซึ่งการเดินทางไปชมน้ำตกแต่ละชั้นบางครั้งจะต้องเดินผ่านสายน้ำตก ควรใช้ความระมัดระวังมากเป็นพิเศษ

น้ำตกทีลอจ่อ หรือ น้ำตกสายฝน ห่างจากอำเภออู้มผาง 3 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายอู้มผาง-บ้านปะละทะ ถึงแยกขวามือมีทางเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร ก็จะพบน้ำตกชั้นแรก มีความสูงประมาณ 80 เมตร อยู่บนหน้าผาสูงชัน ชั้นที่ 2 ไหลจากหน้าผาสูงชันตกลงสู่แม่น้ำแม่กลอง สายน้ำแตกกระจายเป็นฝอยดูเหมือนสายฝน ทำให้บริเวณโดยรอบได้รับความชุ่มชื้น มีพืชประเภทมอส และตะไคร่น้ำขึ้นปกคลุมเขียวชอุ่มตลอดทั้งปี น้ำตกทีลอจ่อนี้สามารถล่องเรือจากตัวอำเภอ อู้มผางไปตามลำน้ำแม่กลองถึงน้ำตกได้ ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 30 นาที

น้ำตกเขปละ อยู่ในเขตบ้านเขปละ ตำบลแม่ละมั่ง ห่างจากบ้านปะละทะ 3 กิโลเมตร เป็นน้ำตกภูเขาหินปูนที่ไหลลดหลั่นเป็นชั้นๆ มีความกว้าง 10 เมตร ยาว 50 เมตร กระแสน้ำที่ตกลงกระทบโขดหินทำให้ดูคล้ายกับก้อนเมฆสีขาวที่มีความสวยงาม

น้ำตกทีลอเร มีพื้นที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง เป็นน้ำตกที่อยู่บนโตรกผา มีลักษณะเป็นเพิงผาคล้ายถ้ำ ริมลำน้ำแม่กลอง โดยมีลำน้ำสายใหญ่ไหลผ่านหน้าผาสูงชันตกลงสู่ลำน้ำแม่กลอง มีความสูง 80 เมตร ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม น้ำตกทีลอเรเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการเดินทางลักษณะการผจญภัย และศึกษาธรรมชาติ ควรใช้เส้นทางสายอู้มผาง-บ้านปะละทะ เริ่มต้นจากหมู่บ้านกระเหรี่ยงปะละทะด้วยการล่องเรือไปตามลำน้ำแม่กลอง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 วัน นักท่องเที่ยวต้องเตรียมอุปกรณ์ในการพักค้างแรมระหว่างทาง 1 คืน และต้องเตรียมอาหารไปเอง

ดอยหัวหมด อยู่ในเขตบ้านอุ่มผาง เป็นภูเขาหินปูนที่ทอดเป็นแนวยาวหลายลูกติดต่อกัน มีความยาว 30 กิโลเมตร กว้าง 2 กิโลเมตร บนภูเขานี้จะไม่มีต้นไม้ใหญ่ขึ้น แต่จะมีต้นหญ้าเตี้ยๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป เช่น ปรง ดอกเทียน และดอกไม้ป่าที่ขึ้นปกคลุมจะออกดอกบานสะพรั่งในช่วงฤดูฝนรวมทั้งมีโขดหินเป็นระยะ หากมองจากด้านล่างขึ้นไปจะเห็นเหมือนพรม สีเขียวแซมด้วยโขดหิน ต้นไม้ และดอกไม้เป็นแห่งๆ หากขึ้นไปบนยอดเขาจะมองเห็นหมู่บ้านอุ่มผาง และทิวเขาลับซับซ้อนกัน โดยรอบมีทิวทัศน์สวยงาม มีจุดชมวิวเหมาะที่จะดูพระอาทิตย์ขึ้น - ตก และดูทะเลหมอกในยามเช้า (ในช่วงฤดูปลายฝนต้นหนาวจะมีทะเลหมอกที่สวยงาม) การเดินทาง ใช้เส้นทางอุ่มผาง-บ้านปะละทะ ประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงดอยหัวหมด มีจุดที่สามารถชมทิวทัศน์ดังกล่าวได้สวยงาม 2 จุด จุดแรก บริเวณกิโลเมตรที่ 9 โดยต้องเดินขึ้นภูเขาไปประมาณ 20 นาที จุดที่ 2. บริเวณกิโลเมตรที่ 10 มีทางแยกซ้ายไปลานจอดรถ และเดินเท้าไปอีก 5 นาที ควรไปถึงดอยหัวหมดก่อน พระอาทิตย์ขึ้นราว 05.00 - 06.00 น. อากาศบนดอยค่อนข้างเย็น มีลมพัดตลอดเวลา

ถ้ำตะไค้ะบิ อยู่ในเขตบ้านแม่กลอง ลักษณะถ้ำมีทางเดินกว้างลงไปเป็นชั้นๆ ข้างในมีทางแยกหลายทางเป็นถ้ำขนาดใหญ่ เพดานถ้ำสูง มีหินงอก หินย้อยสวยงาม และสามารถเดินทะลุถ้ำมาออกที่บ้านแม่กลองใหม่ ความลึกของถ้ำประมาณ 3 กิโลเมตร การเดินทาง จากอำเภออุ่มผางใช้เส้นทางสายแม่กลองใหม่ - น้ำตกที่ล่อซู ไปประมาณ 3 กิโลเมตร

เส้นทางศึกษาวิถีชีวิตชาวเขานบ้านกะเหรี่ยงปะละทะ เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่เก่าแก่ ตั้งอยู่ริมลำน้ำแม่กลอง ในเขตอำเภออุ่มผาง เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนา มีไฟฟ้าใช้ สถานีอนามัย และโรงเรียน ชาวกะเหรี่ยงที่นี่ยังนิยมการแต่งกายแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง แต่ละบ้านจะมีหูกทอผ้า (เครื่องทอผ้า) ใช้กันเองในหมู่บ้าน สัตว์ที่เลี้ยงไว้ เช่น หมู และไก่ เพื่อสำหรับใช้เป็นอาหาร และเลี้ยงช้างไว้เป็นพาหนะในการเดินทาง และขนส่ง ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม การเดินทาง จากอุ่มผางสามารถใช้เส้นทางอุ่มผาง-บ้านปะละทะ ประมาณ 27 กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านกะเหรี่ยงปะละทะ และจากบ้านปะละทะสามารถเดินป่า หรือขี่ช้างไปบ้านกระเหรี่ยงโคทะ และน้ำตกที่ล่อซูได้ ทั้งยังเป็นจุดล่องเรือยางตามลำน้ำแม่กลองไปน้ำตกที่ล่อเร

บ้านกะเหรี่ยงทีโพจิ เป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรม และยังคงดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมด้วยการสร้างบ้านที่หลังคามุงด้วยวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ใบไม้ และเปลือกไม้ หมู่บ้านกะเหรี่ยงอยู่ในป่าลึก ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การทอผ้า และการเลี้ยงช้างไว้เป็นพาหนะ การเดินทาง ต้องเดินเท้า หรือนั่งช้างเข้าไปเท่านั้น

บ้านกะเหรี่ยงฤาษีเลตองค เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่นับถือฤาษี มีประเพณีที่แตกต่างจากกะเหรี่ยงทั่วไป งานประเพณีที่สำคัญคือ การจุดไฟบูชาอาจารย์ฤาษีในราวเดือนธันวาคมของทุกปี ฤาษีจะพำนักในวัด และมีของสำคัญ คือ งาช้างโบราณมีอายุกว่า 400 ปี แกะสลักเป็นรูปพระพุทธรูปปางสมาธิโดยรอบจากโคนถึงปลายงา การเดินทาง ใช้เส้นทางสายอุ่มผาง -

แม่กลองใหม่ ถึงบ้านกะเหรี่ยงเป็งเคล้น จากจุดนี้ไปเป็นเส้นทางลาลองโดยต้องเดินเท้าเข้าไปเป็นระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ไปจนถึงบ้านกระเหรี่ยงฤๅษีเลตองคุ นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม และต้องทำหนังสือขออนุญาตก่อนล่วงหน้า 1 เดือน ได้ที่ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ที่ 347

อุทยานแห่งชาติแม่เมย อุทยานแห่งชาติแม่เมย เริ่มมีการสำรวจว่าจัดตั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นหน่วยงานสังกัดส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ใช้ชื่อว่า อุทยานแห่งชาติแม่เมยนั้น เพราะว่ามีแม่น้ำเมยซึ่งกั้นระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า เป็นเขตด้านทิศตะวันตกเกือบ 50 กิโลเมตร จากทิศเหนือจรดทิศใต้ อีกทั้ง แม่น้ำเมยนั้นเป็นแม่น้ำที่แปลกคือ จะไหลมาทางทิศใต้ขึ้นไปทางทิศเหนือ อุทยานแห่งชาติแม่เมยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 185.28 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 115,800 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลแม่ตันและตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ลักษณะภูมิประเทศส่วนมากเป็นภูเขาสลับซับซ้อนมีที่ราบน้อยมาก โดยมีความสูงเฉลี่ย 680 เมตร จากระดับน้ำทะเล (จุดสูงสุด 1,250 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง) ปกคลุมไปด้วยป่าไม้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ แต่ไม่ใหญ่น้อย เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของลำน้ำแม่สอง ลำน้ำแม่อุสุ ลำน้ำแม่สลิดหลวง และแม่น้ำเมย

ถ้ำแม่อุสุ เป็นถ้ำที่มีลำน้ำลอดผ่าน คือ ลำน้ำแม่อุสุ ภายในมีสภาพเป็นหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก และยังมีบางส่วนที่ยังไม่ได้ทำการสำรวจอีก เป็นถ้ำที่สวยงามแห่งหนึ่งในประเทศไทย

น้ำตกแม่สลิดน้อย เป็นน้ำตกสำหรับผู้รักการเดินป่า เพราะต้องเดินจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่เมยประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก - กลาง เป็นต้นน้ำของลำห้วย แม่สลิดน้อยแกวที่ไหลผ่านที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่เมย ซึ่งเป็นชั้นๆ เรื่อยไปจนถึงชั้นสูงสุด

น้ำตกชาวดอย เป็นน้ำตกขนาดกลาง เดินเท้าเข้าชมประมาณ 1 กิโลเมตร

จุดชมทะเลหมอก ซึ่งทุกจุดจะตั้งอยู่ติดทางหลวงสายแม่สลิด - อมก๋อย จุดชมทะเลหมอกหลังที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่เมย ซึ่งมีความสูงประมาณ 1,100 เมตร เป็นจุดที่มองเห็นทะเลหมอกได้กว้างไกลมาก รวมทั้งพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก อีกทั้งเป็นจุดชมวิวที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการเดินป่า เพราะจะต้องเดินเท้าเข้าไปประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง และต้องพักค้างแรม 1 คืน เพื่อชมทิวทัศน์ที่สวยงามม่อนครูบาใสและม่อนพูนสุดา ซึ่งอยู่ห่างกันประมาณ 200 เมตร สามารถชมทะเลหมอกยามเช้าและชมพระอาทิตย์ตกดินได้ ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่เมย ประมาณ 7 กิโลเมตร ม่อนกิวลม เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุด เพราะจะเห็นพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้าเหนือทะเลหมอก อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่เมย ประมาณ 14 กิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในเขตป่าแม่ท้อ ตำบลแม่ท้อ ตำบลพะวอ อำเภอเมือง และป่าแม่ละเมา อำเภอแม่สอด มีเนื้อที่ 165,250 ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2524 ภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงชัน มีภูเขาสลับซับซ้อน สภาพป่าสมบูรณ์ เป็นอุทยานฯ ที่มีป่าหลายชนิด เช่น ป่าดิบเขา ป่าสนเขา ป่าดงดิบ ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ อุทยานฯ มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 20 องศาเซลเซียส ฝนตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม ส่วนฤดูหนาวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม จะมีอุณหภูมิ 6 องศาเซลเซียส พื้นที่ป่าแห่งนี้ในอดีตเคยใช้เป็นเส้นทางเดินทัพของไทย และพม่า ในปี พ.ศ. 2305 พระเจ้าอลองพญาภคัตริย์พม่าได้ยกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา ในระหว่างยกทัพกลับทรงประชวร และสิ้นพระชนม์ในป่านี้ สถานที่น่าสนใจภายในอุทยานฯ ได้แก่

ต้นกระบากใหญ่ เป็นต้นไม้ที่ขึ้นในบริเวณหุบเขาของป่าดงดิบ เป็นพันธุ์ไม้เนื้ออ่อนมีลักษณะลำต้นตรงเปลือ (คือ ลำต้นสูงชะลูดไม่มีกิ่งที่ลำต้น) เรือนยอดเป็นพุ่มกลมเปลือกสีน้ำตาลปนเทา มีอายุประมาณ 700 ปี มีขนาดวัดโดยรอบได้ 16.40 เมตร หรือราว 14 คนโอบ สูง 50 เมตร เป็นต้นกระบากที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ผู้ค้นพบคือ นายสวาท ณ น่าน ช่างระดับ 2 สถานีโทรคมนาคม จังหวัดตาก เส้นทางเดินที่ลงไปชมต้นกระบากใหญ่ทางอุทยานฯ ได้จัดทำเป็น เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมระบบเชิงนิเวศของป่าด้วย ผู้ที่จะเดินลงไปชมต้นกระบากใหญ่ควรมีความพร้อมทางร่างกาย เพราะทางเดินค่อนข้างชัน การเดินทางต้นกระบากใหญ่อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 4 กิโลเมตร เป็นทางรถยนต์ประมาณ 3 กิโลเมตร และเป็นทางเดินเท้าลงเขาชันอีกประมาณ 1 กิโลเมตร

สะพานหินธรรมชาติ มีลักษณะเป็นแท่งหินขนาดใหญ่เชื่อมหน้าผาสองแห่งเข้าด้วยกัน มีความกว้าง และความสูงประมาณ 25 เมตร เบื้องล่างมีลำธารไหลผ่าน ถัดออกไปประมาณ 50 เมตร มีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อย การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 105 ไปจนถึง กิโลเมตรที่ 35 ให้แยกเข้าศูนย์เพาะชำกล้าไม้ตาก และตรงไปประมาณ 6 กิโลเมตร จากนั้นเดินเท้าต่อไปอีก 2 กิโลเมตร ถึงสะพานหินธรรมชาติ

น้ำตกปางอ้าน้อย เป็นน้ำตกขนาดกลางมีน้ำไหลตลอดทั้งปี สูงประมาณ 20 เมตร อยู่ห่างจากต้นกระบากใหญ่ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร

ถ้ำธารลอดผาขาว-ผาแดง อยู่ห่างจากที่ทำการ 35 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำห้วยผาขาว-ผาแดง มีความสูง 30 เมตร มีถ้ำธารลอดเกิดจากลำห้วยผาแดง ซึ่งไหลเลาะลงถ้ำด้านล่าง ภายในถ้ำมีหินงอก หินย้อยสวยงาม น้ำตกแม่ย่าป่า เป็นน้ำตกขนาดกลางที่เกิดจากลำห้วยแม่ย่าป่า อยู่ในป่าทึบ มีน้ำไหลลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้นตามร่องห้วย แล้วไหลลงสู่ลำห้วยแม่ท้อ การเดินทาง ไปน้ำตกแม่ย่าป่านั้นยังไม่สะดวก

น้ำตกสามหมื่นทุ่ง เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ เกิดจากลำห้วยสามหมื่นหลวง มีความสูง 30 เมตร มีน้ำไหลตลอดทั้งปี

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า "ศาลตากสินฯ" เป็นศาลาจัตุรมุข หน้าศาลแขวนโคมจีนสีแดง ภายในมีภาพพระประวัติพระเจ้าตาก ด้านหลังศาลามีรูปปั้น และตุ๊กต้าม้าศึก ช้างศึกจำนวนมากที่ผู้คนนำมาถวาย ตั้งอยู่ที่สี่แยกถนนตากสินตัดกับถนนมหาไถยบำรุง ใกล้สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ใกล้ศาลากลางจังหวัดตาก

ภายในประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ศาลนี้แต่เดิมอยู่บนดอยวัดดอยข่อยเขาแก้ว ผังตรงข้ามกับตัวเมือง ต่อมา ปี พ.ศ. 2490 ชาวเมืองเห็นว่าศาลไม่สมพระเกียรติจึงช่วยกันสร้างขึ้นใหม่ พร้อมกับให้กรมศิลปากรหล่อพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชขนาดใหญ่กว่าพระองค์จริงเล็กน้อยในพระอิริยาบถที่กำลังประทับอยู่บนราชอาสน์ มีพระแสงดาบพาดอยู่ที่พระเพลา ที่ฐานพระบรมรูปมีคำจารึกว่า "พระเจ้าตากสินกรุงธนบุรี ทรงพระราชสมภพ เมื่อ ปี พ.ศ. 2277 สวรรคต ในปี พ.ศ. 2325 รวม 48 พรรษา" เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป และทุกปีระหว่างสิ้นปีและวันปีใหม่จะมีงานฉลองเป็นประเพณี จัดขึ้นบริเวณศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีการจัดขบวนแห่ เครื่องเช่นสังเวย การออกร้านและการแสดงมหรสพต่าง ๆ

ศาลหลักเมืองสี่มหาราช ตั้งอยู่เชิงสะพานกิตติขจร ก่อนเข้าตัวเมืองตาก จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองตากเป็นเมืองเก่ามีมาก่อนสมัยกรุงสุโขทัย เป็นเมืองที่มีพระมหาราชเจ้าในอดีตได้เสด็จมาชุมนุมกองทัพที่เมืองตากถึง 4 พระองค์ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงชนช้างกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงประกาศอิสรภาพ ณ เมืองแครง แล้วยกทัพกลับราชอาณาจักรไทย โดยเสด็จผ่านดินแดนเมืองตากเป็นแห่งแรก สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงนำทัพไปตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ และได้สร้างวัดพระนารายณ์ ปัจจุบันอยู่ที่เชิงสะพานกิตติขจร และ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เคยได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองตากเพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของอดีตมหาราช ทั้งสี่พระองค์ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดตาก จึงได้จัดสร้างศาลหลักเมืองสี่มหาราชขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2535

วัดพระบรมธาตุ เป็นวัดเก่าแก่ สร้างขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ชาวบ้านเรียกว่า วัดพระเจ้าทันใจ เนื่องจากเป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าทันใจ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ และมีตำนานว่าสร้างเสร็จในหนึ่งวัน พระเจ้าทันใจนี้ล่ำรือกันว่าศักดิ์สิทธิ์นัก จริง ๆ แล้วพระเจ้าทันใจมีอยู่อีกหลายวัด แต่ที่เป็นที่นับถือมากที่สุดคือที่วัดพระบรมธาตุ

พระครูพิทักษ์บรมธาตุ (ทองอยู่) เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุได้จัดจำเอารูปทรงของเจดีย์ชเวดากองมาสร้างครอบเจดีย์องค์เก่า ซึ่งมีรูปทรงสมัยสุโขทัยไว้ และยังสร้างพระบรมธาตุองค์เล็ก ๆ 16 องค์ และเจดีย์ใส่พระพุทธรูปอีก 16 องค์ และโขงจุดไฟเทียนอีก 6 โขง ไว้รายรับเจดีย์องค์ใหญ่ด้วย ด้านซ้ายมือของเจดีย์จะเป็นทางเข้าวิหารเก่าครั้งตึกครั้งไม้และเป็นที่ประดิษฐาน

พระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองปางมารวิชัยภายในวิหารยังมีธรรมาสน์เก่าเป็นไม้แกะสลักอย่างวิจิตรงดงาม ทางซ้ายของเจดีย์เป็นพระอุโบสถครึ่งตกรครึ่งไม้ มีประตูไม้แกะสลักรูปป่าหิมพานต์ หน้าบันและจั่วเป็นไม้แกะสลักไว้อย่างวิจิตร หน้าบันที่สวยงามจะอยู่ทางด้านหลังของพระอุโบสถ บานหน้าต่างเป็นภาพพระพุทธรูปประวัติใช้ไม้แกะสลักปิดทองสวยงามมาก วัดพระบรมธาตุเป็นวัดที่กล่าวได้ว่า สวยงามที่สุดในจังหวัดตาก ในช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีชาวบ้านเป็นจำนวนมาก นำดอกไม้ธูปเทียนมาบูชา นอกจากนั้นยังมีงานประเพณีที่สำคัญอีกงานหนึ่ง คือ ประเพณีขึ้นธาตุเดือนเก้า

ภาคผนวก ค

แผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มที่ 1
(จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์และเพชรบูรณ์)

ภาคผนวก ค

แผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มที่ 1 (จังหวัดตาก สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์และเพชรบูรณ์)

วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด

“ศูนย์กลางบริการสีเขียวอินโดจีน”

เป้าประสงค์ของกลุ่มจังหวัด

1. มีการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในกลุ่มจังหวัด ภูมิภาค และต่างประเทศ เพื่อใช้ศักยภาพแหล่งที่ตั้งและความพร้อมของโครงสร้างบริการพื้นฐานที่มีอยู่ สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับนานาชาติ
2. มีการพัฒนาและอนุรักษ์เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ร่วมยุค รวมทั้งการพัฒนาระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเพื่อเป็นฐานในการสร้างรายได้ทั้งด้านการท่องเที่ยวและหัตถอุตสาหกรรม
3. เป็นศูนย์กลางข้อมูล ศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพการผลิตของพื้นที่และทรัพยากรมนุษย์นำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
4. ปรับปรุงและพัฒนาสถานที่บริการ ระบบบริการ และสาธารณูปโภค การอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมการบริการที่ประทับใจรวมทั้งส่งเสริมมาตรการด้านความปลอดภัย
5. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการบริหารจัดการตลาดกลางสินค้าเกษตรที่เป็นระบบ
6. เป็นจุดรองรับและประสานการเชื่อมโยงการค้าชายแดน การผลิต การตลาด ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว
7. ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งได้รับการแก้ไข

ประเด็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างมีประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ พัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางบริการสีเขียวอินโดจีนแห่งเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว มีกลยุทธ์ดังนี้
 - 1.1 พัฒนาการคมนาคมเครือข่าย
 - 1.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ร่วมยุค
 - 1.3 ส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาภูมิภาค
 - 1.4 พัฒนาสู่ความเป็นเมืองบริการและมีความปลอดภัย

1.5 พัฒนาระบบการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดสินค้าทางการเกษตร

1.6 ส่งเสริมการค้าชายแดน

1.7 บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มจังหวัด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 1 เชื่อมโยงระบบเครือข่ายสู่กลุ่มจังหวัด ภูมิภาคและต่างประเทศ คือ

1. สร้างถนนเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดเป็น 4 ช่องจราจร ปรับปรุงสนามบินพิษณุโลกสู่สากล ศึกษาการสร้างทางรถไฟรางคู่ (พิษณุโลก – ลพบุรี, พิษณุโลก – หล่มสัก – ขอนแก่นและพิษณุโลก – สุโขทัย – ตาก – แม่สอด) เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประวัติศาสตร์

1. ร่วมยุค รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด
 2. จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
 3. จำนวนวันพักเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี
 4. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว/คน/วันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1
- เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 3 จัดตั้งศูนย์ข้อมูล ศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์การวิจัยระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพตาม

1. จำนวนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ส่งบุคลากรเข้ารับการพัฒนาและเสริมศักยภาพในศูนย์ฝึกอบรม
2. จำนวนของหลักสูตรที่ภาครัฐและภาคเอกชนจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรรองรับวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด
3. จัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์
4. วิจัยและพัฒนาด้านตลาดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อรองรับศูนย์กลางบริการสีเขียวอินโดจีน

เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 4 ปรับปรุงสถานบริการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ โรงแรม ที่พักอาศัย

1. การบริการที่ประทับใจ อำนวยความสะดวก ความปลอดภัยและการจราจร
ให้ผู้มาเยือน
 2. สถิติอาชญากรรม (ประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน) ลดลงโดย
เฉลี่ยปีละ 10 %
 3. จำนวนคดีอุบัติเหตุจราจรลดลงโดยเฉลี่ยปีละ 10 %
 4. จำนวนร้านอาหาร ตลาดสดและสถานที่ผลิตอาหารที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้นโดย
เฉลี่ยปีละ 10 %
- เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 5 สร้างศูนย์กลางสินค้า แหล่งพักสินค้า กระจายสินค้า เพื่อรองรับสินค้าการเกษตรและการแปรรูปสินค้า

1. มีตลาดกลางและคลังสินค้าการเกษตร 1 แห่งที่จังหวัดพิษณุโลก
2. ผลไม้มีคุณภาพในเรื่องความปลอดภัยเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 95 ของ
ปริมาณผลผลิต
3. ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดมีการเชื่อมโยง Web Site และ
การตลาดรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ผลิตภัณฑ์
เป้าหมาย ข้อ 1) และ 2) ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550) ข้อ 3) ภายใน
พ.ศ. 2547

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 6 จุดรองรับและประสานการเชื่อมโยงการค้าชายแดน การผลิต การตลาด

1. จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด จังหวัดตาก
 2. ปรับปรุงสนามบินแม่สอดเป็นสนามบินศุลกากร
 3. มีสถานีขนส่งผู้โดยสารชั้น 1 และสถานีขนส่งสินค้าที่ได้มาตรฐานที่อำเภอแม่
สอด จังหวัดตาก
- เป้าหมาย ข้อ 1) ภายในปี พ.ศ. 2547 ข้อ 2) ระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ. 2547 – 2548)
ข้อ 3) ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2547 – 2549)

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ที่ 7 แก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง ทั้งลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำยม

1. ขุดลอกคูคลอง
 2. Box Culvert
 3. ทำแก้มลิง, สร้างเขื่อนขนาดเล็กและสร้างอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำป่าสัก
 4. เปิดเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางระบายน้ำ จำนวน 416 แห่ง
 5. ปลุกป่าบนต้นน้ำลำธารในเนื้อที่ 132,000 ไร่
 6. สสำรวจออกแบบก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ (แก้มลิง) จำนวน 7 แห่ง
- เป้าหมาย ระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2547 – 2550)

ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มจังหวัด

ด้านโครงสร้าง

ควรปรับโครงสร้างกลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ หรือเศรษฐกิจ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อทำให้เกิดความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาบางปัญหา เช่น ควรรวมจังหวัดพิจิตร เข้าในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มที่ 1 ด้วย เพื่อบูรณาการประโยชน์ร่วมกันในเรื่องการขนส่ง และการใช้ประโยชน์จากตลาดกลางสินค้าการเกษตรที่จังหวัดพิษณุโลกจะจัดตั้งขึ้น หรือจังหวัดแพร่ซึ่งมีปัญหาร่วมในเรื่องลุ่มน้ำยมกับจังหวัดสุโขทัย เป็นต้น

นอกจากนี้ต้องมีการปรับแก้ระเบียบกฎหมายเพื่อรองรับกับการมอบอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดให้สามารถบริหารและจัดการงานที่ตอบสนองต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น กฎหมายหรือระเบียบอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น

ด้านกระบวนการทำงาน

บางโครงการเป็นโครงการขนาดใหญ่ใช้งบประมาณสูงเกินขีดความสามารถของกลุ่มจังหวัด และการดำเนินโครงการไม่ได้สิ้นสุดที่ระดับกลุ่มจังหวัด รัฐบาลต้องเป็นหน่วยงานหลักในการประสานสั่งการ หรือจัดองค์กรรองรับและปรับเปลี่ยนเป็นโครงการระดับชาติ

นอกจากนี้ควรจัดเป็นงบประมาณกลาง ไม่เป็นงบประมาณรายโครงการเพื่อให้สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะที่เป็นมืออาชีพเข้าร่วมบริหารงานได้

ด้านบุคลากร

เปิดโอกาสให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถสรรหาข้าราชการมาปฏิบัติงานในแต่ละจังหวัดได้ตามความเหมาะสมกับพื้นที่และภารกิจและแผนงานโครงการ

ด้านเทคโนโลยี

ควรสนับสนุนให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลสำหรับบุคลากรทุกระดับในสำนักงาน และหน่วยงานต่างๆ และคอมพิวเตอร์ Note Book ในห้องประชุมสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน เพื่อลดปริมาณการใช้กระดาษเอกสาร และแก้ปัญหาสถานที่ในการจัดเก็บเอกสารการเข้าวงจรเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง และทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็น Software Park

ภาคผนวก
ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพอากาศไทย พ.ศ. 2547 – 2549

ภาคผนวก

ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547 – 2549

ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวไทยมีแนวทางหลักในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้คำนึงถึงเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติในการ “เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ” ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ และจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 และร้อยละ 8 ตามลำดับ ทั้งยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็ง เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทุกๆระดับ บูรณาการความร่วมมือเพื่อยกระดับให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ (Quality Destination) มุ่งเน้นการพัฒนการท่องเที่ยวโดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางมาตรการในการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)

แนวทางการพัฒนาภาคบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาภาคบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้ประเทศไทยเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย” (Tourism Capital of Asia) ภายใน พ.ศ. 2549 ได้กำหนดเป้าหมายหลักไว้ 7 ประการ คือ

1. สาธารณูปโภค ที่พัก และสาธารณสุขมูลฐาน ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรวมทั้งการให้บริการ ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค ที่พักแรมที่ได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งระบบสาธารณสุขมูลฐาน โดยเฉพาะการจัดให้มีบริการห้องน้ำที่สะอาดมีการบริหารจัดการที่ดีในแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง หรือในสถานที่สาธารณะ

2. การเข้าถึงและการคมนาคม ปรับปรุงระบบการขนส่ง การให้บริการ และการคมนาคมรวมทั้งระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การเชื่อมโยงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนการสร้างวงจรการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน การให้บริการด้านโทรศัพท์พื้นฐาน โทรศัพท์สาธารณะโทรศัพท์ไร้สาย โทรสาร อินเทอร์เน็ต การแพร่ภาพทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม หรือเคเบิลใยแก้ว วิทยุ รวมทั้งระบบสื่อสารทางไกลอื่น ๆ

3. แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย พัฒนารูปแบบและเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agro Tourism) โดยส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

4. **วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์** สนับสนุนให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิดชูและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยอย่างสมศักดิ์ศรี และสร้างสรรค์ แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย

5. **ความปลอดภัยและความมั่นคงทางการเมือง** เพิ่มมาตรการการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เร่งรัดการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง บนพื้นฐานของภาพลักษณ์ความมั่นคง และความมีเสถียรภาพทางการเมือง

6. **อัยยาศัยไมตรีและการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ** ผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคบริการให้มีอัยยาศัยไมตรีอันดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีความรู้และทักษะด้านภาษา กำหนดมาตรฐานการบริการและการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและทันต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล

7. **อาหารอร่อยและสะอาด (Clean Food, Good Taste)** พัฒนาและยกระดับการให้บริการอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย (Clean Food) ความสำคัญของความละเอียดในการประดิษฐ์และรสชาติของอาหารไทย (Good Taste) รวมทั้งผลักดันภาพลักษณ์ของการผลิต และ การให้บริการอาหารรสเลิศที่หลากหลาย (Kitchen of the World) ของประเทศไทย

ความจำเป็นในการปรับยุทธศาสตร์

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยวให้ การท่องเที่ยว คือ หนทางสำคัญของการนำรายได้กระแสนเงินสดเข้าสู่ประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานของการบริการ เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการให้บริการและการท่องเที่ยว และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว ทั้งด้านการพัฒนาภาคบริการและด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2545 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย 3 ปี พ.ศ. 2547 – 2549” เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการด้านการท่องเที่ยวในระยะ 3 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย
2. เพื่อปฏิรูปอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ
3. เพื่อมุ่งเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ
4. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราภายในประเทศ จากนักท่องเที่ยวคนไทย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการด้านการท่องเที่ยวตามกรอบยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อบูรณาการเป็นแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเสนอคณะรัฐมนตรี

พิจารณาและอนุมัติอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมการท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) และเป็นภารกิจที่ครอบคลุมหลายหน่วยงาน (Inter-Ministry Agenda) มีความจำเป็นต้องบริหาร จัดการเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ทั้งยังต้องขยายพื้นที่ท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ขยายตลาดในระดับภูมิภาค (Intra Regional) และนอกภูมิภาค (Inter Regional) ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น “ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ” (Tourism Capital Of Asia) ใน พ.ศ. 2549 และช่วงชิงการเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในหลายๆ ด้าน เช่น Aviation Hub เป็นต้น

เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้ปรับบทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (Restructure) และจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นตามพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยมีภารกิจในการ “สร้างและพัฒนากการท่องเที่ยวและการกีฬาให้ยั่งยืนอย่างเป็นระบบด้วยการบริหาร จัดการและสร้างเครือข่ายที่บูรณาการ เพื่อสร้างคน สร้างรายได้ และสร้างชาติ ให้เป็นผู้นำทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก”

เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2546 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2547 สนับสนุนเพิ่มเติมให้การปฏิบัติราชการของจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546 มีผลให้กระทรวงต่าง ๆ ต้องปรับนโยบายและแผนการทำงานให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดด้วย

“ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547 – 2549” ที่ได้ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์การแข่งขัน (Competitiveness) การวิเคราะห์และกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ปรับปรุงและจัดทำ ตำแหน่งของประเทศไทย (Repositioning) ของประเทศไทยในตลาดการท่องเที่ยวโลก เพื่อหาตำแหน่งที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งนี้โดยเน้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพได้มาตรฐาน (Quality Destination) บนพื้นฐานของการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ทั้งนี้ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็น “ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ” (Tourism Capital of Asia) ใน 3 ปี ภายใน พ.ศ. 2549

ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547 – 2549 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ (Positioning)
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โดยแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ (Positioning)

กลยุทธ์ที่ 1 ทบทวนการจัดทำ Positioning ของประเทศไทย รวมทั้งกำหนดและเผยแพร่ Brand ของประเทศไทย

กลยุทธ์ที่ 2 ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การตลาดท่องเที่ยว มุ่งสู่เป้าหมายคุณภาพควบคู่กับการรักษาการเติบโตของตลาดเชิงปริมาณทั้งในและต่างประเทศ กำหนดตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และเน้นการทำตลาดแบบกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (Target Marketing) เน้นการดำเนินงานแบบ More for More เน้นการทำตลาดที่ให้ผลตอบแทนสูง และคุ้มค่าการลงทุน

กลยุทธ์ที่ 3 กำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยว ประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อกำหนดทิศทางที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 โฆษณาประชาสัมพันธ์ ยกกระดับภาพลักษณ์ประเทศไทย ส่งเสริม World Event Marketing สร้างกระแสนิยมการท่องเที่ยวในประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มช่องทางการตลาดในรูปแบบใหม่ๆ สร้างพันธมิตรทางการท่องเที่ยว ส่งเสริม สนับสนุนกิจการภาพยนตร์ สร้างศักยภาพการให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Hard Sale ส่งเสริมและเชื่อมโยงกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวไทย

กำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยแบ่งกลุ่มสินค้าที่จะดำเนินการพัฒนาใน 3 ปี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1: หาดทราย ชายทะเล

กลุ่ม 2: อุทยาน ป่าเขา

กลุ่ม 3: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

กลุ่ม 4: สินค้าตามความสนใจเฉพาะ 13 กิจกรรม

กลุ่ม 5: สินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

โดยได้กำหนดให้มีกลยุทธ์หลัก ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 บุรณะและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวให้ทันสมัยเพื่อป้องกันการทำลาย บุกรุกแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานของสินค้าและบริการพัฒนาทักษะการให้บริการแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานสากลและผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว (Tourism Human Resource Development Center of Asia) พัฒนามาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พัฒนามาตรฐานที่พักแรมที่สำหรับนักท่องเที่ยว เพิ่มมาตรฐานสุขภาพอนามัย (Hygiene) ของการให้บริการด้านการท่องเที่ยว พัฒนามาตรการและมาตรฐานการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มมาตรฐานด้านการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวแบบบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว One - Stop Service การตรวจลงตราหนังสือเดินทางในลักษณะเดียวกับ Schengen Visa ปรับปรุงและพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค รวมทั้งระบบสาธารณสุขมูลฐาน ปรับปรุงระบบการสื่อสารพื้นฐาน ปรับปรุงระบบการขนส่ง การเชื่อมโยงเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนามาตรฐานความปลอดภัย (Safety) และการรักษาความปลอดภัย (Security) ในชีวิตและทรัพย์สิน

กลยุทธ์ที่ 5 จัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 การขยายพื้นที่ท่องเที่ยวพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัด (Intra Cluster) ระหว่างกลุ่มจังหวัด (Inter cluster) ภายในภูมิภาค (Intra Region) ระหว่างภูมิภาค (Inter Region) กับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมวิจัยสำรวจและพัฒนาแหล่ง สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น การบูรณาการโครงการ OTOP ในพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงกิจกรรม ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว (Aviation Hub, Regional Gateway) ขยายบทบาทของประเทศไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการใหม่ให้ความสำคัญกับบทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามกรอบยุทธศาสตร์การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการแบ่งภารกิจการทำงานกับดูแลการท่องเที่ยวให้ชัดเจนระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น บูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกับส่วนราชการ องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จัดให้มีระบบที่สามารถรองรับ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาวิกฤตที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว (Crisis Management) พัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้กับท้องถิ่น และเอกชน รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศ/เครื่องมือสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานด้านราคาเพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการและสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาให้มีธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจต่อเนื่องด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนการส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้กับ SMEs ในท้องถิ่น สนับสนุนการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น

แบบสอบถามสำหรับประชาชนในท้องถิ่น
ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

หมายเหตุ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	
2. อายุ	☐ 15 – 24 ปี	☐ 25 – 34 ปี	☐ 35 – 44 ปี
	☐ 45 – 54 ปี	☐ 55 ปีขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. การศึกษา	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	
	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ ปวช.	
	☐ ปวส.	☐ ปริญญาตรี	
	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)		
5. อาชีพ	☐ เกษตรกร	☐ รับจ้าง	
	☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	
6. รายได้	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 – 10,000 บาท	
	☐ 10,001 – 15,000 บาท	☐ 15,001 – 20,000 บาท	
	☐ 20,001 – 25,000 บาท	☐ มากกว่า 25,000 บาท	

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดตากในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก.....					
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด.....					
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายและสะดวก.....					
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต.....					
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก.....					
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
1. ด้านสิ่งแวดล้อม					
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม.....					
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม.....					
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม.....					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ.....					
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอ เหมาะสม และมีคุณภาพ.....					
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ.....					
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว.....					
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอและให้ข้อมูลครบถ้วน					
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีประสิทธิผล.....					
3. บุคลากร					
3.1 มีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอและมีคุณภาพ.....					
3.2 มีมีัคคุเทศน์ให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ.....					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว.....					
5. ควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน					
5.1 ลงทุนด้านที่พัก โรงแรม รีสอร์ท.....					
5.2 ลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว.....					
6. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย.....					
7. ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง.....					
กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา					
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว.....					
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน					
3.1 ป้ายสื่อความหมาย.....					
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ.....					
3.3 สไลด์ / วิดีทัศน์.....					
3.4 ห้องนิทรรศการ.....					
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย.....					
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
การมีส่วนร่วม					
1. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว.....					
2. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว.....					
3. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่.....					
4. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน.....					
5. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยว.....					

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**
คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

ความคิดเห็น

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และแก้ไข เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย
ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

หมายเหตุ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม
ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น
เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	
2. อายุ	☐ 15 – 24 ปี	☐ 25 – 34 ปี	☐ 35 – 44 ปี
	☐ 45 – 54 ปี	☐ 55 ปีขึ้นไป	
3. สถานภาพ	☐ โสด	☐ สมรส	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. การศึกษา	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	
	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ ปวช.	
	☐ ปวส.	☐ ปริญญาตรี	
	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)		
5. อาชีพ	☐ เกษตรกร	☐ รับจ้าง	
	☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ธุรกิจส่วนตัว	
	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	
6. รายได้	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 – 10,000 บาท	
	☐ 10,001 – 15,000 บาท	☐ 15,001 – 20,000 บาท	
	☐ 20,001 – 25,000 บาท	☐ มากกว่า 25,000 บาท	

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดตากในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาก.....					
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด.....					
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายและสะดวก.....					
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต.....					
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก.....					
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
1. ด้านสิ่งแวดล้อม					
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม.....					
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม.....					
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม.....					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ.....					
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอ เหมาะสม และมีคุณภาพ.....					
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ.....					
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว.....					
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอและให้ข้อมูลครบถ้วน					
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีประสิทธิผล.....					
3. บุคลากร					
3.1 มีจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐให้บริการนักท่องเที่ยวเพียงพอและมีคุณภาพ.....					
3.2 มีมีัคเทศน์ให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ.....					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว.....					
5. ควรสนับสนุนให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของเอกชน					
5.1 ลงทุนด้านที่พัก โรงแรม รีสอร์ท.....					
5.2 ลงทุนด้านบริษัทนำเที่ยว.....					
6. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย.....					
7. ควรมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียง.....					
กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา					
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว.....					
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน					
3.1 ป้ายสื่อความหมาย.....					
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ.....					
3.3 สไลด์ / วิดิทัศน์.....					
3.4 ห้องนิทรรศการ.....					
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย.....					
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
5. ควรมีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
การมีส่วนร่วม					
1. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว.....					
2. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว.....					
3. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่.....					
4. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน.....					
5. ควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว.....					

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**
คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

ความคิดเห็น

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และแก้ไข เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ
ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

หมายเหตุ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม
ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น
เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 15 ปี 15 – 24 ปี 25 – 34 ปี 35 – 44 ปี
 45 – 54 ปี 55 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช.
 ปวส. ปริญญาตรี
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ
 ผู้นำชุมชน อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดตากในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาก.....					
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด.....					
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายและสะดวก.....					
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต.....					
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก.....					
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
1. ด้านสิ่งแวดล้อม					
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม.....					
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม.....					
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม.....					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ.....					
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอ เหมาะสม และมีคุณภาพ.....					
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ.....					
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว.....					
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวเพียงพอและให้ข้อมูลครบถ้วน					
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีประสิทธิผล.....					
3. บุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ					
3.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและมีคุณภาพ.....					
3.2 มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวเพียงพอ.....					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. มีการจัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ					
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ.....					
6. แผนและนโยบาย					
6.1 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม.....					
6.2 มีแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม.....					
6.3 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....					
7. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย.....					
กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา					
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ					
1.1 ด้านธรรมชาติ					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว.....					
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน					
3.1 ป้ายสื่อความหมาย.....					
3.2 แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ.....					
3.3 สไลด์ / วีดิทัศน์.....					
3.4 ห้องนิทรรศการ.....					
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย.....					
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
5. มีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
การมีส่วนร่วม					
1. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว.....					
2. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว.....					
3. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่.....					
4. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน.....					
5. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**
คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

ความคิดเห็น

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และแก้ไข เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว
ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก

คำชี้แจง: แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

หมายเหตุ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม
ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น
เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ประเภทกิจการ ที่พักแรม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร
 ร้านขายของที่ระลึก
2. ชื่อกิจการ
3. ระยะเวลาดำเนินกิจการปี
4. จำนวนพนักงานคน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดตากในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ลักษณะแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ชัดเจนมาก					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาก.....					
3. มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงทั้งจังหวัด.....					
4. มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายและสะดวก.....					
5. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ อาทิ พันธุ์ไม้ พันธุ์พืช และสิ่งมีชีวิต.....					
6. จังหวัดข้างเคียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์มากกว่าจังหวัดตาก.....					
การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
1. ด้านสิ่งแวดล้อม					
1.1 มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม.....					
1.2 มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม.....					
1.3 มีสิ่งปลูกสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม.....					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว					
2.1 มีถนนที่ดี มีคุณภาพ.....					
2.2 มีจำนวนที่พักแรมเพียงพอ เหมาะสม และมีคุณภาพ.....					
2.3 มีจำนวนร้านอาหารเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.4 มีจำนวนร้านขายของที่ระลึกเพียงพอ และมีคุณภาพ.....					
2.5 มีจำนวนห้องน้ำเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ.....					
2.6 มีที่จอดรถที่มีขนาดเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว.....					
2.7 มีจำนวนศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเพียงพอและให้ข้อมูลครบถ้วน					
2.8 มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีประสิทธิผล.....					
3. บุคลากรและงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ					
3.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอและมีคุณภาพ.....					
3.2 มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาท่องเที่ยวเพียงพอ.....					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. มีการจัดการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ					
5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ.....					
6. แผนและนโยบาย					
6.1 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม.....					
6.2 มีแผนและนโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม.....					
6.3 มีแผนและนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....					
7. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมาย.....					
กิจกรรมและกระบวนการในการให้การศึกษา					
1. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจ					
1.1 ด้านธรรมชาติ.....					
1.2 ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา.....					
1.3 ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต.....					
2. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว.....					
3. มีสื่อในการให้การศึกษาชัดเจน และให้ความรู้ครบถ้วน					
3.1 ป้ายสื่อความหมาย.....					
3.2 แผ่นพับ ไปสเตอร์ คู่มือ.....					
3.3 สไลด์ / วีดิทัศน์.....					
3.4 ห้องนิทรรศการ.....					
3.5 ห้องบรรยาย อภิปราย.....					
4. มีการให้ความรู้ จัดอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
5. มีการจัดอบรมอาชีพที่สนับสนุนการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน.....					
การมีส่วนร่วม					
1. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว.....					
2. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสจัดตั้งองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยว.....					
3. ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่.....					
4. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชน.....					
5. ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว.....					

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**
คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

ความคิดเห็น

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และแก้ไข เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

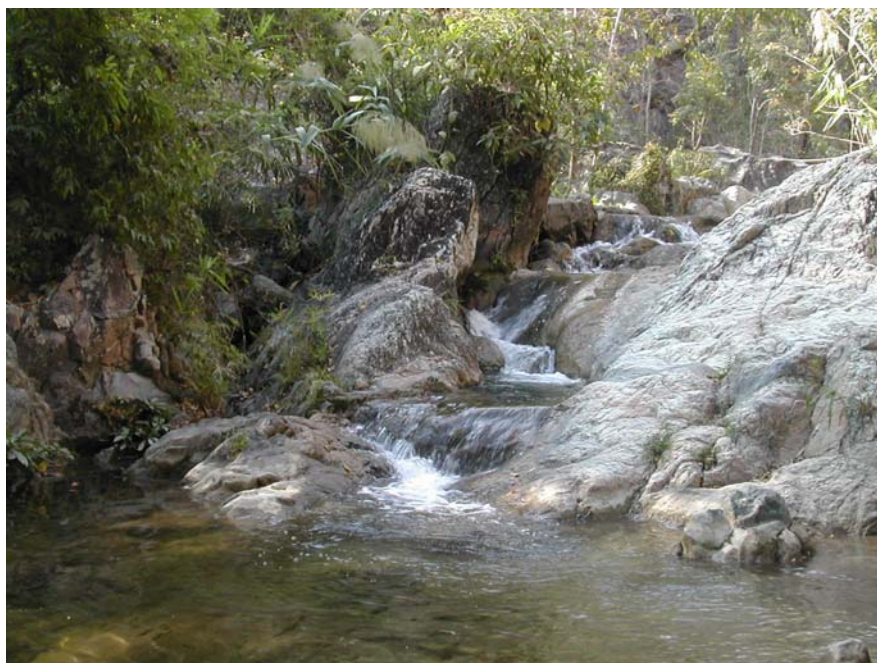
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ฅ
ภาพถ่ายทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก

ภาคผนวก ฅ
ภาพถ่ายทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดตาก

ภาพประกอบ 11 แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก

ภาพประกอบ 12 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

ภาพประกอบ 13 ป้ายแสดงแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 14 บ้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 15 ป้ายสื่อความหมาย

ภาพประกอบ 16 กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ

ภาพประกอบ 17 กิจกรรมล่องแก่ง

ภาพประกอบ 18 ลานกางเต็นท์

ภาพประกอบ 19 จุดชมวิวก่อนลอยฟ้า

ภาพประกอบ 20 ถนน, เส้นทางคมนาคม

ภาพประกอบ 21 ร้านขายสินค้าที่ระลึก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล
วันเดือนปีเกิด	15 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	65 ซอยวัดราชวรินทร์ 3 ถนนตากสิน ธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศึกษานารี
พ.ศ. 2544	ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2546	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2549	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ